

007

ІЄН
ФЛЕМІНГ

КАЗИНО
«РУАЯЛЬ»

ДЖЕЙМС БОНД

Оцифровано телеграм-спільнотою "БУКХАБ"

БУКХАБ

Місце кльових людей

«Казино "Руаяль"» — перша книга Флемінга про звичайного британського агента з двома нулями написана 65 років назад. Пам'ятаєте ті часи? Я також ні. Проте Сталін був живим, Британія все ще правила світом, а Єлизавета була звичайною привабливою принцесою і не мріяла стати королевою. Звісно, ворог не дремає, СМЕРШ заважає будувати світле капіталістичне майбутнє, комуністів та зрадників — хоч греблю гати, і з ними хоч-не-хоч доводиться боротися. Усюди. Навіть за картярським столом. Ну а таке завдання -тільки для найкращих.

А найкращий у нас один — Джеймс Бонд.

Ієн Ланкастер Флемінг народився у Лондоні 28 травня 1908 року, освіту здобув у донському коледжі^[1], після чого присвятив деякий час вивчання мов у Європі. Професійну діяльність розпочав у агентстві новин Рейтере^[2], пробував себе на посаді біржевого маклера. На початку Другої світової війни призначений особистим помічником директора воєнно-морської розвідки Великої Британії контр-адмірала Джона Годфрі, де грав ключову роль у британських та союзницьких розвідницьких операціях.

Після війни почав працювати в Кемслі Ньюспейперз^[3] як начальник відділу іноземної кореспонденції «Санді Тайме»^[4] із мережею журналістів, безпосередньо задіяних у холодній війні. Перший його роман «Казино "Руаяль"», надрукований у 1953 році, познайомив світ із Джеймсом Бондом, спеціальним агентом 007. Початковий наклад роману розійшовся менше ніж за місяць. Натхнений успіхом, Флемінг публікував по романові про Бонда щорічно до своєї смерті. Раймонд Чандлер^[5] охарактеризував Флемінга як «найенергійнішого та переконливого письменника трилерів Великої Британії». Його п'ятий роман «Із Росії з любов'ю» сприйняли особливо тепло, а продажі різко злетіли вгору після того, як президент США Джон Кеннеді назвав його однією зі своїх улюблених книг. Загалом книги про Бонда розійшлися накладом 60 мільйонів примірників, а також надихнули на створення надзвичайно успішної кінобондіани, перший фільм якої — «Доктор Но» — з Шоном Коннері^[6] в ролі агента 007 побачив світ у 1962 році.

Усі книги про Бонда були написані на Ямайці — у країні, яку Флемінг полюбив ще з часів війни і де він побудував маєток «Золоте око». У 1952 році письменник одружився з Анні Розермер. Його оповідання про чарівний автомобіль «Піф-паф ой-ой-ой», написане в 1961 році для сина подружжя — Каспара, стало єдиною дитячою книгою. Помер Флемінг від серцевого нападу 12 серпня 1964 року.

Передмова

О третій ранку запах тютюну та поту в казино стає вкрай нестерпним. Мало-помалу ерозія душі, викликана азартною грою — круто замішаною на жадобі, страху і нервовій напрузі — досягає межі; тоді почуття, що пробудилися, відчайдушно протестують.

Раптом Джеймс Бонд відчув себе стомленим. Він завжди знав міру своїх можливостей та цілковито довіряв своїм відчуттям. Це допомагало уникати виснажування, коли гострота сприйняття притуплюється і призводить до помилок.

Про що кажуть нам ці перші рядки? По-перше, вони відразу переносять нас у *гуцу подій*. Нема потреби сидіти в казино до третьої ранку, — а для більшості перших читачів Флемінга таке взагалі неможливе, — щоб відчути його гламур і мішуру. Читач довіряє своєму провідникові, який буденно, але переконливо пише про ерозію душі та знайомить із головним героєм, який, попри будь-що, є людиною, як ми з вами: він стомлюється, хоча й володіє здібностями, про котрі можна лише мріяти — холоднокровно оцінює ризик, знає свої можливості й діє рішуче.

Далі нам розповідають, що дещо затіюється. Ми не знаємо, що саме, але відчуваємо, що стоїмо на порозі подій. Бо герой — це людина дії, і події його не оминуть. Насамперед читачі далекого — 1953 року, коли книгу видали — відчували, що їх занурюють у світ витончених вин, першокласного тютюну, дорогого одягу, мальовничих локацій та екзотичних небезпек, які вони не можуть собі дозволити, але здатні уявити. Їхній провідник знав той світ, і вони йому вірили. І наостанок: їм подобалось ім'я головного героя: сильне, просте, його легко запам'ятати і вимовити, ймовірно, але не доконче англійське, з алюзією на заможну Бонд-стріт^[7].

У 1953 м'ясо ще видавали по картках, автомобілі в англійських родинях були дивиною, разом з телефоном, не кажучи про телевізор. Багато міст, особливо Лондон і порти, ще не позбулися вирв від бомб, покалічених будівель та плюща, що буяв повсюди. Радянський Союз,

де Сталін ще не помер і влада його була сильною, залишався на військових рейках, окупував половину Європи і становив загрозу вільному світові. На сході тривала корейська війна, зловісні та криваві події розгортались у комуністичному Китаї. А недавно винайдена ядерна зброя взагалі загрожувала тотальним знищенням.

Проте траплялись яскраві події національного масштабу: коронація королеви Єлизавети II, підкорення Евересту, а в травні наступного року Роджер Банністер подолав мильо менш як за чотири хвилини^[8]. А в щоденному бутті більшість населення боролася за виживання на фоні хронічної нестачі житла, обмеженого харчування, ношеного одягу, на міжнародному рівні панував економічний та політичний занепад. Одиниці могли дозволити собі вино, не кажучи про шампанське, більшість узагалі не виїжджала за кордон, за винятком тих, хто воював.

На фоні сірого та безрадісного життя перші рядки «Казино “Руаяль”» виступали, напевне, трубним гласом. Вони провіщали народження міфології національного — а згодом міжнародного — масштабу, такої ж безсмертної і правдоподібної, як королівська коронація чи Еверест або мильо за чотири хвилини.

Дивно, мабуть, аналізувати феномен Бонда з погляду достовірності, якщо брати до уваги те, якими моторошними деталями обросла ця персона — особливо в кінострічках — але багато чого у його образі ґрунтовано на реальних фактах. Події, змальовані в «Казино “Руаяль”», мають в основі досвід, що набув Ієн Флемінг під час Другої світової як морський офіцер, який працював на директора воєнно-морської розвідки (ДВМР). Сам Флемінг не був шпигуном, не займався саботажем, його не скидали на парашуті над полем битви, не саджали в підводний човен, щоби стежити за переміщенням військ, і не відсиляли висаджувати у повітря мости для допомоги спротиву. Напроти, він був штабним офіцером, який допомагав розробляти і планувати операції, а також користувався польовими розвідданими (був одним з небагатьох обізнаних із роботою дешифрувальників «Енігми» в Блечлі-Парку^[9], який відвідував). Погляд Флемінга на розвідувальні операції є поглядом радше польового агента, ніж аналітика, іншими словами, більше керівника спецоперацій (КСО), а не агента МІ-6.

Саме тому Бонд не є — всупереч загальноновизнаній думці — справжнім агентом. Зазвичай він не збирає розвіддані, не звітує

керівнику і не вербує агентів, які рознюють для нього секрети. Він здійснює вбивства (чим ніколи на займалися британські спецслужби в мирний час), вчиняє акти саботажу, чи, як у «Казино "Руаяль"», сприяє поваленню та смерті свого ворога. Він — оперативник високого рівня, ліцензований убивця, чиї методи може і є таємними, але наслідки набувають розголосу.

Насправді його образ ґрунтується на інтересі Флемінга до середовища і того, що можна назвати аксесуарами бондівського ремесла. Подібно до Раймонда Чандлера, котрий одним з перших високо оцінив «Казино Руаяль», Флемінг багато уваги приділяє описам обстановки, в якій діє його герой (суперечливий аспект щодо важливості наявності цього елемента в сюжеті трилера). Так, у «Казино "Руаяль"» читач отримує детальний опис не тільки інтер'єрів казино і гранд-готелів, а й затишних містечок та безмежних пляжів французького узбережжя. Читач завжди в курсі, у що Бонд одягнений і яку сукню носить Веспер — перша в довжезній черзі дівчина Бонда.

Нема потреби сперечатися, до якої міри Бонд є alter ego самого Флемінга чи наскільки дівчата Бонда відповідають бажанням Флемінга, а не тільки власній справжній природі; справа в тому, що Флемінг помічає, як люди вдягаються, він спостерігає, що вони їдять, курять та п'ють, які картини висять на стінах — і це робить розповідь цікавою. Бонд ніколи просто не запалює сигарету; він запалює «морланд»^[10] з трьома золотими смужками від своєї окисленої запальнички «ронсон». Сенс таких деталей, які легко спародіювати, але важко зробити фішкою, не тільки в тім, що вони додають особливості сцені чи сприяють зображенню персонажа, а й підсилюють реальність вигаданого світу, який автор намагається створити. Походження родини Флемінга, разом з його службою в період війни та щедрою платнею за журналістську роботу в післявоєнні роки — запорука того, що він знає, про що пише. Бонд завжди одягнений з голочки (як і його творець) — міцний та елегантний чоловік у смокінгу і за всіма ознаками джентльмен, котрого ніколи не сприймуть за викидайла.

Обґрунтована деталізація особливо важлива для Флемінга, коли йдеться про машини та зброю. Роблячи технічні деталі ключовими для розвитку сюжету, письменник продовжує усталену традицію написання триле-рів, що розпочав ще Ерскін Чілдерс у «Таємниці

пісків»^[11], де деталі розкладу руху кораблів та потягів важливі для створення загрозливої і загадкової атмосфери. Акцент на швидкості, з якою куля залишає ствол, та інші судово-медичні подробиці додають оповіданню жвавості.

Завдяки картинам «Голдфінгер» та «Кульова блискавка» образ Бонда нерозривно пов'язаний з автомобілем марки «Астон Мартін ДБ5»^[12], але на життєвому шляху, змальованому в романах та кінофільмах, він зустрічається зі широким спектром машинерії — від скромного «Сітроена 2 СУ»^[13] до космічного шаттла. Повсюди в романах, однак, його улюблена марка авто зовсім не «Астон Мартін», а «Бентлі», до того ж у різноманітних версіях. Так, у «Казино “Руаяль”» потужний кабриолет «Бентлі» (двигун — 4,5 літра) військово-морського сірого кольору (улюблений колір Бонда) початку 1930-х років описаний як його єдина пристрасть. Цей автомобіль якнайкраще відображає схильність Флемінга до великих машин з потужними двигунами (він дуже пишався своїм «Форд Тандербердом»^[14]), хоча, для автора, який знається на машинах, він іноді допускає прикрі помилки (чи це домисел), зображаючи, наприклад, бондівський «Бентлі» як модель «Марк IV», яку компанія ніколи не виробляла.

Щодо зброї, то в «Казино “Руаяль”» він озброює Бонда пласким автоматичним пістолетом «беретта» калібру 25^[15] із гладкою рукояткою (тобто без анатомічних ум'ятин для пальців), а також армійським «кольтом» калібру 45 у салоні авто. Подаючи такі технічні деталі, Флемінг не тільки показує власну обізнаність чи захоплення; він також підживлює завзятість мільйонів фанатів зброї в усьому світі, число яких зіставне з числом колекціонерів іграшкових залізниць, у прагненні знайти помилку автора. Далі наведено приклад скрупульозної, хоча й дратуючої скарги з числа тих, із якими напевне стикався автор (егоїстичний приклад, оскільки це мої власні висновки). Йдеться про вбивство, яке він здійснив. У романі «Казино “Руаяль”» Бонд розказує, як йому вдалося поцілити чоловікові в рота з відстані триста ярдів із «ремінгтона 30/30». Це — короткоствольна револьверна рушниця, такі використовують у вестернах. Я є власником різновиду «вінчестера», який дуже схожий на первісний варіант. Обидві гвинтівки — зброя значної ударної потужності, призначена вбивати великих тварин з двохсот ярдів, яка поза межами цієї відстані

не забезпечує влучності. Навіть із телескопічним прицілом, котрий, як стверджував Бонд, він мав, я би не тримав парі, що поцілю в людину з трьохсот ярдів, тим паче в таку маленьку мішень, як її рот. Звісно, я не Джеймс Бонд.

Інший приклад реалізму «Казино "Руаяль"» — це його гральні сцени, чим, власне, роман і прославився. Флемінг присвячує чимало сторінок, аби переконатися: читач розуміє, що саме відбувається за рулетковим столом, а також у картярських кімнатах, зображуючи ігри та ймовірності гравців, вигуки і гральні ритуали з упевненою компетентністю. Розуміючи, що цей аспект життя буде незнайомим для переважної більшості читачів, він поводить себе дуже обережно стосовно зображення того, що, коли і навіщо відбувається. Він постачає читачеві майже надлишкову інформацію — балансує на межі підручника — але вчасно перемикає нашу увагу на небезпеку, яка супроводжує гру. Приваба та відраза до азартних ігор додає вигаданому образу Бонда більшої правдоподібності — майже кожен відчував азарт, навіть якщо просто купував білет Національної лотереї.

Образ Бонда має довгу літературну історію. Жанр шпигунської літератури — принаймні те, що ми під цим розуміємо, — це значною мірою британський феномен, який розквітнув на початку двадцятого сторіччя. Як ми згадували, «Таємниця пісків» Чілдерса стала основоположним прикладом цього жанру, поруч з кіплінговським «Кімом»^[16] та, дещо пізніше, конрадівським «В очах Заходу»^[17]. Шалено популярними напередодні Першої світової війни були, спричинивши навіть шпигуноманію, романи Вільяма Ле Кьо^[18] — щоправда, менш досконалі з літературного погляду. Фантастично плідючий і настільки ж жахливий (він міг напродукувати до шести романів за рік), Ле Кьо був таким поганим, що ним неможливо не захоплюватися:

— Тут наклеюється дещо цікавеньке для нас, — сказав Рей, набиваючи тютюн у люльку, і з вигляду його свіжовиголоного обличчя я зрозумів, що він нанюхав присутність шпигунів.

Перша світова війна породила, чи те простий збіг, серед інших романи Джона Бакена^[19] про Річарда Ханнея та «Ешенден» Сомерсета Моєма^[20]. Обидва письменники, так би мовити, характеризують два

напрями, в яких розвивалася шпигунська література. Перший напрямок — пригодницька література, де багато нерозважності та дії, а другий становить драму свідомості, моральних мук та непевних наслідків. Є спокуса сказати, що авантюрне відгалуження через Еріка Емблера^[21] розквітло у творчості Ієна Флемінга; а внутрішня драма свідомості, через Грема Гріна^[22] та інших, найповніше проявилась у Джона Ле Карре^[23]. Звісно, Флемінг та Ле Карре — ті письменники, котрі найбільше вплинули на зображення шпигунства як ремесла у творах будь-якого письменника ХХ сторіччя.

Однак варто зазначити, що розподіл цей доволі грубий та штучний, і, можливо, Флемінг заслуговує (особливо з «Казино "Руаяль"») на окреме відгалуження, оскільки має особливості обох таборів. Бонд, зображений у романах, відрізняється від Бонда кінематографічного. Яким би супергероєм та людиною дії Бонд не був, він має слабкі місця: кричить і плаче під тортурами, на відміну від значно легковажнішої сцени у фільмі 1967 року^[24], і не цурається сумнівів. Одного разу Бонд усерйоз замислюється, чи правильну кар'єру вибрав, і, збираючись подати у відставку, перебуває в сум'ятті стосовно того, що йому робити зі своїм життям. Такі деталі образу Бонда набули б загрозливих розмірів, варто було Флемінгу згустити барви замість того, щоб просто описати їх — хоча, по-кладаючи руку на серце, сучасний образ Бонда значною мірою ґрунтується на кінокартинах, і більшість людей просто необізнана з тим, про що писав Флемінг.

Незалежно від джерела — роман то чи повість — образ Бонда є частиною невмирущого літературного надбання. Перші романи зазнали шквалу критики за зображення Бонда глибоко аморальним персонажем, здебільшого через його нерозбірливість у статевих стосунках, азартний характер, пияцтво, самозакоханість та безжалісність. Принаймні, один випуск газети «Бойовий Клич», яку Армія Порятунку розповсюджувала в пабах безплатно, був присвячений прокльонам на адресу Бонда. Сучасні критикани перемкнули увагу з Бонда — навіщо боротися з видуманим персонажем! — і зосередили вогонь на його творцеві, тавруючи Флемінга як жінконенависника та садиста. Можна сперечатися щодо особистості Флемінга, однак не можна заперечувати такі характерні риси Бонда, як сміливість, цілеспрямованість, винахідливість,

патріотизм та лояльність, здатність любити та великодушність. Під час жахливої і далеко не комічної сцени тортур у «Казино “Руаяль”» Бонд наміряється будь-що вистояти — рідкісна та куди рідше успішна — чеснота.

Із урахуванням викладеного набагато цікавіше дослідити вплив Бонда на світову культуру, ніж перераховувати складові характеру. Він став справжнім глобальним брендом, куди більшим, аніж Джордж Смайлі^[25] Ле Карре, і, на відміну від «Кока-коли», не має серйозних конкурентів. «Казино “Руаяль”» — роман, що зображає свій час та є дуже британським за духом, — дав світові героя, який виявився нестаріючим та універсальним. Це сталося завдяки розважальній природі твору, але й не тільки: майже самотужки Бонд врятував концепцію героя саме тоді, коли антигерой почав набувати героїчних рис. Звісно, ми не сприймаємо його кіношні трюки всерйоз, але Бонд живить нашу ідею героя як особи, котра бореться зі злом і врятовує світ. Нема потреби вірити, що такі люди існують тільки задля того, щоб отримати від них користь; ні, вони просто не дають нашому оптимізму померти. Це, а також те, що він, що не робив би, робить стильно — як задумував його творець — є, напевне, ключем до його привабливості.

Усупереч безкінечним закиданням з боку тих, хто знає, як працює секретна служба зсередини, публіка вважає образ Бонда таким, що відповідають дійсності. Менш прийнятним можна вважати ступінь відповідності його діяльності щоденній реальності розвідувальної роботи, але й тут його вплив відчувається. Сказане можна пояснити двома способами. По-перше, багато обізнаних і просто розсудливих людей вважає, що розвідувальна робота полягає саме у відстрілі мерзотників, а не в значно прозаїчнішій реальності з їхнього вербування задля того, щоб з'ясувати секрети, хоча шпигуни, згідно зі здоровим глуздом, мають прагнути, щоб їхні джерела інформації залишались якомога довше живими. По-друге, і це куди практичніше, сфера впливу Бонда настільки широка, що, за інформацією офіцерів МІ-6, можна приїхати до най-віддаленішої зачуханої громади на іншому боці Земної кулі, сказати: «Я — з британської розвідки, і мені потрібна ваша допомога» — й завжди отримаєш сприяння. А тепер спробуйте сказати: «Я — з бельгійської розвідки» — і подивимось, як довго вам доведеться пояснювати, чого і навіщо ви хочете.

Звісно, ми знаємо, що Джеймса Бонда не існує, але деяка частина нашого мозку прагне вірити в його існування, слідом за творцем цього літературного героя. Ми маємо право сподіватися хоча б на можливість його існування. Ось чому ми знову і знову читаємо «Казино “Руаяль”».

Алан ДЖАДД^[26].

2012

СЕКРЕТНИЙ АГЕНТ

О третій ранку запах тютюну та поту в казино стає вкрай нестерпним. Мало-помалу ерозія душі, викликана азартною грою — круто замішаною на жадобі, страху і нервовій напрузі — досягає межі; тоді почуття, що пробудилися, відчайдушно протестують.

Раптом Джеймс Бонд відчув себе стомленим. Він завжди знав міру власних можливостей та цілковито довіряв своїм відчуттям. Це допомагало уникати виснажування, коли гострота сприйняття притуплюється і призводить до помилок.

Він відірвався від столу рулетки, в яку грав, та підійшов до високої, на рівні грудей, латунної баляси, що оточувала центральний стіл у *salle privée*^[27].

Ле Шифр продовжував гру, та, здається, як і досі, вигравав. Перед ним у безладді мостилася купа цяткуватих фішок вартістю по сто тисяч. Дебелою лівою рукою він прикривав скромну купку більших жовтих фішок по півмільйона франків кожна.

Бонд секунду роздивлявся його чудернацький виразний профіль, а потім знизав плечима, немов проганяючи небажані думки, і рушив далі.

Огорожа, що оточувала *caisse*^[28], доходила до підборіддя, а *cassier*^[29] — насправді лише дрібний банківський клерк — сидів на табуреті, зайнятий збиранням фішок у стоси, а купюр — у пачки. Усі вони були дбайливо розкладені на полицях і перебували за традиційним захисним бар'єром приблизно на рівні паху. Касир був озброєний коротким важким кийком та пістолетом, тому перевалитися через бар'єр та поцупити банкноти, а потім перескочити назад і вибігти з казино через коридори до дверей видавалося неможливим. До того ж касири працюють, як правило, в парах.

Бонд поміркував над такою можливістю, поки отримував з рук касира пачку стотисячних банкнот, а на додачу кілька пачок з десятитисячними купюрами. В іншій частині мозку крутилася картинка завтрашнього щоденного засідання зборів правління казино.

«Месьє Ле Шифр взяв два мільйони. Грав, як зазвичай. Міс Ферчайлд виграла мільйон за годину, потім пішла. Лише за годину вона реалізувала три «банки» месьє Ле Шифра. Вона грала холоднокровно. Месьє віконт де Ві-йорен зробив мільйон двісті тисяч на рулетці. Він грав по максимуму на першій та останній дюжинах. Йому щастило. І ще, той англієць, містер Бонд, довів за два дні свій виграш до трьох мільйонів рівно. Він грав за прогресивною системою на червоне за столом номер п'ять. Дю-кло, *chef de partie*^[30], надасть деталі. Містер Бонд завзятий і грає по-крупному. Гра у нього йшла, та й нерви міцні. За вечір «залізка»^[31] виграла — «х», бакара^[32] виграла — «у», рулетка виграла — «z». Рулетка «буль»^[33] залишалася непопулярною, і від неї тільки збитки».

«Merci, Monsieur Xavier»^[34].

«Merci, Monsieur le Président»^[35].

«Чи щось подібне», — подумав Бонд, проходячи через поворотні двері *salle privée*; він кивнув на прощання нудьгуючому порт'є у вечірньому вбранні, який у разі тривоги мав перекрити вихід, натиснувши ногою електричну педаль, що блокує двері.

Потім члени правління казино підіб'ють баланс і вирушать по домівках чи кафе на сніданок.

Щодо плану пограбування каси, над яким Бонд міркував чисто теоретично, то для успішного нападу достатньо, за його підрахунками, десятиох дужих чоловіків, правда, знадобиться вбити одного-другого службовця казино. Для такого роду роботи хіба не знайдеться десяток рішучих хлопців, а не плаксіїв! Чи то у Франції, чи деінде.

Бонд простягнув тисячофранкову купюру *vestiaire*^[36] і, спустившись сходишками, зробив висновок, що Ле Шифр за будь-яких умов не наважиться на пограбування каси, й остаточно викинув таку можливість із голови. Натомість перейшов до аналізу своїх фізичних відчуттів. Гострі камінці продавлювали підшви його вечірніх черевиків, у роті було неприємно гірко, і ще він трохи спитнів під пахвами, очі позапухали. Відчув, що кров прилила до обличчя і щоки та ніс горять. Бонд глибоко вдихнув солодке нічне повітря й урівноважив себе. Цікаво, чи обшукали його кімнату відтоді, як він покинув готель перед обідом.

Перетнувши широкий бульвар, Бонд крізь сквер попрямував до готелю «Сплендід». Тут посміхнувся консьержу, який вручив йому ключа — кімната 45 на другому поверсі — й телеграму.

Звістка прийшла з Ямайки:

КІНГСТОН Я ХХХХ ХХХХХХ ХХХХ ХХХ БОНД СПЛЕНДІД
РУАЯЛЬ-ЛЕЗ-О ДЕПАРТАМЕНТ НИЖНЯ СЕНА
ВИРОБНИЦТВО ГАВАНСЬКИХ СИГАР УСІМА
КУБІНСЬКИМИ ФАБРИКАМИ 1915 ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНІВ
ПОВТОРЮЮ ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНІВ КРАПКА СПОДІВАЮСЬ СУМА
ВАС ЗАДОВОЛЬНИТЬ
УСЬОГО НАЙКРАЦЬОГО ДАСІЛЬВА

Це означало, що десять мільйонів франків йому вислали. Телеграма стала відповіддю на запит Бонда про додаткове фінансування, який він відправив у штаб-квартиру в Лондоні через Париж. Своєю чергою, Париж поспілкувався з Лондоном, а Клементс — голова департаменту, де служив Бонд — звернувся до М., який хоч і скривився, але наказав «брокеру» владнати питання в казначействі.

Бонд якимось працював на Ямаїці, й тут, у Руаяль, перебував як дуже заможний представник торгового дому «Каффері» — провідної ямайської фірми з експортно-імпортних операцій. Інструкції йому передавали з Ямайки через неговірного чолов'ягу — голову фотовідділу «Дейлі Глінер», популярної на Карибах газети.

Той чоловік у «Глінері» на ім'я Фосетт колись працював рахівником на черепаховому промислі — найбільшому на Кайманових островах. Він був одним з тих хлопців, які на початку війни пішли добровольцями, а закінчив Фосетт помічником скарбника невеличкого підрозділу морської розвідки на Мальті. Після війни він з важким серцем готувався повернутися на Каймани, коли на нього звернув увагу карибський підрозділ секретної служби. Після інтенсивної підготовки з фотографування і набуття інших навичок Фосетт, із мовчазної згоди впливової на Ямаїці людини, отримав місце праці у фотовідділі «Глінера».

У проміжку між сортуванням фотографій від великих агенцій — «Кістоун», «Вайд-Ворлд», «Юніверсал», «Ай-Ен-Пі» та «Рейтер-фото» — він одержував телефоном категоричні інструкції від людини, яку

ніколи не бачив, і мав виконувати деякі прості дії, що не потребували нічого особливого, крім абсолютної обачності, швидкості й точності. За незначні послуги щомісячно отримував на свій рахунок у канадському «Роял Банку»^[37] двадцять фунтів від неіснуючого англійського родича.

Теперішнє завдання Фосетта полягало в тому, щоб негайно передавати Бонду в повному обсязі тексти повідомлень, отриманих на домашній телефон від свого анонімного адресата. Той запевнив Фосетта: нічого з того, що він надішле далі, не викличе ніяких підозр у поштової служби Ямайки. Тому він аніскілочки не здивувався, коли нараз перетворився на позаштатного кореспондента агенції «Мерітайм Прес та Фото» з можливістю надсилати оплачені наперед повідомлення до Франції і Англії з підвищенням на десять фунтів гонораром.

Фосетт відчував себе захищеним та підбадьорився настільки, що почав марити про медаль Британської імперії^[38], а також зробив перший внесок за «Морріс-майнор»^[39]. Ще він придбав зелений козирок, якого давно жадав і який допомагав йому підтримувати враження важливої персони на посту начальника фотовідділу.

Телеграма надала Бонду деякі деталі. Він відвик від прямого підпорядкування, і такий порядок справ йому подобався. Почувався комфортно, позаяк мав годину-другу люфту в спілкуванні з М. Він розумів, що такий стан речей радше обманливий, що, найімовірніше, в Руаяль-лез-О є інший співробітник спецслужби, який рапортує незалежно, однак не міг відмовитися від ілюзії, що перебуває не за якихось сто п'ятдесят миль поза Каналом від жахливої будівлі контори біля Ріджентс-парку^[40], та що за ним не спостерігають, оцінюючи, ті нечисленні холодні мізки, завдяки яким усе це і працює. Подібно до Фосетта, мешканця Кайманів з Кінгстона, котрий розумів: якщо придбає «Морріс-майнор» одразу, замість того, щоб підписати договір про кредит, хтось у Лондоні прознає це і зацікавиться, звідки в нього гроші.

Бонд перечитав телеграму двічі Потім відірвав бланк з пачки на стійці (навіщо залишати відтиск) і написав відповідь великими літерами:

ДЯКУЮ ІНФОРМУВАТИМУ ПЕРШІЙ НАГОДІ БОНД

Він віддав бланк консьєржу, а телеграму за підписом «ДаСільва» поклав у кишеню. Наймачі консьєржа (якщо такі є) зможуть отримати копію телеграми за хабар у місцевому поштовому відділенні, якщо, звісно, консьєрж ще не відпарював конверта чи не прочитав текст горініж, поки його вивчав сам Бонд.

Бонд узяв ключа, подякував консьєржу і попрямував до сходів, похитавши головою ліфтеру. Знав, який небезпечний сигнал може подати ліфт. Хоча Бонд не очікував, що хтось соватиметься на другому поверсі, але обережність не завадить.

Безшумно підіймаючись на пальцях, він пошкодував про пихатість своєї відповіді М. через Ямайку. Як гравець Бонд вважав помилкою встрявати у гру з невеликим капіталом. Проте М., найімовірніше, більше не дасть. Бонд стеноу плечима, звернув до коридору і безшумно пішов до дверей свого номера.

Точно пам'ятав, де вимикач — одним рухом розчинив двері, увімкнув світло, вихопив пістолета й завмер на порозі. Його глузливо зустріла тиха і порожня кімната. Не звертаючи уваги на напіввідчинені двері у ванну кімнату, він клацнув замком, увімкнув лампу біля ліжка, іншу — над дзеркалом і кинув пістолет на канапу біля вікна. Потім нахилився, щоб перевірити, чи на місці його чорний волосок, який він перед обідом прикріпив до шухляди секретера.

Потім Бонд обдивився ледь видимий шар тальку на внутрішньому боці порцелянових ручок шафи для одягу. Порошок також виглядав незайманим. Пройшов до ванної, підняв кришку бачка унітазу і перевірів, чи відповідає рівень води ледь помітній мітці на боці мідного поплавця.

Усі маніпуляції зі саморобною охоронною сигналізацією не видавалися Бонду ні безглуздими, ні надмірними. Він був секретним агентом і досі залишався живим тільки завдяки ретельній увазі до найменших дрібниць, що стосувалися його професії. Рутинні остороги Бонда були такими самими осмисленими, як перевірка обладнання у аквалангіста, пілота-випробувача чи представника будь-якої іншої небезпечної професії.

Переконавшись, що кімнату не обшукали під час його перебування в казино, Бонд роздягнувся і прийняв холодний душ. Потім запалив сімнадцяту за день сигарету й сів за писемне бюро з товстою пачкою

грошей — як тими, що були призначені для гри, так і виграними — щоб занести нові цифри до маленького записника. За два дні він виграв рівно три мільйони франків. У Лондоні йому

видали десять мільйонів, а тепер він попросив ще десять. Із
урахуванням надісланої в «Креді Ліонне»^[41] суми його оперативний

капітал становитиме двадцять три мільйони франків, чи близько двадцяти трьох тисяч фунтів.

Кілька секунд Бонд просидів нерухомо, вдивляючись у темряву моря за вікном, опісля закинув пачку банкнот під подушку односпального ліжка, багато прикрашеного орнаментом, почистив зуби, вимкнув світло та із задоволенням пірнув під по-французьки дуже сильно накрохмалені простирадла. Десять хвилин він полежав на лівому боці, прокручуючи в голові події минулого дня, потім перекинувся і спрямував свідомість тунелем сну.

Перед тим, як остаточно забутися, засунув праву руку під подушку і намацав руків'я кольта «поліс-позитив»^[42] із вкороченим стволом. Потім його вії опустилися, погасивши теплий та глузливий погляд і перетворивши обличчя на застиглу маску — іронічну, жорстоку, холодну.

ДОСЬЄ ДЛЯ М.

Двома тижнями раніше ця доповідна записка з відділу «С» була передана М. — минулому і теперішньому голові секретної служби, підпорядкованій британському Міністерству оборони:

Кому: М.

Від: Начальника відділу «С».

Тема: Проект усунення месьє Ле Шифра (відомого як «містер Намбер», «герр Нуммер», «герр Циффер» та ін.) — одного з головних ворожих агентів у Франції; працює під прикриттям скарбничого «Союзу ельзаських робітників» — підконтрольного комуністам профспілкового об'єднання важкої індустрії і транспорту Ельзасу, який, за нашими відомостями, гратиме роль «п'ятої» колони у випадку війни з червоними.

Документація: Додаток А — біографія Ле Шифра, яку підготував голова архіву. Додаток Б — довідка про СМЕРШ^[43].

Останнім часом у нас виникли підозри, що Ле Шифр перебуває у скрутному фінансовому становищі. Практично в усіх аспектах він є прекрасним радянським агентом, однак схильність до матеріального достатку — його ахіллова п'ята, що ми час від часу використовували. Так, недавно одній з його коханок — євразійці номер 1860, яку контролює відділ «Ф», вдалось отримати доступ до особистих справ Ле Шифра.

Якщо коротко, то, судячи з отриманої інформації, він перебуває на межі банкрутства. Номер 1860 помітила ознаки кризи — таємний продаж дорогоцінностей, позбавлення вілли в Антібах, а також загальну тенденцію до обмеження витрат, що досі було характерною ознакою його життя. Подальші дослідження, зроблені за допомогою наших друзів із Другого бюро^[44] (з якими ми в цій справі співпрацюємо) виявили одну курйозну історію.

У січні 1943 року Ле Шифр почав контролювати мережу борделів у Нормандії та Бретані, відомих під назвою «Cordon Jeune»^[45]. Йому вистачило дурості витратити на ці потреби п'ятдесят мільйонів

франків із грошей, що доручив йому лєнінградський Третій відділ для фінансування С.Е.Р. - вищезгаданої профспілки.

За нормальних умов «Жовта стрічка» становила б собою першокласну інвестицію, і можливо, що Ле Шифр керувався насамперед бажанням збільшити кількість профспілкових коштів, а не особистою користю від запуцєних в обіг грошей своїх хазяїв. Однак, очевидно, він міг би віднайти менш пікантне капіталовкладення, ніж проституція, якби не спокуса побічного продукту — отримати доступ до необмеженої кількості жінок.

Проте доля розпорядилася інакше.

Три місяці по тому, 13 квітня у Франції набув чинності закон № 46685 під назвою «Loi Tendent à la Fermeture des Maisons de Tolérance et au Renforcement de la Lutte contre le Proxénitisme»^[46].

(Коли М. прочитав це речення, він хмикнув і натиснув клавішу інтеркому.

— Начальник відділу «С»?

— Так, сер.

— Що, чорт забирай, означає останнє слово? — він по складах проказав «Proxénitisme».

— Сутенєрство, сер.

— Це вам не мовна школа Берліца^[47] Якщо бажаєте вразити знанням іноземної тарабарщини, потурбуйтеся надати шпаргалку. А краще — просто пиштьє англійською.

— Прошу пробачення, сер.

М. відпустив клавішу і повернувся до читання докладної.)

Цей закон, відомий у народі як «закон Марти Рішар», закривав усі будинки сумнівної репутації, а також забороняв продаж порнографічних книг то фільмів, буквально нараз вибив ґрунт з-під ніг Ле Шифра і наразив того на проблему серйозного дефіциту фінансів у профспілці. Він відчайдушно спробував переобладнати борделі у «maisons de passe»^[48], де напівлегально-напівтаємно відбувалися зустрічі, а також залишив кілька підпільних кінотеатрів, але такі зміни не покрили його накладні витрати, а будь-які зусилля продати бізнес, навіть за безцінь, із тріском провалилися. Тим часом, *police des*

тоeurs^[49] вийшла на його слід, і за короткий час близько двадцяти закладів Ле Шифра було закрито.

Звісно, поліцію він зацікавив насамперед, як власних великої мережі борделів, і лише коли ми виказали зацікавленість у його фінансових справах, Друге бюро нарешті поділилося власним досьє на нього, зібраним разом з колегами із поліцейського департаменту.

Ми з нашими французькими колегами оцінили важливість ситуації і впродовж наступних кількох місяців поліція влаштувала справжнє полювання на пацюків серед закладів «Жовтої стрічки», в результаті якого нині від первісних капіталовкладень Ле Шифра не залишилось і сантима. Будь-яка рутинна перевірка виявить нестачу приблизно п'ятдесяти мільйонів франків у профспілці, де він є і скарбником, і фінансовим директором.

Поки нічого не вказує на те, що в Ленінграді щось підозрюють, але, на жаль для Ле Шифра, СМЕРШ, можливо, відчув запах смаженого. Минулого тижня надійне джерело з відділу «П» повідомило, що високопоставлений чин цього ефективного інструменту помсти Советов покинув Варшаву і прямує до Страсбурга через Східний Берлін. Поки ми не отримали підтвердження цих даних ані від Другого бюро, ані від Страсбурга (джерела сумлінні й надійні). Нема також нових повідомлень і зі штаб-квартири Ле Шифра, де на нас працює подвійний агент (окрім номера 1860).

Якщо Ле Шифр дізнається, що СМЕРШ упав йому на хвіст, або що його взагалі підозрюють, у нього не залишається жодної іншої альтернативи, окрім як вкоротити собі віку або спробувати утекти, однак, судячи з його поточних планів, він не усвідомлює, що на кін поставлене його життя. Саме ці його грандіозні плани нашттовхнули нас на ідею ризикової та неординарної операції, суть якої викладена наприкінці даного меморандуму.

Ми вважаємо, що Ле Шифр спробує наслідувати приклад більшості зневірених розкрадачів і намагатиметься покрити дефіцит фінансів за допомогою азартних ігор. Гра на Bourse^[50] — занадто повільний шлях. Як і нелегальна торгівля наркотиками або рідкими ліками, такими як ауреоміцин, стрептоміцин та кортизон^[51]. Жоден тоталізатор не прийме ставок, які задовольнять Ле Шифра, до того ж у випадку виграшу його радше вб'ють, аніж йому заплатять.

Як там не є, нам відомо, що він вилучив із профспілкової каси останні двадцять п'ять мільйонів, а також півмісяця тому орендував на тиждень невелику віллу поблизу Руаяль-лез-О, на північ від Д'єнну^[52].

Очікується, що казино «Руаяль» цього літа стане ареною найкрупнішої гри в Європі.

У спробі поборотися за великі гроші з Довілем^[53] та Ле Туке^[54] «Курортна Асоціація Руаялю» передала стіл для бакара і два столи для гри в «заліску» синдикату Магомета Алі — групі єгипетських емігрантів (банкірам та бізнесменам), яка, згідно з чутками, має доступ до деяких фондів королівської родини^[55] і яка протягом років намагалася зменшити прибутки Зографосо та його грецьких спільників, котрі встановили монополію на найбільші гральні заклади Франції.

За допомогою стриманої рекламної кампанії певну частину потужних американських та європейських туроператорів заохотили бронювати цього літа місця в готелях Руаяля, завдяки чому цілковито можливо повернути цьому вікторіанському курортові минулу славу.

Так це чи ні, ми впевнені, що 15 червня чи пізніше Ле Шифр прибуде сюди і спробує за допомогою оперативного капіталу в двадцять п'ять мільйонів виграти у бакара п'ятдесят (і заразом врятувати своє життя).

Запропоновано контрпроєція.

В інтересах Франції, а також в інтересах інших країн Північноатлантичного альянсу^[56], цього впливового радянського агента потрібно дискредитувати й нейтралізувати; його комуністичну профспілку слід збанкрутувати і зганьбити, тим самим підірвати міць та згуртованість потенційної «п'ятої» колони чисельністю п'ятдесят тисяч осіб, спроможної в разі війни взяти під контроль широкий сектор північного кордону Франції. Мета буде досягнута, якщо Ле Шифр зазнає поразки за картярським столом. (NB: Вбивство недоречне. Ленінград швидко покриє розтрату і видасть його за мученика.)

У зв'язку з викладеним, рекомендуємо віднайти серед співробітників служби найкращого гравця і забезпечити його достатніми коштами для спроби виведення з гри супротивника.

Ризики операції очевидні, а можливість заподіяння збитків висока, однак ми вже проводили аналогічні операції, ризикуючи великими сумами, коли шанси на успіх були примарними, а кінцева мета — менш жадана.

У разі відхилення пропозиції єдиною альтернативою буде передача інформації, що ми зібрали, нами разом із рекомендаціями, Другому бюро або американським колегам з Об'єднаної розвідувальної агенції у Вашингтоні. Обидва ці відомства, без сумніву, радо скористаються нашими розробками.

Підпис: Начальник відділу «С».

Додаток А.

Ім'я: Ле Шифр

Відомий як: варіанти слів «цифра» або «число» різними мовами; наприклад «герр Циффер».

Походження: не встановлене.

Уперше в полі зору з'явився у червні 1945 року як ув'язнений табору для переміщених осіб Дахау, в американській зоні окупації Німеччини. Страждав на амнезію і параліч голосової зв'язки (можлива симуляція). Німота була вилікувана терапевтичним способом, однак суб'єкт продовжував наполягати, що втратив пам'ять, окрім туманних спогадів стосовно Ельзасу-Лотарингії і Страсбурга, куди був переведений у вересні 1945 року з паспортом апатрида^[57] № 304-596. Вибрав прізвище Ле Шифр (мотивуючи тим, що «я — тільки набір цифр у паспорті»). Імені не має.

Вік: близько 45 років.

Зовнішність: Зріст п'ять футів вісім дюймів, вага — 18 стоунів^[58]. Колір обличчя — дуже блідий. Чисто поголений. Волосся рудокаштанове, коротко підстрижене. Очі темно-карі, вирлаті. Маленький, майже жіночий рот. Вставні зуби високої якості. Вуха маленькі, з великими мочками, що свідчить про наявність єврейської крові. Кисті руки маленькі, доглянуті, волохаті. Ступні маленькі. З погляду расової належності суб'єкт має змішані риси середземноморського типу з пруським чи польським корінням. Одягається вишукано та добротно, віддаючи перевагу двобортним темним піджакам. Постійно палить «капораль»^[59], користується антинікотинним мундштуком. Раз від разу впорскує в ніс бензедрин^[60]. Голос тихий та рівний. Білінгв:

французька й англійська. Добре володіє німецькою. Легкий марсельський акцент. Посміхається рідко. Ніколи не сміється.

Звички: полюбляє розкіш, але не виставляє її напоказ. Завищений сексуальний апетит. Садомазохіст. Вправний водій спортивних автомобілів. Добре знається на стрілецькій та холодній зброї, володіє прийомами рукопашного бою. Завжди носить при собі три леза: за стрічкою капелюха, в лівому підборі та портсигарі. Знає бухгалтерський облік і математику. Відмінний гравець. Прибуває в супроводі двох гарно вдягнених охоронців — француза та німця (описи надано).

Примітки: значущий і небезпечний агент СРСР під керуванням ленінградського Третього відділу через Париж.

Підпис: Архіваріус

Додаток Б.

Тема: СМЕРШ

Джерела: власні архіви, а також уривкові матеріали, що надали Друге бюро та ЦРУ з Вашингтона.

Назва СМЕРШ — акронім двох російських слів «СМЕРть Шпіонам». Стоїть на службовій драбині вище МВС (раніше — НКВС); вважають, що підпорядковане особисто Берії.

Штаб-квартира: Ленінград (філія у Москві).

Завдання СМЕРШу полягає у викорінюванні усіх форм зрадництва та інакодумства в підрозділах радянських таємних служб усередині країни й за її межами. Це — найпотужніша і найзагрозливіша організація в СРСР. Є думка, що вона не провалила жодної каральної операції. Вважають, що СМЕРШ відповідає за вбивство Троцького у Мехіко (22 серпня 1940 р.)^[61], і, можливо, репутація цієї організації насправді ґрунтується на успіхах, яких раніше не вдавалося досягти ні одинакам, ні групам.

Наступного разу про СМЕРШ заговорили після нападу Гітлера на Росію. Чисельність організації була швидко збільшена з метою боротьби зі зрадниками та подвійними агентами під час відступу радянських військ у 1941 році. Тоді СМЕРШ виконував роль карального підрозділу НКВС, а теперішні функції були закріплені пізніше.

Після війни відомство зазнало ретельної чистки, і зараз, як вважають, складається з кількох сотень оперативників високої

кваліфікації, які працюють за п'ятьма напрямками^[62]:

Перший відділ займається контррозвідкою в радянських установах усередині країни й за кордоном.

Другий відділ здійснює операції, в тому числі виконання смертного вироку.

Третій відділ — адміністративно-фінансовий.

Четвертий відділ — наукові розробки, правові питання, робота з кадрами.

П'ятий відділ — судовий: винесення остаточного вироку жертвам.

Після закінчення війни в наші руки потрапив єдиний оперативник СМЕРШу — Гойчев, відомий як Гаррад-Джонс. 7 серпня 1948 року в Гайд-парку він застрелив Печора — медичного працівника Югославського посольства. Під час допиту вчинив самогубство, проковтнувши гудзик від піджака, зроблений, як виявилось, з пресованого ціанистого калію. Ми не дізналися від нього жодної інформації, крім того, що він працює на СМЕРШ, про що Гойчев сповістив із гордістю.

На нашу думку, жертвами СМЕРШу стали такі подвійні агенти: Донован, Хартрон-Вейн, Елізабет Дюмон, Вентнор, Мейс, Саварен (Додаткові матеріали див. Архів, секція Q.).

Висновок: треба докласти максимум зусиль, щоб удосконалити наші знання щодо цієї могутньої організації та ліквідувати її оперативних агентів.

НОМЕР 007

Начальник відділу «С» (підрозділу, що опікувався Радянським Союзом) настільки ревно ставився до плану ліквідування Ле Шифру, — оскільки це була насправді його власна розробка, — що він сам піднявся з меморандумом на верхній поверх похмурої будівлі з видом на Ріджентс-парк та крізь двері, оббиті зеленим сукном^[63], попрямував коридором до кабінету в його кінці.

Рішуче підійшов до столу начальника канцелярії М. — молодого хлопця, у минулому сапера, якого призначили до секретаріату начальника канцелярії через бойове поранення, отримане в 1944 році під час диверсійної операції. Незважаючи на обидва ці нелегкі випробування, він не втратив почуття гумору.

— Послухай, Біле. Хочу дещо втулити шефу. Гадаєш, момент слухний?

— Як думаєш, Пенні? — начальник канцелярії звернувся до особистої секретарки М., з якою ділив кімнату.

Міс Маніпенні можна було б вважати заворожливою, якби не її погляд — холодний, прямий та глузливий.

— Думаю, слухний. Він уранці трохи поторсав Ф.-О.^[64], а опісля півгодини до нього ніхто не заходив, — і вона підбадьорливо усміхнулася начальникові «С», який їй подобався й сам собою, і як очільник важливого відділу.

— Гарзд, Біле, ось тобі секретна інформація, — «С» простягнув чорну папку з червоною зіркою на обкладинці, що означала «цілком таємно». — Але заклинаю тебе: прояви трохи ентузіазму, коли передаватимеш. А також скажи, що я чекатиму на його рішення тут, студіюючи довідник із шифрування. Можливо, у нього виникнуть питання, а також я пригляну за вами обома, щоб ви не докучали йому своїми дурницями, поки він не дочитає рапорт до кінця.

— Добре, сер, — начальник канцелярії натиснув кнопку і схилився над переговорним пристроєм, що стояв на столі.

— Слухаю, — почувся спокійний рівний голос.

— У голови відділу «С» терміновий документ для вас, сер.

Пауза.

— Несіть, — наказав голос.

Начальник канцелярії прибрав палець із кнопки й випрямився.

— Дякую, Біле. Почекаю в сусідній кімнаті, — мовив «С».

Начальник канцелярії перетнув офіс і пройшов через подвійні двері до кімнати М. За хвилину вийшов, і над входом у кабінет спалахнула маленька синя лампочка — повідомлення про те, що М. не можна турбувати.

Згодом начальник «С» на radoщах сказав своєму заступникові:

— Ми ледь не прокололися з останнім пунктом. М. заявив, що це диверсія і шантаж. Він висловився різко. Але план таки схвалив. Мовив, що ідея божевільна, однак спробувати варто, якщо тільки казначейство погодиться, на що він сподівається. М. збирається сказати, що це краще, ніж вкладати гроші в російських полковників-перебіжчиків, які все одно стають подвійними агентами через кілька місяців після надання притулку. М. страшенно прагне добратися до Ле Шифра і має на прикметі підходящу людину, яку хоче спробувати на цій операції.

— І хто це? — спитав заступник.

— Хтось із «подвійних нулів», думаю, 007. Гарячий хлопець, до того ж М. вважає, що в ході операції можуть виникнути проблеми з головорізами Ле Шифра. Цей 007, здається, добре знається на іграх, інакше не став би два з лишком місяці перед війною просиджувати у казино Монте-Карло, спостерігаючи, як румунська банда махлює з невидимим чорнилом і затемненими окулярами. Тоді разом з Другим він вивів їх із гри та ще повернув мільйон франків, що виграв у «залізницю». Тоді то були значні гроші.

Розмова Джеймса Бонда з М. тривала недовго.

— Що скажете, Бонде? — запитав М., коли Джеймс повернувся до його кабінету, перед тим ознайомившись із меморандумом начальника «С», а потім добрих десять хвилин милувався через вікно приймальні деревами в парку, що бовваніли віддалік.

Бонд пильно подивився у проникливі, ясні очі начальника.

— Дуже люб'язно з вашого боку, сер. Я би взявся за цю справу, але не можу обіцяти, що виграю. Шанси в «бакара» більші, ніж у «trente-et-quarante»^[65], особливо при невеликих ставках — але можу

потрапити в чорну смугу й загубити все. А тут відбуватиметься солідна гра — почнеться десь із півмільйона, не менше.

Крижаний погляд змусив Бонда осіктися. Все це було відомо М.; він не гірше Бонда знав, які шанси в «бакара». Така у нього була робота — оцінювати шанси на успіх і, знаючи можливості своїх людей, визначати шанси в операції свої та опонента. Бонд уже пожалкував, що поділився зі шефом побоюваннями.

— Йому теж може не поталанити, — зауважив М. — У вашому розпорядженні буде достатній капітал. Під двадцять п'ять мільйонів, як і в супротивника. Ми відправимо вас з десятьма і надішлемо ще десять, коли ви оглянетесь. Іще п'ять можете виграти самі, — він посміхнувся. — Поїдьте заздалегідь до початку великої гри, розімніться. Поговоріть із К'ю щодо готелю, квитків та обладнання, яке може знадобитися. Скарбник видасть кошти. Я попрошу Друге бюро підтримати нас. Це їхня територія, і будемо сподіватися, що вони не здіймуть бучу. Спробую переконати надати нам Матіса. Здається, ви добре з ним спрацювали у Монте-Карло. Я також повідомлю Вашингтон, оскільки це стосується НАТО. ЦРУ має кілька надійних хлопців у Фонтенбло^[66] та в об'єднаній розвідці. Що ще?

Бонд похитав головою.

— Звісно, я радо попрацюю з Матісом, сер.

— Добре, спробуємо. Подбайте про перемогу. Ми виглядатимемо дурнями, якщо схибимо. І не ловіть гав. Збоку це виглядає як розвага, але насправді не все так райдужно. Ле Шифр — небезпечний супротивник. Що ж, щастя вам.

— Дякую, сер, — відповів Бонд і попрямував до дверей.

— Хвилинку!

Бонд зупинився.

— Гадаю, вас треба підстрахувати. Дві голови краще, ніж одна. До того ж вам знадобиться зв'язковий. Я подумаю над цим. Із вами зв'яжуться в Руаялі. Хвилюватися не слід. Це буде надійна людина.

Бонд краще працював сам один, але з М. сперечатися було не варто. Бонд вийшов із кабінету, сподіваючись, що йому надішлють перевіреного агента, який не страждатиме дурістю або, що гірше, честолюбством.

L'ENNEMI ESCOUTE

[67]

Деякі з цих подій двотижневої давнини промайнули в пам'яті Джеймса Бонда, коли прокинувся в номері готелю «Сплендід».

Він дістався Руаяль-лез-О два дні тому саме перед обідом. Жодних спроб зв'язатися з ним ніхто не робив, і коли він написав у книзі реєстрації «Джеймс Бонд, Порт-Марія, Ямайка», це не викликало й найменшого зацікавлення в очах консьєржа.

Здається, М. не дуже переймався прикриттям.

— На момент, коли ви з Ле Шифром вмотитеся за гральним столом, легенда у вас уже має бути, — наказав М. — Але виберіть щось таке, аби не надто виділятися з публіки.

Бонд добре знав Ямайку, тому попросив тримати зв'язок через Кінгстон, видаючи себе за багатого ямайського плантатора, батько якого заробив капітал на тютюні й цукрі, а син марнотратить його на біржі та в казино. Якщо хтось зацікавиться деталями, він відішле того до Чарльза ДаСільва з «Каффері», що в Кінгстоні, свого повіреного. А Чарльз підтвердить легенду.

Наступних два вечори та більшу частину ночі Бонд провів у казино, граючи в рулетку з рівними шансами за складною системою збільшення ставок. Якщо сповіщали про великий банк в «залізку», то неодмінно приєднувався. Коли програвав, ставив ще раз і відмовлявся продовжувати, програвавши удруге.

Таким чином він заробив три мільйони франків, надаючи собі змогу потренувати витримку і так зване «чуття гри». Вивчив географію казино й міцно тримав картинку в пам'яті. А найголовніше, він отримав змогу поспостерігати за Ле Шифром за різними столами й із жалем констатував, що той грає бездоганно і йому щастить.

Бонд любив ситно поснідати. Приймавши холодний душ, він влаштувався за писемним бюро перед вікном. Милувався чудовим ранком та випив півпінти^[68] охолодженого апельсинового соку, з'їв яєчню з трьох яєць із беконом і закінчив сніданок подвійною кавою без цукру. Потім запалив першу за день цигарку зі суміші балканського й

турецького тютюну, виготовлену за особливим замовленням у фірмі «Морландз», що на Гросвенор-стрит, і спостерігав за лінивими хвилями, котрі лизали берег довгого пляжу. Рибальські човни з Дьєппа, витягнувшись у лінію на горизонті, маячили у синьому червневому серпанку в супроводі зграї сріблявих чайок.

Телефонний дзвінок перервав його роздуми. Консьєрж повідомив, що директор компанії «Радіо Стентор» чекає на нього у вестибюлі зі замовленим у Парижі радіоприймачем.

— Саме вчасно, — відповів Бонд. — Запросіть його піднятися.

Таке прикриття використало Друге бюро для свого зв'язкового, надісланого для співпраці з Бондом. Бонд в очікуванні дивився на двері, сподіваючись, що радіоди-ректором виявиться Матіс.

Коли у дверях постав Матіс — респектабельний бізнесмен з великою прямокутною коробкою, яку тримав за шкіряні рукоятки, — Бонд широко усміхнувся і сердечно б обійняв Матіса, якби той раптом не нахмурився і не підняв застережливо вільну руку, обережно зачиняючи за собою двері.

— Я щойно прибув з Парижа, месьє, і це радіоприймач, який ви замовили — п'ятиламповий, супергет^[69] — здається, саме так це зветься англійською. Зможете ловити з Руаяля майже всі європейські столиці. Тут у радіусі сорока миль нема жодної гори.

— Виглядає чудово, — зауважив Бонд, піднімаючи брови на знак здивування такою таємничістю.

Не звертаючи уваги, Матіс поставив розпакований радіоприймач на підлогу поруч з вимкненим електрокаміном.

— Початок дванадцятої, — мовив, — зараз із Риму мають передавати на середніх хвилях «Compagnons de la Chanson^[70]». Вони гастролують Європою. Подивимось, який прийом тут. Заодно й апарат перевіримо, — підморгнув Матіс.

Бонд побачив, що той до упору повернув ручку гучності; засвітилася червона лампочка — індикатор довгих хвиль, але приймач мовчав.

Матіс підкрутив щось на задній стінці, й невеличка кімната раптом наповнилася статичним шумом радіоперешкод. Матіс кілька секунд схвально поглядав на апарат, потім вимкнув його і голосом, повним тривоги, сказав:

— Дорогий месьє... Вибачте щиро... Поганий прийом... — і покрутив ручку налаштування. Після кількох спроб із динаміків полилася мелодійна французька пісня. Матіс підвівся, наблизився до Бонда, поплескав того по спині й стиснув руку так сильно, що хруснули пальці.

Бонд посміхнувся.

— Що в біса це означає? — запитав.

— Мій любий друже, — радісно повідомив Матіс, — тебе розкрито на всі сто. Там нагорі, — він показав пальцем на стелю, — зараз перебуває або месьє Мюнц, або його псевдодружина, начебто прикута до ліжка грипом, і він чи вона повністю оглухлі та, сподіваюсь, у сильному розпачі, — задоволено посміхнувся Матіс, побачивши недовірливо-похмурий вираз Бонда.

Сівши на ліжку, Матіс нігтем великого пальця розпечатав пачку «капораль». Бонд чекав.

Задоволений враженням, яке його слова справили на Бонда, Матіс заговорив серйозно.

— Як це сталося, не знаю. Думаю, вони сіли тобі на хвіст за кілька днів до твого приїзду. Підготувалися ґрунтовно. Поверхом вище живе подружжя Мюнців. Він — німець, вона — звідкілясь із Центральної Європи, можливо чешка. Це — старомодний готель, за електрокамінами є димарі, якими давно не користуються. А тут, — він показав на стіну кількома дюймами вище каміна, — розміщений потужний радіомікрофон. Дроти тягнуться по димареві до електрокаміна Мюнців, де встановлено підсилювач. У кімнаті є записувальний пристрій і пара навушників, через які Мюнці слухають по черзі. Саме тому мадам Мюнц хворіє і через це харчується тільки в ліжку, а месьє Мюнц має невідривно перебувати біля дружини, замість того, щоб насолоджуватися сонцем і азартними іграми на цьому чудовому курорті.

— Дещо з цього зуміли дізнатися, бо, з одного боку, ми, французи, неймовірно розумні. Ну, а все інше — після того, як розгвинтили камін за кілька годин до твого приїзду.

Бонд недовірливо наблизився і оглянув болти, що прикріплювали панель до стіни. У пазах виявилися свіжі подряпини.

— А зараз ще трохи поклеїмо дурня, — мовив Матіс, підійшов до приймача, який транслював присутнім на обох поверхах слухачам

мелодійні пісні, й вимкнув його.

— Сподіваюся, мес'є задоволений? — спитав. — Ви помітили, який чіткий звук? Хіба це не чудовий ансамбль? — він зробив рукою широкий жест і скинув брови.

— О, вони просто чарівні, — підтвердив Бонд. — Я бажав би дослухати програму до кінця, — він посміхнувся при думці про роздратовані погляди, якими, ймовірно, зараз обмінюється подружжя Мюнців. — А апарат просто чудовий. Саме такий я шукав, щоби забрати на Ямайку.

Матіс саркастично посміхнувся і налаштував приймач на концерт із Риму.

— Ох ця твоя Ямайка... — він знову присів на ліжку.

Бонд кинув похмурий погляд.

— Що ж, не будемо плакати над розлитим молоком, — мовив. — Ніхто не очікував, що легенда протримається довго, але мене тривожить, як швидко вони нас розкусили.

Він перебрав у голові можливі варіанти. Чи могли росіяни зламати наші коди? Якщо це сталося, можна пакувати валізи та їхати додому. Тепер він і вся операція були як на долоні.

Матіс немов прочитав його думки.

— Це не могло статися через шифри, — сказав. — У будь-якому разі ми негайно повідомили Лондон, спричинивши справжній переполох, — він посміхнувся з єхидством давнього товариського суперництва. — А тепер — до справи, поки наші чудові «компаньйони» не видихнулися.

— По-перше, — він глибоко затягнувся «капоралем», — ти будеш задоволений своїм Номером Два. Вона — справжня красуня.

Бонд насупився. Задоволений його реакцією, Матіс повів далі: — У неї чорне волосся, блакитні очі та визначний... е-е-е... рельєф. Спереду і ззаду, — додав. — До того ж вона спеціаліст із радіозв'язку, що хоча й не додає їй сексуальності, але робить її ідеальною співробітницею «Радіо Стентор», а також моїм помічником у царині розповсюдження радіоприймачів на цьому багатому літньому курорті, — він підморгнув. — Ми оселилися в цьому готелі удвох, отже, моя помічниця буде завжди під рукою в разі, якщо ваше нове радіо зламається. Усі нові пристрої, навіть французького виробництва,

спочатку завдають клопоту. Іноді навіть серед ночі, — додав і хитро підморгнув.

Бонда це не потішило.

— Якого біса вони надіслали мені жінку? — мовив розлючено він. — Вони думають, що ми тут на пікнік зібралися?

Матіс перебив Бонда.

— Заспокойся, любий Джеймсе. Вона — дівчина серйозна, такого помічника можна лише бажати, а також холодна, мов крига. Французькою розмовляє як французенка і справу знає досконало. Її прикриття ідеальне, отже, ручаюся, що ви добре спрацюєтеся. Що може бути природнішим, аніж підчепити на курорті красиву дівчину? Мільйонер із Ямайки, — він шанобливо кашлянув, — гаряча кров і таке інше, без жінки виглядатиме просто голим.

Бонд із сумнівом зітхнув.

— Ще сюрпризи є? — буркнув.

— Нічого особливого, — відповів Матіс. — Ле Шифр загніздився на своїй віллі, миль десять звідси узбережжям. Із ним — два охоронці. Виглядають вправно. Одного бачили в маленькому пансіоні у місті, де кілька днів тому оселилися три доволі загадкові суб'єкти. Можливо, вони — частина команди. Згідно з документами — чехи-апатриди, але один з наших стверджує, що мова, якою вони розмовляли у себе в номері, — болгарська. Болгар тут небагато. Їх використовують здебільшого проти турків та югославів. Вони дурнуваті, проте справні. Росіяни доручають їм найпростіші вбивства чи роблять їх цапами-відбувайлами у складніших справах.

— Щиро дякую. Цікаво, яка доля на мене чекає? — задумливо мовив Бонд. — Щось іще?

— Це все. Зайди перед ланчем до бару «Ермітаж». Я влаштую нам зустріч. А потім запросиш її на обід. Тоді виглядатиме природним твій прихід із нею в казино. Я теж там буду, але триматимуся на відстані. Прихоплю зі собою кілька надійних хлопців, які приглянуть за тобою. До речі, є один американець, на ім'я Лейтер, він зупинився в готелі. Фелікс Лейтер. Він із ЦРУ, працює у Фонтенбло. Лондон наказав тебе сповістити. Начебто непоганий. Може пригодиться.

Із радіо полилася швидка італійська скоромовка. Матіс вимкнув апарат, і вони обмінялися кількома фразами про приймач та оплату

товару. Потім шумно розпрощались, Матіс, по-змовницьки підморгнувши Бонду, відбув.

Присівши біля вікна, Бонд занурився у роздуми. Нічого з того, що розказав йому Матіс, не втішало. Його не тільки повністю розкрили, а ще й приставили до нього професійне спостереження. Треба позбутися цього, перш ніж дійде до змагань із Ле Шифром за картярським столом. Росіяни не мають жодних забобонів щодо вбивства як методу розв'язання проблеми. А та жіночка — просто халепа якась! Він тяжко зітхнув. Жінки хороші для розваг. На роботі вони вічно плутаються під ногами, ускладнюють справи сексом, постійними образами та іншим емоційним мотлохом, що тягають із собою. Ці створіння потребують уваги та піклування.

— Чорт забирай! — вилаявся Бонд, потім, пригадавши Мюнців, вилаявся ще, цього разу гучніше, і вийшов із номера.

ДІВЧИНА ЗІ ШТАБ-КВАРТИРИ

Було дванадцята дня, коли Бонд залишив «Сплендід», а годинник на «maigie»^[71] почав відбивати полуденний передзвін. У повітрі висів сильний запах хвої та мімози, а свіжополитий сад перед казино, прикрашений акуратними квітниками в обрамку рінистих доріжок, додавав цим своєрідним декораціям ненав'язливу умовність, що більше підходила балету, ніж мелодрамі.

Сонце сяяло, додаючи атмосфері безтурботної яскравості, яка, здавалося, провіщала нову еру повернення моди та процвітання цьому приморському містечку, яке, після стількох мінливостей долі, нарешті делікатно заявляло про своє існування.

Руаяль-лез-О, розташований у гирлі Сомми, де пласке узбережжя південної Пікардії поволі змінюється на стрімчаки Бретані, що тягнуться аж до Гавра, здебільшого повторив долю Трувіля^[72].

Руаяль (ще без «О»^[73]) починав як невеличке рибацьке селище, а до вершин слави як популярний морський курорт злетів за часів Другої Імперії[Період правління імператора Наполеона III (1852-1870), що став часом господарського піднесення Франції, період індустріальної революції.], і зліт цей був таким самим швидким, як і піднесення Трувіля. Але Довіль^[74]придушив Трувіль, як і Руаяль після довгого періоду занепаду поступився Ле-Туке.

На рубежі сторіч, коли у приморських містечок справи були кепські, а в моду увійшло поєднувати відпочинок з «лікувальними процедурами» мінеральними водами, в пагорбах за Руаялем дуже доречно відкрили джерело, що містило достатню кількість сірчистих сполук, аби цілюще впливати на печінку. А оскільки французи завжди скаржаться на печінку, Руаяль швидко перейменували на Руаяль-лез-О, а місцева мінералка в торпедоподібних пляшках мало-помалу просочилась у меню готелів та вагонів-ресторанів.

Проте вона недовго опиралась об'єднаним зусиллям таких потужних супротивників, як «Віші», «Пер'є» та «Вігтель»^[75]. Сталася низка судових розглядів, купа людей втратила купу грошей, і дуже

скоро продаж води скоротився до межі міста та його околиць. Руаялю довелося задовольнятися виторгом від англійських і французьких відпочивальників улітку, а також покладатися на свій рибальський флот узимку. Деякі крихти перепадали місцевому елегантно занедбаному казино з гральних столів Ле-Туке.

Але в еkleктичній витонченості казино «Руаяль», у стилі бароко «Негреско»^[76], від якого віяло вікторіанською елегантністю та розкішшю, було дещо величне, і в 1950 році Руаяль потрапив у поле зору паризького синдикату, який орудував величезними коштами, що належали емігрантам-вішістам^[77].

Після війни друге життя отримали Брайтон, за ним — Ніцца. Виявилось, що ностальгія за безтурботними, золотими часами минулої розкоші може стати джерелом прибутку. Казино повернули давніший білий із позолотою колір, салони пофарбували у блідо-сірий, з темно-бордовими килимами та шторами. Стелі прикрасили велетенськими світильниками. Сади причепурили, фонтани відремонтували, а два головні місцеві готелі — «Сплендід» та «Ермітаж» — підновили, пофарбували і розширили у них штат прислуги.

Навіть облуплені фасади містечка та *vieux-port*^[78] підновили так, щоб ті виглядали привітно, а центральна вулиця весело заблищала вітринами нових крамниць відомих паризьких ювелірів та кутюр'є, яких спокусили безплатною орендою і райдужними перспективами, незважаючи на швидкоплинність курортного сезону.

Ось тоді для організації великої гри в казино у місто приманили синдикат Магомета Алі, й нарешті в «Курортній Асоціації Руаялю» зажеврила надія змусити Ле-Туке поступитися частиною скарбів, відібраних у сусіда по пляжу.

На фоні таких блискучих декорацій, щедро залитих сонцем, Бонд чітко відчував, наскільки похмура роль, яку йому випало зіграти в цій драмі, та як вона дисонує з амплуа інших акторів, тут задіяних.

Він знизав плечима, немов відганяючи думки, викликані скоробіжною слабкістю, обійшов будівлю і спустився по рампі в підземний гараж. Бонду спало на гадку перед зустріччю в «Ермітажі» здійснити невеличку прогулянку вздовж узбережжя і подивитися на віллу Ле Шифра, а потім повернутися іншим шляхом, доїхавши до автостради, що вела у Париж.

Автомобіль був єдиним хобі Бонда. Він ще в 1933 році придбав майже новий «Бентлі» з двигуном чотири з половиною літри^[79]. Всю війну машина простояла в надійному гаражі, а потім у Лондоні щорічно її оглядав колишній механік заводу «Бентлі», який працював у майстерні неподалік квартири Бонда в Челсі та який ставився до неї зі заповідною увагою. Бонд керував автомобілем агресивно й упевнено, майже з чуттєвою пристрасстю. Це був купе-кабриолет з насправді відкидним верхом військово-морського сірого кольору, що легко тримав швидкість дев'яносто миль і мав запас потужності ще миль тридцять на годину.

Бонд вивів автомобіль із гаража, проїхав по рампі, й невдовзі оглушливий рокіт дводюймової вихлопної труби лунав на обсадженому деревами бульварі, а потім по жвавій центральній вулиці містечка, поки не дістався піщаних дюн у напрямку півдня.

За годину Бонд увійшов до бару «Ермітаж» і вибрав столик біля одного із широких вікон.

Приміщення виглядало розкішним завдяки атрибутам маскулінізму — вересовим люлькам та грубошерстим фокстер'ерам — що у Франції символізували високу статусність. Інтер'єр виблискував полірованими меблями червоного дерева, оббитими шкірою з мідними заклепками; фіранки та килими були синього кольору. Снували офіціанти, одягнені в смугасті жилети і фартухи зі зеленого сукна. Бонд замовив «американо» і взявся роздивлятися розсипи відвідувачів, одягнених елегантно, але без відчуття міри, судячи з усього, переважно парижан. За столиками точилися жваві багатозначні розмови, що створювали театральну-компанійську атмосферу «l'heure de l'aperitif»^[80].

Чоловіки час від часу замовляли собі нові пляшки шампанського, жінки — сухе «мартіні».

— *Moi, j'adore le «Dry»*, — жваво вигукнула за сусіднім столиком юна особа своєму вдягненому не за сезоном у бездоганний твідовий костюм супутникові, який пожирав її масляними карими очами з-понад дорожньої складаної тростини від «Hermes», — *fait avec du Gordon's, bien entendu*^[81].

— *D'accord, Daisy. Mais tu sais, un zeste de citron*^[82]...

Краєчком ока Бонд помітив на тротуарі перед баром високу постать Матіса, який жваво прислухався до темноволосої дівчини в сірому.

Матіс підтримував супутницю під руку, трохи вище ліктя, але парі, одначе, бракувало близькості — через іронічно-відсторонений вигляд дівчини, який робив їх двома окремими людьми, а не парою. Бонд помітив, як вони увійшли з вулиці в бар, але, дотримуючись правил гри, продовжував витріщатися на перехожих за вікном.

— Месьє Бонд? — почувся голос Матіса з удаваним здивуванням. Бонд зобразив хвилювання і підвівся на ноги. — Невже ви сидите на самоті? Чи на когось чекаєте? Можу я відрекомендувати вам мою колегу, мадемуазель Лінд? Люба, це — той джентльмен із Ямайки, з яким я мав задоволення спілкуватися нинішнього ранку.

Бонд увічливо, але стримано вклонився.

— Для мене це честь, — звернувся він до супутниці Матіса. — Я тут сам. Чи не бажаєте приєднатися? — присунув їй стілець і, поки гості влаштувалися за столом, покликав офіціанта та, незважаючи на протести Матіса, замовив напої — «Fin à l'eau»^[83] приятелю і «бакарді»^[84] дівчині.

Матіс та Бонд жваво обмінялися фразами про погоду та перспективу відродження минулої величі Руаяль-лез-О. Дівчина сиділа мовчки. Вона взяла сигарету, що запропонував Бонд, оглянула її, а потім вдоволено й без манірності запалила, глибоко затягуючись і стримано випускаючи дим через рот та ніздрі. Її рухи були легкими, точними і без натяку на сором'язливість.

Бонд гостро відчував її присутність. Розмовляючи з Матісом, час від часу повертався до неї, ввічливо намагаючись залучити до бесіди і заразом скласти враження.

Смоляно-чорне волосся дівчини було рівно підстрижене нижче потилиці й красиво обрмовувало витончену лінію підборіддя. При кожному русі голови густі пасемка закривали обличчя, але вона не поправляла зачіску. Широко посаджені темно-сині очі споглядали за Бондом щиро, з відтінком іронічної байдужості, яку, роздратовано довелось визнати йому, закортіло розвіяти. Легка засмаглисть на обличчі не мала й сліду косметики, за винятком пухких та чуйних уст. Рухи оголених рук були скупими, і в цілому дівчина справляла враження стриманої аж до нігтів — коротко підстрижених та нефарбованих. На шиї блищав простий золотий ланцюжок із широких пласких кілець, а на безіменному пальці правої руки красувався перстень із великим топазом. Середньої довжини сукня із сірого «soie

sauvage»^[85] мала прямокутний виріз і спокусливо обтягувала принадливі груди. Від вузької, але не худої талії розходилася дрібними зборками плісирована спідниця. Тридюймовий завширшки прошитий чорний ремінь огортав талію. Чорна, теж прошита вручну «sabretache»^[86] лежала на стільці поруч, разом із широкополим капелюшком зі золотистої соломки, тулія якого була прикрашена чорною оксамитною стрічкою, зав'язаною позаду в невеличкий бант. На ногах — туфлі з квадратними носами із чорної шкіри без рисунка.

Бонда зачарувала краса мадемуазель Лінд, а її самовладання інтригувало. Перспектива попрацювати в парі збуджувала. Водночас Бонд відчував неспокій. Мимохіть він постукав кісточками пальців по дереву.

Матіс помітив занепокоєність Бонда і, вибравши слушний момент, підвівся.

— Прошу пробачити, — звернувся він до дівчини, — мені треба зателефонувати Дюберне, щоби домовитися про зустріч на сьогодні. Ви не станете заперечувати, якщо я залишу вас цього вечора наодинці?

Вона кивнула на знак згоди.

Бонд зрозумів натяк і, коли Матіс попрямував через зал до телефонної кабінки позаду бару, сказав:

— Якщо ви змушені провести нинішній вечір на самоті, могу я запропонувати вам повечеряти разом?

Дівчина усміхнулася, нарешті виказавши перші ознаки обізнаності щодо таємної умови.

— Із великим задоволенням, — відповіла. — А опісля, можливо, супроводите мене до казино, де, за словами мес'є Матіса, ви відчуваєте себе майже вдома. Раптом я принесу вам удачу?

Коли Матіс відійшов, ставлення мадемуазель Лінд до Бонда різко потеплішало. Здавалося, дівчина визнала нарешті, що вони — одна команда, тож обговорюючи місце і час наступної зустрічі, Бонд зрозумів, що з мадемуазель Лінд буде доволі просто планувати операцію. Він відчув, що дівчина з ентузіазмом ставиться до своєї ролі та з радістю співпрацюватиме з ним. Якщо спершу Бонд очікував численних перепон на шляху до порозуміння, то тепер стало ясно, що можна переходити до професійних питань. Проте він щиро визнавав своє двоїсте до неї ставлення: вона безперечно приваблювала його як

жінка, але про те, щоб переспати з нею, могло йтися тільки після закінчення операції.

Коли Матіс повернувся за столик, Бонд попросив принести рахунок. Він пояснив, що має повернутися до готелю, де у нього запланований ланч із друзями. Прощаючись, він на секунду притримав руку мадемуазель Лінд у своїй і відчув, що між ними встановилися теплі приятні стосунки, які ще годину тому видавалися неможливими.

Помітивши, що супутниця провела очима Бонда до виходу на вулицю, Матіс присунув стілець ближче і м'яко мовив:

— Він — мій дуже добрий приятель. Я радий, що ви познайомилися. Відчуваю, що крига скресла, до того ж на обох річках, — він посміхнувся. — Не пам'ятаю, щоби Бонд коли-небудь танув. Для нього це новий досвід. Для вас також?

Дівчина ухилилася від прямої відповіді.

— Показний чоловік. Дещо нагадує мені Хогі Кармайкла^[87], але відчуваю деяке відчуження і навіть жорстокість у його...

Фразу вона не завершила. Раптом за кілька футів від столика величезне вітринне вікно розірвалося на конфетті. Ударною хвилиною потужного вибуху їх відкинуло назад. Потім настала тиша. По тротуару забарабанили уламки. Зі стойки за баром одна за одною падали пляшки. Пролунали крики, біля дверей почався шарварок.

— Залишайтеся тут, — сказав Матіс, відштовхнув стілець і через вибиту віконну раму переступив на тротуар.

ДВОЄ В СОЛОМ'ЯНИХ КАПЕЛЮХАХ

Вийшовши з бару, Бонд цілеспрямовано попрямував тротуаром, обсадженим деревами, в напрямку готелю, розташованого за кілька сотень ярдів звідси. Він зголоднів.

Погода була все такою ж чудовою, але тепер сонце припікало сильніше, і платани на газоні між тротуаром та бруківкою, висаджені футів за двадцять один від одного, дарували приємну прохолоду.

Перехожих було небагато, і двоє чоловіків, які стояли в тіні дерева на протилежному боці вулиці, виглядали недоречно.

Бонд звернув на них увагу ярдів за сто. Приблизно така сама відстань відділяла їх від прикрашеної орнаментом «porte cochere»^[88] готелю «Сплендід».

Щось в їхній зовнішності насторожувало. Невисокі на зріст, одягнені в однаково темні та, як подумав Бонд, душнуваті костюми, обидва скидалися на артистів-коміків з вар'єте в очікуванні автобуса, що має відвезти до театру. Обоє мали на голові солом'яні капелюхи зі широкою чорною стрічкою на тулії — напевне, данина святковій атмосфері курорту. Тінь од брилів, а також від дерева, під яким вони стояли, прикривала їхні обличчя. На фоні темних присадкуватих постатей яскравими плямами недоречно виділялися квадратні футляри фотоапаратів, що висіли на плечах незнайомців.

Один футляр — яскраво-червоний, інший — яскраво-блакитний.

На момент, коли Бонд роздивився ці деталі, до чоловіків залишилось ярдів п'ятдесят. Він саме міркував над далекобійністю різних видів зброї та можливостями захисту від неї, коли на його очах розігралося надзвичайне і жахливе дійство.

Червонофутлярний чолов'яга кивнув блакитнофутлярному. Стрімким рухом Блакитний скинув з плеча камеру. Бонду не вдалося роздивитися Блакитного в деталях, бо його заслонив стовбур платана, а той схилився і порався з футляром. Потім — сліпучий спалах, за ним — оглушливий вибух, від якого позакладало вуха, і Бонда, хоч той і

перебував якраз за деревом, жбурнуло на бруківку потужною хвилею гарячого повітря, яким зім'яло щоки та живіт, немов ті були картонними. Він лежав на спині, втупившись у небо, поки повітря (чи те, що він вважав повітрям) продовжувало після вибуху бренькати, немов хтось довбав кувалдою по басових клавішах фортепіано.

Коли приголомшений, напівнепритомний Бонд спромігся піднятися на коліно, згори на нього обрушився жахливий дощ зі шмаття плоті й закривавленого дрантя, упереміш з гілками і гравієм. Потім попадали дрібні гілки та листя. З усіх боків чувся дзвін розбитого скла. В небі висів гриб чорного диму, який здійнявся і розвіявся у Бонда на очах. У повітрі стояв непристойно сильний запах вибухових речовин, дерева, що горіло, і .. саме так, смаженої баранини. Древа в радіусі п'ятдесяти ярдів стояли без листя, дуже обгорілі. Два з них підломилися посередині й валялися на дорозі, немов підкошені. Проміж ними чорнів кратер, що курився. Від обох чоловіків у солом'яних капелюхах не лишилось абсолютно нічого. Натомість на дорозі, бруківці й на стовбурах дерев виднілися криваві сліди, а на гілках теліпалися обривки одежі.

Бонда знудило.

Першим до нього дістався Матіс, але на той момент Бонд уже підвівся і тримався за дерево, що врятувало йому життя.

Оглушений, але неушкоджений, він дозволив Матісу відвести його у «Сплендід», з якого саме повибігали налякані гості та персонал. Віддалене дзеленькання провістило прибуття «швидких» та пожежників, а тим часом Бонд з Матісом протиснулися крізь натовп, піднялися сходами і добралися до номера Бонда.

Матіс одразу шугнув увімкнути радіоприймач, що стояв перед каміном, опісля, поки Бонд знімав із себе заплямований кров'ю одяг, закидав його питаннями. Коли дійшло до опису незнайомих, Матіс зірвав слухавку з телефонного апарата, що стояв біля ліжка.

— ...і скажіть поліції, — мовив на завершення він, — скажіть їм, що англієць із Ямайки, якого вразило вибухом, — моя турбота. Він неушкоджений, і їм нема чого його тривожити. Я буду в поліції за півгодини і все поясню. Треба сказати пресі, що, вочевидь, сталася вендета між двома болгарськими комуністами, і один убив другого бомбою. Третього болгарина, який вештається десь поблизу, згадувати не треба, але його необхідно будь-що заарештувати. Він,

найімовірніше, вирушить у Париж. Перекрийте дороги. Зрозуміло?
Alors, bonne chance^[89].

Матіс повернувся до Бонда і дослухав його оповідь до кінця.

— Merde^[90], тобі пощастило, — сказав, коли Бонд завершив. — Вочевидь, бомба була призначена тобі. Щось не спрацювало. Вони збиралися кинути її і сховатися за деревом. А вийшло зовсім навпаки. Ну нічого, з'ясуємо... — він зробив паузу. — Цікаво вийшло. Здається, ті хлопці взялися за тебе всерйоз, — Матіс виглядав ураженим. — Як ці sacre^[91] болгари взагалі планували відходити? І навіщо їм ті яскраві червоні й блакитні футляри? Треба пошукати рештки червоного.

Матіс почав гризти нігті. Він був збуджений, очі блищали. Справа набула загрозливих та драматичних обертів, і тепер він був задіяний у ній з потрухами. Зараз його завдання не обмежувалося необхідністю тримати піджак Бонда, поки той битиметься з Ле Шифром за картярським столом. Матіс скочив на ноги.

— Гарзд, випий чого-небудь, пообідай та перепочинь, — наказав Бонду. — Щодо мене, то треба швиденько все з'ясувати, поки поліція не позатоптувала усі сліди чоботищами.

Матіс вимкнув радіоприймач і енергійно махнув на прощання рукою. Лягнули двері, в кімнаті запанувала тиша. Бонд трохи посидів біля вікна, радіючи, що залишився живим.

Згодом, коли він допивав перше віскі з льодом і роздивлявся паштет з гусячої печінки та охолодженого омара, які щойно приніс офіціант, задзвонив телефон.

— Це — мадемуазель Лінд, — голос був тихим і стривоженим. — З вами усе гарзд?

— Так, цілком.

— Рада це чути. Бережіть себе, будь ласка, — вона повісила слухавку

Бонд стріпнув заціпеніння, узяв ножа і вибрав найтовстішу підсмажену грінку.

Раптом у нього сяйнула думка: двоє їхніх убито, а на моєму боці на одного союзника більше. Непоганий початок.

Він вмочив ножа в окріп у склянці, що стояла біля горщика зі страсбурзької порцеляни, та подумки відзначив: треба залишити офіціантові подвійні чайові за цей пречудовий ланч.

ROUGE ET NOIR

[92]

Бонд мав намір сісти за гру, що могла розтягнутися до ранку, бадьорим після доброго відпочинку. На третю годину дня він запросив масажиста. Коли залишки обіду забрали, Бонд сидів біля вікна, спостерігаючи за морем, поки в двері не постукали. На порозі стояв масажист-швед.

Масажист працював мовчки, довго розминаючи Бонда від ніг до шиї, знімаючи напруження з тіла і надаючи спокій натягнутим нервам. Навіть розлогі синці на лівому плечі та боці припинили нити, і, коли швед пішов, Бонд забувся глибоким сном без сновидінь.

Він прокинувся ввечері, відчуваючи себе повністю відновленим.

Прийнявши холодний душ, вирушив до казино. Оскільки минулої ночі відчуття гри було втрачено, зараз мав повернути зосередженість, яка частково ґрунтувалася на математичному розрахунку, частково — на інтуїції і, за розміреного пульсу і сангвінічного темпераменту, становила суттєвий елемент будь-якого гравця, націленого на виграш.

Бонд був природженим гравцем. Йому подобалося сухе шелестіння карт при їхньому тасуванні, та нескінченний прихований драматизм, що відчувається у нерухомих фігурах навколо столів під зеленим сукном. Подобався йому солідний та звичний комфорт гральних салонів та казино; м'які підлокітники крісел, бокал шампанського чи віскі під рукою, ненав'язлива увага з боку вишколеного персоналу. Його забавляла абсолютна неупередженість рулеткової кульки чи гральних карт і при цьому їхня споконвічна суб'єктивність. Подобалося поєднання глядача і гравця в одній особі та зі свого крісла впливати на долі й учинки інших людей, коли доходила його черга казати насущне «так» чи «ні», розуміючи, що ймовірність успіху — п'ятдесят на п'ятдесят.

Та найбільше йому подобалося, що відповідальність за дії лягає тільки на гравця. Вихвалити чи картати — нікого, крім самого себе. Тут талан був слугою, а не господарем. Його слід сприймати несерйозно або вичавлювати до останньої краплі. Однак слід

відрізнити талан від помилкового відчуття уявно обчисленої імовірності, бо в азартних іграх смертний гріх — вважати погану гру невдачею. Тим часом удачу в усіх її проявах треба любити, а не жахатися. Бонд уявляв удачу в образі вродливої жінки, якої слід домагатися ніжністю, а не хапати брутально, ніколи не переслідувати чи добиватися силоміць. Проте він міг щиро визнати, що ні карти, ні жінки не примушували його страждати, хоча одного дня — і він сприймав це як даність — любов чи вдача поставлять його на коліна. І коли це станеться, він знав, що його затаврують тим самим клеймом, яке частесенько бачив на інших — готовністю заплатити ще до програшу та визнанням власної недосконалості.

Того червневого вечора Бонд, пройшовши через «кухню» до *salle privatee*, з відчуттям упевненості та п'яним передсмаком перемоги, обміняв мільйон франків на фішки по п'ятдесят тисяч і зайняв місце поруч з *chef de partie* за столом номер один.

Тут попросив надати картку шефа зі списком виграних номерів за останню сесію, що почалась о третій дня, і ретельно його вивчив. Він неодмінно робив так перед початком гри, хоча, звісно, знав, що кожен поворот колеса та кожне падіння кульки в пронумеровану комірку не мають жодного зв'язку з минулим. Також знав: гра починається наново щоразу, коли круп'є правою рукою бере кульку зі слонової кістки, штовхає один із чотирьох держаків тією ж рукою, запускаючи колесо за годинниковою стрілкою, і нарешті тією ж рукою кидає кульку на зовнішній обід колеса проти його обертання.

Вочевидь цей ритуал, а також усі механічні дрібниці будови пристрою, пронумеровані комірки та циліндр розробляли та вдосконалювали роками для того, щоб ані майстерність круп'є, ні будь-яке відхилення в механізмі не мали змоги вплинути на траєкторію кульки. А все ж таки, згідно з негласною традицією серед гравців у рулетку, і Бонд свято її дотримувався, треба ретельно вивчити історію останньої сесії та керуватися будь-якими поміченими дивнотами у поведінці рулетки. Наприклад, помітити і взяти до уваги послідовності двох та більше номерів, що випадали, чи якщо чотири рази випадали інші комбінації, у тому числі парний-непарний, чорний-червоний.

Бонд не був прихильником такої традиції. Він просто покладався на принцип — чим більше уваги приділяєш грі та чим більше винахідливості докладаєш, тим більше від неї можеш отримати.

Із записів про номери, що випали за останні три години саме на цьому столі, Бонд не побачив для себе нічого цікавого, хіба що остання дюжина майже не випадала. Він дотримувався правила йти за рулеткою та змінювати стратегію і починати новий раунд після того, як випадало «зеро». Тож він вирішив розіграти один з улюблених гамбітів і ставити на дві — в даному випадку, на перші дві — дюжини по максимальній ставці, сукупно сто тисяч франків. Таким чином він накривав дві третини номерів на полі, крім «зеро», і, оскільки за дюжини платили два до одного, мав шанс отримувати сто тисяч щоразу, коли випадала цифра менше двадцяти п'яти.

За сім раундів він виграв шість разів. Сьомий програв, коли випала тридцятка. Чистий дохід Бонда становив півмільйона. Він пропустив восьмий круг. Випало «зеро». Така удача підбадьорила Бонда. Сприймавши число «тридцять» за дороговказ, він вирішив ставити на першу та останню дюжини, допоки не програє двічі. Десять раундів потому друга дюжина випала двічі, що обійшлося йому в чотириста тисяч франків, але з-за столу він вийшов із мільйоном сто тисяч прибутку.

Тільки-но Бонд почав грати за максимальною ставкою, він одразу опинився в центрі уваги. Оскільки йому вочевидь щастило, кілька дрібних рибчин-причеп спробували пополювати разом з акулою. Зайнявши місце напроти, один такий тип, котрого Бонд упізнав як американця, почав виказувати більш ніж доброзичливе ставлення та відчайдушно радів кожному виграшеві. Не раз широко посміхнувся через стіл і, старанно копіюючи рухи Бонда, розміщував свої скромні фішки по десять тисяч поруч з великими ставками Бонда. Коли Джеймс підвівся, той теж скочив на ноги і привітно крикнув:

— Дякую, що підвезли. Гадаю, я винен вам випивку. Можна пригостити?

Бонд подумав, що це, мабуть, той хлопець із ЦРУ. Він переконався у своїй правоті після того, як кинув фішку — десять тисяч — круп'є і дав тисячу huissier^[93], який послужливо відсунув його крісло, й вони удвох вирушили до бару.

— Мене звати Фелікс Лейтер, — відрекомендувався американець.
— Радий познайомитися.

— Бонд. Джеймс Бонд.

— Чудово, — відізвався супутник. — Подивимось, як можемо відсвяткувати.

Бонд наполіг, щоб Лейтер узяв собі «Хейг & Хейг»^[94] з льодом, і пильно подивився на бармена.

— Сухе мартіні, — сказав. — Одне. У глибокому бокалі для шампанського.

— Qui, monsieur!^[95]

— Хвилиночку. Три частини «Гордонс», одна частина горілки, півчастини «Кіна Лілле»^[96]. Добряче збийте, поки не стане крижаною і додайте тонку спіраль лимонної шкурки. Зрозуміло?

— Звісно, месьє, — бармену рецепт, здається, сподобався.

— Ух ти, оце так рецепт! — здивувався Лейтер.

Бонд розсміявся.

— Коли треба... е-е-е... сконцентруватися, — пояснив, — я не вживаю більше одного напою до обіду. Проте люблю, щоб той один був великим, міцним, холодним і правильно змішаним. Терпіти не можу половинчастість будь-де, особливо якщо від цього страждає смак. Цей коктейль — мій власний винахід. Хочу його запатентувати, тільки-но придумаю назву.

Він уважно спостерігав, як високий бокал запріває від блідо-золотистого напою, що лився із шейкера. Потім посунув бокал до себе і зробив довгий ковток.

— Просто чудово, — похвалив бармена. — Але якщо взяти пшеничну горілку замість картопляної, він вийшов би кращим. — Mais n'oublions pas des mouches^[97], — додав.

Бармен посміхнувся.

— Цей вульгарний вираз означає: «Не будемо чіплятися до дрібниць», — пояснив Бонд.

Лейтер усе ще не міг заспокоїтися.

— Бачу, ви уважні до деталей, — весело зауважив американець, коли вони з напоями прямували до столика в кутку. І, понизивши голос, додав: — Назвіть свій винахід «коктейль Молотова». Тим паче, що одним таким вас уже пригостили сьогодні.

Вони сіли. Бонд посміхнувся.

— Я бачив, що місце вибуху загородили і пускають машини в об'їзд тротуаром. Сподіваюся, це не відстрашить великі гроші звідси.

— Люди сприйняли версію про болгарських комуністів, інші впевнені, що вибухнув газопровід. Увечері обгорілі дерева спиляють, і, якщо тут працюють не гірше, ніж у Монте-Карло, на ранок від безладу не залишиться і сліду.

Лейтер витрусив із пачки «Честерфілда» сигарету.

— Буду радий попрацювати з вами, — сказав, втупившись у бокал.
— Але ще більше я радий, що сьогодні ви не долучилися до сонму героїв. Наші люди дуже зацікавлені в цій операції і вважають її такою ж важливою, як і ваші колеги. На їхню думку, витівка зовсім не божевільна. По правді, Вашингтон лікті кусає, що не ми тут граємо першу скрипку, але ви не гірше мого знаєте це начальство. Думаю, в Лондоні у вас такі самі сидять...

Бонд погодився:

— Егеж, запопадливі до власної слави.

— Будь там що, а я у вашому розпорядженні й готовий усіляко допомагати. Звісно, з Матісом та його хлопцями ми багато від чого застраховані. Однак я все-таки буду поруч.

— Чудово, — відгукнувся Бонд, — оскільки супротивник розкусив мене і, можливо, вас з Матісом також. Враховуючи, як бадьоро вони розпочали, здається, що бійка буде без правил. Я радий, що Ле Шифр, на моє переконання, у відчаї, на це ми й розраховували. Боюся, просто зараз особливих завдань у мене для вас нема, проте буду вдячний, якщо цього вечора ви залишитесь у казино. У мене є асистентка, міс Лінд, і я попрошу вас подбати про неї, коли почнеться гра. Ви не будете розчаровані. Вона прекрасна, — він усміхнувся Лейтеру. — І, до речі, тримайте в полі зору охоронців Ле Шифра. Не думаю, що він спробує здійснити бучу, але хтозна...

— Можете покластися на мене, — пообіцяв Лейтер. — Перед тим, як потрапити в нашу контору, я служив у морській піхоті, якщо це вам про щось каже, — він подивився на Бонда трохи винувато.

— Звісно, каже, — запевнив його Бонд.

Виявилося, що Лейтер родом з Техасу. Поки його новий знайомий розповідав про свою роботу в Об'єднаному розвідувальному штабі НАТО і про те, яких зусиль доводиться докладати, щоби зберегти секретність в організації, де працюють представники стількох національностей, Бонд відзначив про себе, що американці, в принципі, непогані хлопці, та більшість із них чомусь родом з Техасу.

Феліксові Лейтеру було під тридцять п'ять. Високий та худорлявий, костюм кольору легкого загару висів на його плечах, як на Френку Сінатрі^[98]. Рухи та мова були повільними, але складалося враження, що у нього гарна реакція, неабияка міць і те, що в бійці він не відсиджуватиметься. Тепер, настовбурчившись над столом, чимось нагадував сокола. Схожість підсилювали загострені вилиці, підборіддя та широкий із тонкими губами рот. Сірі, майже кошачі очі постійно мружилися від диму сигарет, що він витрушував з пачки «Честерфілда» одна за одною. Постійні зморшки в краєчках очниць, утворені внаслідок цієї звички, справляли враження, ніби він посміхається очима, а не ротом. Непокірنا чуприна кольору соломи надавала обличчю хлопчачого вигляду, але ближче знайомство спростовувало це враження. Хоча Лейтер доволі відверто розказував про свою роботу в Парижі, Бонд помітив, що той ані разу не згадав своїх американських колег у Європі чи у Вашингтоні, та припустив, що його новий знайомий ставить інтереси своєї організації вище за спільні турботи Північноатлантичного союзу. Бонду це сподобалося.

Коли Лейтер проковтнув другу порцію віскі, а Бонд розповів про Мюнців та про свою коротку ранкову ознайомлювальну поїздку узбережжям, було вже о пів на восьму, і вони вирішили повернутися до готелю разом. Перед тим, як піти з казино, Бонд передав на зберігання в касу двадцять чотири мільйони, залишивши на кишенькові витрати кілька банкнот по десять тисяч.

Дорогою до «Сплендіду» вони побачили бригаду робітників, які поралися на місці вибуху. Кілька дерев викорчували, а шланги з трьох поливальних машин відмивали бульвар та бруківку. Вирва щезла, а бульвар, за винятком кількох гав, був порожнім. Бонд припустив, що подібний марафет уже навели в барі «Ермітаж» та прилеглих крамницях, фасади яких утратили вікна.

У теплих синіх присмерках Руаяль-лез-О виглядав знову мирним та спокійним.

— На кого працює консьєрж? — запитав Лейтер, коли вони наблизилися до готелю.

Бонд точно не знав. Матіс з'ясувати це не зміг.

— Допоки не підкупиш сам, — сказав той, — маєш повне право припускати, що його підкупила інша сторона. Усі консьєржі продажні, й це не їхня вина. їх привчили розглядати усіх постояльців, за

винятком хіба що магарадж, як потенційних крадіїв та пройдисвітів. Твій комфорт та добробут хвилюють їх не більше, ніж крокодилів.

Бонд пригадав слова Матіса, коли консьєрж кинувся питати Бонда, чи він повністю одужав після прикрої пригоди. Бонд вирішив за краще відповісти, що досі відчуває слабкість, сподіваючись на те, якщо його слова передадуть за адресою, Ле Шифр у будь-якому разі спробує розпочати гру сьогодні, щоби скористатися поганим станом супротивника. Консьєрж солоденько побажав найшвидшого одужання.

Номер Лейтера був поверхом вище, тому біля ліфта компаньйони розділилися, домовившись зустрітися в казино о пів на одинадцятку чи об одинадцятій — звичайний час для початку великої гри.

РОЖЕВІ АБАЖУРИ І ШАМПАНСЬКЕ

Бонд повернувся в номер, де і цього разу не побачив слідів проникнення, скинув одяг, довгенько постояв під холодним душем, відтак розтягнувся на ліжку. До зустрічі з мадемуазель Лінд у барі «Сплендіду» залишалася година — пора відпочити та зібратися з думками, година, щоби детально проаналізувати план майбутньої гри, а також розвиток подальших подій у всіх можливих комбінаціях виграшу чи поразки. Крім того, слід продумати ролі другорядних учасників — Матіса, Лейтера та дівчини і прорахувати можливі дії супротивника у відповідь. Він заплющив очі, й у його уяві, наче в калейдоскопі з кольоровими скельцями, почали одна за одною складатися ретельно відрежисовані сцени прийдешнього вечора.

За двадцять до дев'ятої він вичерпав усі варіанти протистояння з Ле Шифром. Бонд встав, одягнувся і викинув з голови видіння майбутніх подій.

Пов'язуючи вузьку двосторонню краватку з чорного атласу, він на хвилину затримався й усміливо розглянув себе в дзеркалі. Відображення дивилось на нього сіро-блакитними очима спокійно, трохи іронічно. Коротке непокірне пасмо чорного волосся, котре ніколи не вдавалося приборкати, комою закручувалося над правою бровою. Тонкий вертикальний шрам, що розсікав праву щоку, надавав обличчю дещо піратського вигляду. Далеко до Хогі Кармайкла, подумав Бонд, набиваючи плаский портсигар із воронованої сталі п'ятдесятьма сигаретами «морланд» із трьома золотими смужками. Матіс передав йому слова дівчини.

Засунувши портсигар у задню кишеню штанів, Бонд клацнув чорною матовою запальничкою «ронсон» — перевірити, чи не пора її заправити. Поклавши до кишені тонку пачку десятитисячних купюр, висунув шухляду, витягнув легку замшеву кобуру і надів її з лівого боку так, щоб вона висіла приблизно на три дюйми нижче пахви. Потім з іншої шухляди дістав з-під сорочок пласку автоматичну

«беретту» двадцять п'ятого калібру з гладкою рукояткою, вийняв обойму, розрядив пістолета, кілька разів перевірів затвор, натиснув на спусковий гачок. Тоді вставив обойму на місце, дослав патрона у ствол, клацнув запобіжником і сховав пістолет у неглибоку кобуру. Нарешті прискіпливо оглянув номер, перевіряючи, чи не забув чогось, і одягнув поверх шовкової вечірньої сорочки однобортний смокінг. Відчував себе спокійно та впевнено. Перевіривши у дзеркалі, чи не помітний плаский пістолет під лівою рукою, ще раз поправив краватку і, вийшовши з номера, замкнув двері на ключ.

Коли наблизився до коротких сходів, що вели до бару, то почув, як позаду відчинилися двері ліфта і чийсь голос сухо мовив:

— Добрий вечір.

То була мадемуазель Лінд. Вона зупинилася біля ліфта, очікуючи, що Бонд підійде.

Він не забув, яка вона вродлива, тому не здивувався, що його знову зачепила її краса. Дівчина вдягнула чорну оксамитову сукню — просту і разом з тим вишукану, на що спроможні хіба що півдюжини кутюр'є у світі. Тонке діамантове кільце, що охоплювало горло, та діамантова брошка на глибокому V-подібному викоті лише підкреслювали привабливі округлості грудей. Вбрання доповнювала скромна чорна вечірня сумочка, яку дівчина тримала в зігнутій руці на рівні талії. Чорне, як смола, пряме волосся було укладене, лише кінчики пасемок трохи закручувалися нижче підборіддя.

Вона була просто чарівною, і серце Бонда забилося частіше.

— Ви пречудово виглядаєте! Напевне, справи в радіо-бізнесі поліпшуються.

Мадемуазель Лінд узяла Бонда під руку.

— Ви не будете проти, якщо ми відразу ж підемо вечеряти? — запитала. — Я хотіла справити враження, але маю відкрити вам страшенну таємницю. На чорному оксамитові залишаються сліди, коли сідаєш. Отже, якщо почуєте сьогодні увечері мій крик, значить, я сіла у плетене крісло.

Бонд розсміявся.

— Звісно, ходімо вечеряти. І вип'ємо по чарчині горілки, поки будемо вивчати меню.

Помітивши здивування в погляді дівчини, він одразу поправився:

— Чи по коктейлю, якщо бажаєте. А кухня тут найкраща в Руаялі.

На мить його трохи кольнула іронія мадемуазель із легким нальотом зневаги, з якою вона зустріла його піддатливість, і те, як швидко він погодився на поступки.

Проте вони лише на секунду завмерли в німотному поєдинку, схрестивши шпаги, і, поки метрдотель чемно вів їх через переповнену публікою залу, момент незручності минув. Бонд, ідучи позаду супутниці, спостерігав, як голови відвідувачів повертаються, щоби провести її поглядом.

Найвишуканіша частина ресторану містилась у широкій сферичній частині приміщення, що виступала в зимовий сад готелю подібно до кормової частини судна, але Бонд вибрав столик в одному з прикрашених дзеркалами альковів у віддаленій його частині, що лишилися тут ще з едвардіанських часів^[99]. Такі усамітнені ніші були витримані в світлій гамі з позолотою, із настільним світильником під червоним шовковим абажуром і такими самими на стінах у стилі пізнього ампіру^[100].

Поки вони обоє займалися дешифруванням написаного пурпуровим чорнилом меню величезного формату, Бонд підкликав сомельє і звернувся до супутниці:

— То на чому ви зупинилися?

— Я випила б горілки, — відповіла просто і повернулася до вивчення меню.

— Карафку горілки, тільки дуже охолодженої, — замовив Бонд. І додав: — Я не зможу випити за здоров'я вашої нової сукні, поки не дізнаюся ваше ім'я...

— Веспер, — відповіла дівчина. — Веспер^[101] Лінд.

Бонд не зміг приховати здивування у погляді.

— Нудно щоразу пояснювати, але я народилася того вечора, коли, як розказали батьки, сталася сильна буря. Вочевидь вони захотіли увічнити цю подію, — вона посміхнулася. — Комусь подобається, комусь ні. А я звикла.

— Мені здається, це чудове ім'я, — сказав Бонд. Раптом його осяяла геніальна думка. — Можна його позичити? — і розповів про коктейль з мартіні власної рецептури, для якого давно підшукував назву. — Веспер, — додав, — звучить ідеально і дуже підходить до тієї присмеркової години, коли люди в усьому світі питимуть мій коктейль. Дозволите?

— Тільки після того, як скуштую його, — пообіцяла дівчина. — Судячи з опису, йдеться про винятковий напій.

— Спробуємо його разом, коли все закінчиться, — відповів Бонд. — Відсвяткуємо ним перемогу чи поразку. Отже, які страви з меню вибрали ви? Благаю, не стримуйте себе... — І додав, відчувши її вагання: — Не підведіть свою чудову сукню.

— Я розглядаю два варіанти, — зі сміхом відгукнулася Веспер, — і обидва дуже смачні. Іноді поводитись як мільйонерка — це справжня розрада, тож... якщо ви наполягаєте, гаразд, почнемо з ікри, потім підсмажені на грилі *rognon de veau*^[102] з *pommes souffles*^[103]. Згодом я візьму *fraises des bois*^[104] і багато вершків. Вважаєте, що я безсоромно марнотратна у своїй прямоті? — вона посміхнулася і запитально подивилася на Бонда.

— На мій погляд, це чеснота, особливо, коли йдеться про просту здорову їжу, — він повернувся до метрдотеля. — І принесіть побільше тостів. Проблема не в тому, аби було достатньо ікри, а в тому, щоби було достатньо тостів, — пояснив він Веспер і повернувся до меню. — Щодо мене, то я приєднаюся до мадемуазель і теж замовлю ікру. Потім принесіть середнього розміру *tournedos*^[105] з кров'ю під *sauce Bearnaise*^[106], а також *sauce d'artichaut*^[107]. І поки мадемуазель насолоджуватиметься суницями, я би спробував авокадо з краплею майонезу. Схвалюєте?

Метрдотель уклонився.

— Мої вітання, мадемуазель та мес'є. Мес'є Жорж, — він повернувся до сомельє і повторив йому перелік замовлених страв.

— *Parfait*^[108]! — вигукнув сомельє і простягнув гостям винну карту в шкіряній обкладинці.

— Якщо ви не проти, — звернувся Бонд до супутниці, — я би волів випити з вами шампанського. Це — веселе вино, і воно дуже підходить до нинішньої нагоди... принаймні, сподіваюся, — додав.

— Гаразд, від шампанського я не відмовлюся, — відгукнулася Веспер.

Тицьнувши пальцем на потрібний рядок, Бонд звернувся до сомельє:

— Як щодо «Теттенже»^[109] сорок п'ятого року?

— Чудове вино, мес'є, — погодився той. — Та якщо дозволите... — він показав олівцем на інший рядок. — «Блан де Блан Брют» сорок третього року тієї ж марки не має собі рівних.

Бонд посміхнувся.

— Гарзд, хай буде так. Це не дуже відома марка, — пояснив Бонд супутниці, — але, можливо, найкраще шампанське у світі, — відчувши відтінок претензійності у своїх словах, він поквапився додати: — Прошу мені пробачити, але я отримую справжнє задоволення від смачних страв і напоїв. Мабуть, це частково тому, що я неодружений, але переважно завдяки звичці приділяти увагу дрібницям. Знаю, виглядає вередливо і старомодно, але коли я працюю, то зазвичай снідаю наодинці, отже, хоч-не-хоч, а стаєш вибагливим.

Веспер теж посміхнулася.

— Чудова вада, — мовила. — Я сама віддаюсь будь-якому заняттю сповна і намагаюся не втрачати можливості. Мені здається, жити треба саме так. Проте звучить трохи по-дитячому, — додала вона, немов просячи вибачення.

Принесли карафку горілки у відерці, обкладеному льодом, і Бонд наповнив чарки.

— Не можу з вами не погодитися, — сказав. — А тепер, Веспер, вип'ємо за те, щоби сьогодні нам пощастило.

— Погоджуюся, — відповіла дівчина тихо, підіймаючи чарку і дивлячись йому прямо в очі. — Сподіваюся, все пройде гладко.

Бонду здалося, що вона мимоволі знітилася, коли підтримала тост, але потім дівчина поривно схилилася до нього:

— У мене є для вас новини від Матіса. Йому кортить самому розказати. Це стосується бомби. Неймовірна історія.

ГРА ПІД НАЗВОЮ «БАКАРА»

Бонд озирнувся навсебіч, переконуючись, що можливості їх підслухати нема, та й ікру подадуть тільки разом з тостами, які ще смажили.

— Розкажіть, — його очі заблищали.

— Вони схопили третього болгарина на шляху до Парижа. Він їхав у «Сітроені» й дорогою підібрав для прикриття двох англійських туристів. На дорожньому посту під час перевірки настільки погано відповідав французькою, що у нього попросили документи, а він витягнув пістолета і застрелив патрульного. А другому, не знаю як, удалося його затримати і не дати застрелитися. Потім болгарина доправили до Руана і розв'язали язика — гадаю, у звичайному французькому стилі.

Виявилося, що усі троє з одного осередку, із тих, кого засилають у Францію для таких справ — диверсантів, найманих вбивць і тому подібних. Колеги Матіса вже працюють над захопленням решти. Цій трійці пообіцяли два мільйони франків за вашу голову, й агент, який їх інструктував, сказав: якщо вони правильно виконають інструкції, нема жодного ризику, що їх схоплять.

Веспер ковтнула горілки.

— І тут починається найцікавіше. Агент видав їм два футляри для фотоапаратів, які ви помітили. Сказав, що різні кольори полегшать завдання. Пояснив, що у синьому — потужна димова шашка, а в червоному — вибухівка. Коли один з них кине червоний футляр у вас, інший має натиснути кнопку на синьому, і вони удвох під прикриттям диму зможуть відійти непомітно. Насправді димова шашка виявилася вигадкою — просто, аби болгари повірили, що зможуть зникнути. Обидва футляри містили однакову потужну вибухівку. Жодної різниці між вмістом синього та червоного не було. Задум полягав у тому, щоб одночасно знищити і вас, і бомбометальників. Для усунення третього, напевне, був ще якийсь план.

— Продовжуйте, — Бонда захопила винахідливість розробників цієї подвійної операції.

— Отже, болгари, вочевидь, подумали, що план хоча й гарний, але краще не ризикувати і діяти напевне — влаштувати димову завісу, а потім — з-поза густого диму — кидати у вас бомбу. Те, чому ви стали свідком, був саме момент, коли підручний бомбометальника натиснув кнопку на футлярі з нібито димовою шашкою, і, звісно, обидва злетіли у повітря.

Третій болгарин чекав на спільників поза «Сплендідом». Коли побачив, що сталося, вирішив: його люди щось переплутали. Але поліція підбрала деякі фрагменти червоної бомби, яка не розірвалася, і їх йому показали. Коли зрозумів, що їх обдурили і двоє його друзів мали загинути з вами, почав говорити. Гадаю, він усе ще дає покази. Але ніщо не пов'язує болгар із Ле Шифром. Їх найняв посередник, можливо, один з охоронців Ле Шифра, а ім'я Ле Шифра тому болгариніві, який вижив, нічого не каже.

Веспер закінчила розказувати саме того моменту, коли підійшли офіціанти з ікрою, горою гарячих тостів і тарілочками з дрібно нарізаною зеленою цибулею та розтертими яйцями: жовток на одному блюдці, білок — на іншому.

Ікру переклали акуратними гірками їм на тарілки, й обоє мовчки почали їсти.

Нарешті Бонд порушив мовчання.

— Маю визнати, що відчуваю неабияке задоволення, коли вбивці стають трупами замість мене. У цьому випадку вони буквально попались у власну пастку. Матіс, напевно, дуже задоволений результатами роботи: п'ятеро супротивників нейтралізовані за двадцять чотири години, — і він розповів, як вони сплутали карти подружжя Мюнців.

— До речі, — поцікавився Бонд, — а яким чином до цієї справи долучили вас? У якому ви відділі?

— Я — особистий помічник начальника відділу «С», — відповіла Веспер. — Оскільки план розробив він, то забажав, щоб його відділ узяв участь в операції, і попросив дозволу М. скерувати сюди мене. Йшлося про роль зв'язкового, отже, М. погодився, хоча й попередив шефа, що ви розлютитеся, коли дізнаєтеся, що вам нав'язали жінку, — вона зробила паузу, але Бонд промовчав, тож Веспер продовжила: — Я мала зустрітись із Матісом у Парижі, й звідти ми приїхали сюди. Моя подруга працює продавщицею у Діора, і вона якимось чином

примудрилася позичити мені ці речі та сукню, в якій я була зранку, інакше не змогла би змагатись із цією публікою, — дівчина обвела рукою залу.

На роботі мені усі страшенно заздрили, хоча й не знали, в чому саме полягатиме завдання. Було лише відомо, що доведеться працювати з кимось із «подвійних нулів». Звісно, вас вважають нашими героями. Мені це лестило.

Бонд насупився.

— Отримати «подвійний нуль» не так уже й важко, якщо готовий убивати людей, — сказав. — У цьому й полягає значення таких цифр, і тут нема чим хизуватися. Свої горезвісні нулі я отримав в обмін на життя японського дешифрувальника в Нью-Йорку та норвезького подвійного агента у Стокгольмі. Можливо, вони були цілком нормальними людьми. Просто їх закрутило у світовій круговерті, як того югослава, котрого прибрав Тіто^[110]. Це — суперечлива професія, але якщо взявся за

справу, доводиться виконувати накази. Як вам терте яйце з ікрою?

— Фантастичне поєднання, — відповіла Веспер. — Усе мені сподобалося. Мені майже соромно... — дівчина осіклася, побачивши холодний погляд Бонда.

— Якби не завдання, ми б не зустрілися, — мовив той.

Раптом Бонд пожалкував про приятельську близькість цих вечері й розмови. Відчув, що наговорив зайвого і що суто ділові стосунки починають перетворюватися на дещо більше.

— Давайте обговоримо план дій, — мовив сухо, переходячи до справи. — Я спробую пояснити, що збираюся робити, і тоді з'ясуємо, чим ви зможете мені допомогти. Боюся, роботи для вас небагато, — додав. — Двома словами справа ось у чому.

Бонд обмалював Веспер план операції, перелічивши різноманітні варіанти розвитку подій.

Метрдотель простежив за переміною страв, і коли обоє насолодилися смаком їжі, Бонд продовжив.

Дівчина слухала з холодним обличчям і стриманою покірністю, хоча й уважно. Її дуже зачепила раптова різкість Бонда, і вона докоряла собі, що мала б серйозніше прислухатися до наставлянь шефа.

«Він відданий справі, — сказав начальник відділу «С», ознайомлюючи її із завданням. — Не думайте, що це стане розважальною прогулянкою. Бонд не думає ні про що інше, крім дорученої справи, і під час роботи зосереджений тільки на ній. Проте він професіонал, яких мало, і поруч з ним ви не гаятимете часу. Бонд привабливий, але навіть не мрійте закохатися. Не думаю, що він щедрий на почуття. В будь-якому разі зичу вам удачі, й бережіть себе».

У цьому відчувався певний виклик, і вона приємно здивувалася, коли зрозуміла, що приваблює та цікавить Бонда — так підказала інтуїція. Раптом опісля натяку на те, що їм добре удвох, натяку, котрий промайнув у початкових словах звичайної світської фрази, він найжачився і замкнувся в собі, відсахнувся, немов теплі людські стосунки для нього гірше отрути. Веспер відчула себе ураженою і не знала, як поводитися далі. Дівчина подумки знизала плечима і зосередилася на тому, що казав Бонд. Більше вона такої помилки не допустить.

— ...і головне — сподіватися, що вдача усміхнеться мені, а від нього відвернеться.

Бонд пояснював правила гри в бакара.

— Ця гра схожа на будь-які інші азартні ігри. Шанси банкомета і гравця більш-менш рівні. Тільки якщо гра розгорнеться проти одного з них, можна буде «зірвати банк» чи розорити гравців.

Сьогодні Ле Шифр, як нам стало відомо, викупив місце банкомета в єгипетського синдикату, що тримає тут столи з високими ставками. Він виклав за це мільйон франків, отже, його капітал зменшився до двадцяти чотирьох мільйонів. У моєму розпорядженні приблизно така сама сума. Загалом гравців, думаю, буде з десятеро.

За столом гравці розсаджуються у формі kwasолини.

Зазвичай стіл розділяють на дві частини. Банкомет веде дві гри одночасно — по одній на ліву і праву половини. У такій грі банкомет може виграти за допомогою складних підрахунків, граючи на одній половині стола проти іншої. Але в «Руаялі» гравців у бакара небагато, і Ле Шифр спробує випробувати удачу проти гравців тільки на одній половині. Такі партії рідкісні, оскільки шанси банкомета в цьому випадку невисокі, але все ж вони на його користь, і звісно, він встановлює розмір ставки.

Отже, банкомет сидить по центру стола поруч із круп'є, який збирає карти та оголошує величину кожного банку, а *chef de partie* виступає у ролі арбітра. Я спробую сісти напроти Ле Шифра. Попереду нього стоятиме «сабо»^[111] зі шістьома добре перетасованими колодами. Будь-які маніпуляції зі «сабо» неможливі. Круп'є тасує карти, потім один із гравців знімає колоду і на очах усього столу кладе її назад у «сабо». Ми перевірили персонал казино — усі абсолютно чесні. Є потенційний варіант із крапленими картами, але це означає змову, принаймні з круп'є. В будь-якому разі ми стежитимемо і за цим.

Відпивши шампанського, Бонд продовжив.

— Гра відбуватиметься таким чином. Банкомет оголошує відкриття банку з п'ятистами тисячами франків, тобто приблизно з п'ятистами фунтів. Кожне місце пронумероване, нумерація починається праворуч від банко-мета, і гравець поруч з ним чи гравець номер один може або прийняти ставку і виставити свої гроші на стіл, або спасувати, якщо сума для нього зависока чи він просто відмовляється робити хід. Тоді право прийняти ставку або спасувати переходить до другого номера, далі — до третього і так далі. Якщо жоден із гравців ставку не

приймає, її пропонують усьому столу, охоплюючи іноді й глядачів, поки не набереться п'ятсот тисяч.

Це невелика ставка, і її приймуть швидко, але коли дійде до мільйона чи двох, буває важко знайти отримувача-понтера або групу понтерів, якщо банкомету щастить. У такі моменти я спробую прийняти ставку і вступити в гру. Проте атакуватиму банк Ле Шифра за будь-якої нагоди доти, доки не зроблю банкрутом його чи не збанкрутую сам. На це піде якийсь час, але врешті-решт хтось із нас здолає один одного — незважаючи на інших гравців, які, звісно, також мають змогу зробити мого супротивника багатшим чи біднішим.

У нього як у банкомета є певна перевага в грі, але, навіть знаючи мою мету, він може лише припустити, який капітал у мене в розпорядженні, й це діятиме йому на нерви. Тож, гадаю, ми будемо в однакових умовах.

Бонд перервався, коли принесли суниці й авокадо.

Деякий час вони мовчали, а потім, коли подавали каву, просто балакали. Обоє курили, відмовившись від коньяку та лікеру. Під кінець вечері Бонд вирішив пояснити механіку гри.

— Правила доволі прості, — сказав. — Ви одразу все зрозумієте, якщо хоч раз грали в «двадцять одне», де мета — набрати суму очок, якнайближчу до двадцяти одного. В бакара я беру собі дві карти і банкомет бере дві. Якщо жоден із нас не виграє одразу, ми беремо ще по карті. Мета гри — маючи на руках дві чи три карти, набрати дев'ять очок або число, максимально наближене до дев'яти. Картинки та десятки варті нуль очок; туз дає одне очко, усі інші карти йдуть за номіналом. У сумі очок враховують лише останню цифру. Отже, дев'ять плюс сім дають шість очок, а не шістнадцять. Виграє той, хто набере суму, найближчу до дев'яти. Якщо нічия — гра починається спочатку.

Веспер слухала уважно, від неї не сховався пристрасний вираз обличчя Бонда, хоча він розповідав про гру.

— Якщо банкомет, — продовжив Бонд, — здав мені дві карти, які в сумі склали вісім чи дев'ять — так звана «натуральна» комбінація, — я розкриваю карти і виграю, за умови, якщо він не набрав стільки або більше. Якщо я не набрав натуральної комбінації, то можу запинитися на семи чи шести; можу попросити карту, якщо у мене п'ять, і однозначно прикуплю третю карту, коли маю менше п'яти. П'ятірка —

ВЕЛИКИЙ СТІЛ

Поки Бонд розказував правила гри, передбачаючи майбутню битву, його обличчя знову посвітлішало. Перспектива нарешті схопитись у двобої з Ле Шифром розпалювала, примушуючи кров бігти швидше. Здавалося, він цілком забув про недавню незлагодку та скоробіжне охолодження, і Веспер з полегшенням піддалася настрою супутника.

Бонд розплатився і залишив щедрі чайові сомельє. Веспер підвелася, першою пройшла через залу ресторану та спустилася сходами.

«Бентлі» чекав на них, і Бонд відвіз дівчину до казино, зупинившись прямо перед входом. Поки вони йшли витіювато оздобленим вестибюлем, Бонд майже не розмовляв. Дівчина помітила, що його ніздрі трохи сіпались. У всьому іншому він виглядав повністю спокійним і радо відповідав на привітання персоналу казино. Перед дверима *salle private* у них навіть не спитали членських карток. Бонд, який грав по-крупному, вже став поважним клієнтом, а його супутниця ділила з ним цей привілей.

Перш ніж вони заглибились усередину, від одного з рулеткових столів підвівся Фелікс Лейтер і привітав Бонда як старого знайомого. Після того, як його відрекомендували Веспер Лінд і вони обмінялися світськими люб'язностями, Лейтер зауважив:

— Що ж, оскільки сьогодні ввечері на вас чекає бакара, я, з вашого дозволу, покажу міс Лінд, як зривають банк у рулетку. В мене у запасі три щасливі номери, котрі мають ось-ось випасти, і я сподіваюсь, у міс Лінд також є такі. А потім, коли ви увійдете в гру, ми, можливо, поспостерігаємо.

Бонд запитально поглянув на Веспер.

— Із задоволенням, — відповіла вона. — Та чи не підкажете мені одне з ваших щасливих чисел?

— У мене нема щасливих чисел, — Бонд відгукнувся серйозно. — Я роблю ставки, тільки коли шанси рівні або майже рівні. Гаразд, отже, я залишу вас. Із моїм другом Феніксом Лейтером ви будете в

надійних руках, — він посміхнувся їм обом і неспішно попрямував до каси.

Лейтер відчув підкреслену стриманість Бонда і поспішив пояснити:

— Він дуже серйозний гравець, міс Лінд. Думаю, так і має бути. А зараз підемо, будь ласка, зі мною і подивимось, як число сімнадцять підкориться моїм екстрасенсорним здібностям. Ви відчуєте, як приємно робити купу грошей з нічого.

Бонд полегшено зітхнув, коли залишився на самоті й отримав можливість повністю зосередитися на власному завданні. Підійшовши до каси, він одержав двадцять чотири мільйони в обмін на квитанцію, видану вдень. Розділив суму на дві рівні частини, поклав у кишені смокінга і неквапливо пройшов крізь залу проміж гральними столами в дальній кінець, де за латунною огорожею стояв широкий стіл для бакара.

За столом тривали приготування, круп'є, розклавши перед собою колоди, сорочками догори, повільно тасував карти тим особливим круп'єрським чином, за якого, як вважають, підтасувати карти неможливо.

Chef de partie відстебнув обшитий оксамитом ланцюжок, відчиняючи прохід до столу.

— Я зарезервував за вами шостий номер, як ви і просили, месьє Бонд.

За столом залишалось ще три вільні місця. Бонд пройшов за огорожу, зайняв люб'язно відсунуте для нього крісло і розкланявся з гравцями праворуч та ліворуч. Він витягнув плаский портсигар з воронованої сталі, чорну матову запальничку і поклав їх на зелене сукно праворуч. Служник витер серветкою важку скляну попільничку і поставив поруч. Запаливши сигарету, Бонд відкинувся у кріслі.

Місце банкомета напроти було порожнім. Бонд оглянув стіл. Більшість гравців він знав у обличчя, деяких — на ім'я. Сьомий номер, праворуч, займав месьє Сікст, заможний бельгієць, який володів копальнями в Конго^[112]. На дев'ятому номері сидів лорд Денверс, шляхетний, але кволий на вигляд чолов'яга, якому гроші на гру видала, напевне, його багата дружина-американка — жінка середнього віку з хижим ротом баракуди, котра займала третій номер. Бонд припустив, що подружжя гратиме нервово та метушливо і, найімовірніше, першим

вийде з гри. На номері першому, праворуч від банкомета, сидів відомий грецький картяр, власник вельми прибуткової, як, схоже, і будь-якої іншої у Східному Середземномор'ї, суднової компанії. Цей гратиме розсудливо, вправно і протримається довго.

Бонд попросив у служника аркушик паперу, на якому написав під акуратним запитальним знаком номери 2, 4, 5, 8 та 10 — і наказав передати записку *chef de partie*.

Незабаром вона повернулась із написаними іменами.

Другий номер, поки порожній, був зарезервований за Кармель Ділейн, американською кінозіркою, яка тринькала аліменти від трьох чоловіків, і, наскільки розумів Бонд, мала приціл на четвертого — супутника, якого вона притягла в «Руаяль». Сангвінік за темпераментом, вона гратиме життєрадісно та відчайдушно, і їй може пофортунити.

Далі за столом — леді Денверс під номером три, а номери чотири і п'ять випали містеру та місіс Дюпон, які виглядали заможними й цілковито могли мати стосунок до грошей справжніх Дюпонів^[113]. Бонд бачив у них солідних гравців. Ділові на вигляд, вони невимушено по-приятельськи перемовлялися, відчуваючи себе у грі, як удома. Бонд був радий такому сусідству — місіс Дюпон займала номер п'ять — і був готовий пристати до спілки з ними або з мес'є Сікстом, який сидів праворуч, якщо запропонована ставка виявиться для них зависокою.

За восьмим номером розмістився магараджа маленького індійського штату, який, можливо, прихопив із собою державні стерлінгові авуари часів війни. Із досвіду Бонд знав, що азіати рідко виявлялися відважними гравцями, навіть хвальні китайці втрачали рівновагу, коли пахло смаженим. Проте магараджа, найімовірніше, залишиться у грі надовго і не кидатиме карти, якщо тільки не програє багато за раз.

Десятим номером був молодий елегантний італієць синьйор Томеллі. Цей, певне, набув статків, установивши вбивчу оренду за житло в Мілані. Такий легко може скипіти, загубити голову й учинити сцену.

Бонд тільки-но закінчив аналізувати гравців, коли до столу безшумно наблизився, економлячи рухи, як і личить великій рибі, Ле Шифр. Він пройшов крізь отвір у латунній огорожі та, обдарувавши

холодною посмішкою присутніх, зайняв місце банкомета напроти Бонда.

Таким самим скупим рухом прибулець зрізав товстий стос карт, які круп'є виклав на стіл поміж його великими нерухомими руками. Поки круп'є одним зграбним рухом заклав усі шість колод у зроблений з дерева та металу «сабо», Ле Шифр щось прошепотів йому.

— Mesdames et messieurs, les jeux sont faits. Un banco de cinq cent mille^[114], — оголосив круп'є, а коли грек на першому номері постукав пальцем по столу перед гіркою стотисячних фішок, додав: — Le banco est fait^[115].

Ле Шифр схилювався над «сабо», трохи ляснув по ньому, вирівнюючи колоди, і з похилого алюмінієвого зіву показався блідо-рожевий язичок першої карти. Тоді він пухким білим вказівним пальцем притиснув рожевий язичок, витягнув першу карту і посунув її правою рукою дюймів на шість чи на фут у бік грека. Ви тягнув карту для себе, потім другу для грека і ще одну собі.

Ле Шифр застиг, не торкаючись своїх карт.

Він вивчав обличчя грека.

Пласкою дерев'яною лопаткою, що нагадувала мулярську кельму, круп'є обережно підняв дві карти грека і швидким рухом підсунув ще на кілька дюймів далі, так, аби вони лягли точно перед його блідими волохатими руками, що нерухомо лежали на столі подібно до двох рожевих крабів на чатах.

Ось краби стріпонулися; грек зібрав карти широкою лівою долонею й обережно нахилив голову, щоб подивитись у тіні долоні номінал нижньої карти. Потім вказівним пальцем правої руки повільно зсунув нижню карту вбік, аби подивитися верхню.

Обличчя грека залишалося кам'яним. Він поклав ліву долоню на стіл і повільно забрав її, залишаючи дві карти рожевими «сорочками» догори, що надійно охороняли секрет.

Нарешті він підняв голову і подивився в очі Ле Шифра.

— Non^[116], — мовив рівним голосом.

Рішення зупинитися на двох картах, відмовившись від третьої, свідчило про те, що грек мав п'ять, шість чи сім очок. Аби впевнено виграти, банкомет має набрати вісім чи дев'ять. Якщо у банкомета їх нема, він має право взяти третю карту, що може поліпшити або погіршити його становище.

Ле Шифр зчепив руки перед собою за чотири дюйми від своїх карт. Правицею він узяв обидві карти й, слабо клацнувши, перекинув їх «обличчям» догори.

То були четвірка та п'ятірка, неподолана «натуральна» дев'ятка.

Він виграв.

— Neuf a la banque^[117], — незворушно виголосив круп'є і лопаточкою перекинув карти грека, — Et le sept^[118], — додав безпристрасно; обережно підняв биті сімку й даму та опустив у широкий проріз у столі, через який відіграні карти потрапляли у великий металевий контейнер під стільницею. Карти Ле Шифра вирушили слідом; вони впали з легким стуком, який видає порожній ящик на початку гри, перш ніж карти покрийють його металеве днище товстим шаром.

Грек відділив від стосика п'ять фішок по сто тисяч, і круп'є долучив їх до великого півмільйонного жетона Ле Шифра, що лежав посередині столу. З кожної ставки казино отримує невеличкий відсоток — cagnotte^[119], але коли грають по-крупному, банкомет зазвичай бере їх на себе, наперед виплачуючи обумовлену суму, або розраховується після закінчення кожної партії, щоби банк завжди становив кругле число. Ле Шифр обрав другий варіант.

Круп'є опустив у проріз кілька жетонів, що потім будуть пред'явлені до сплати банкомету і незворушно сповістив:

— Un banco d'un million^[120].

— Suivi^[121], — промурмотів грек, користуючись правом відіграти згаяну ставку.

Бонд запалив сигарету і зручніше вмовстився у кріслі. Довга гра почалася, й та сама низка жестів та фраз буде повторюватись як зануджена літанія, поки все не закінчиться і гравці не розійдуться. Опісля містичні карти пустять за димом або зіпсують, стіл накриють чохлом, і трав'яно-зелене сукно поля битви вбере у себе кров своїх жертв і нарешті відпочине.

Грек, попросивши третю карту, набрав лише чотири очки проти семи у банкомета.

— Un banco de deux millions^[122], — оголосив круп'є.

— Приймаю, — відгукнувся Бонд.

МОМЕНТ ІСТИНИ

Ле Шифр із зацікавленням подивився на нього; великі, на викоті очі додавали вигляду француза лялькової апатичності.

Його рука повільно сповзла зі столу і ковзнула в кишеню смокінга, коли ж витягнув, у ній був металевий циліндр. Ле Шифр відкрутив кришечку і з недоречною ретельністю встромив по черзі горлечко циліндра в кожен ніздру, з насолодою втягуючи пари бензедрину.

Не кваплячись, він сховав інгалятор у кишеню, простягнув руку і звичним рухом трусонув «сабо».

Упродовж цієї образливої пантоміми Бонд холоднокривно тримав погляд банкомета, ретельно вивчаючи широке бліде обличчя, увінчане йоржиком рудувато-каштанового волосся, вологі червоні губи без натяку на посмішку, широкі плечі, на яких, мов на шафі, висів величезний смокінг. Але під лискучими атласними лацканами приховувався торс Мінотавра, густо вкритий волоссям, який здіймався над трав'яно-зеленим сукном грального поля.

Бонд витягнув з кишені пачку банкнот і, не рахуючи, кинув її на стіл. Якщо програє, круп'є візьме стільки, скільки потрібно, і цим невимушеним жестом Бонд давав зрозуміти, що програвати не збирається, а пред'явлені гроші — невелика частина тих, що він має у розпорядженні.

Інші гравці відчували напруження між цими двома, і коли Ле Шифр витягнув чотири карти зі «сабо», за столом запанувала повна тиша.

Круп'є кінчиком лопатки посунув до Бонда його карти. Той, не зводячи очей із Ле Шифра, витягнув на кілька дюймів праву руку, мигцем глянув у карти, байдуже подивився на супротивника і зневажливим жестом перекинув карти лицем догори.

Четвірка та п'ятірка — непереможна дев'ятка.

Столом прокотився заздрісний подих, і учасники, які сиділи ліворуч він Бонда, обмінялися тужливими поглядами, відчайдушно шкодуючи, що не вони прийняли ставку у два мільйони франків.

Ледь помітно знизавши плечима, Ле Шифр повільно перегорнув обидві свої карти і відкинув їх убік. Два непотрібні валети.

— Le baccarat, — співуче вимовив круп'є, підсовуючи до Бонда лопаткою купку жетонів.

Бонд поклав їх у праву кишеню смокінга, разом із пачкою грошей, що так і не знадобилася. Його обличчя не виказувало жодних емоцій, але він радів неочікуваному успіху в першому ж раунді, а також початку мовчазного зіткнення.

Жінка ліворуч — американка місіс Дюпон — повернулася до нього, криво посміхаючись.

— Треба було випередити вас, — сказала вона. — Як тільки здали карти, я вже кусала лікті.

— Гра тільки почалася, — мовив Бонд. — Можливо, спасувавши наступного разу, ви будете праві.

Містер Дюпон, який сидів поруч із дружиною з іншого боку, нахилився до Бонда і філософськи зауважив:

— Якби щоразу щастило комусь одному, ми б тут не сиділи.

— Я б не відмовилася, — розсміялася його дружина. — Ти ж не думаєш, що я граю заради власного задоволення.

Гра рушила далі. Бонд зиркнув на глядачів, які зібралися біля огорожі. Він одразу помітив охоронців Ле Шифра. Вони зайняли місця по боках від хазяїна. Обидва виглядали респектабельно, але трималися недостатньо відсторонено, щоб залишатися непомітними.

Той, який стояв праворуч від Ле Шифра, був високим, і смокінг надавав йому похоронного вигляду. Обличчя землисто-сірого відтінку, а очі блищали та бігали, немов у змовника. Його довге тіло безупинно рухалося, руки тривожно полірували латунне поруччя. Бонд припустив, що такий має вбивати без зайвих питань і з усіх способів віддає перевагу напевне удушенню. В нього було дещо від Ленні з роману «Про мишей та людей»^[123], з тією різницею, що у цього жорстокість ґрунтувалася не на інфантілізмі, а на наркотиках. Марихуана, визначив Бонд.

Інший — коротун, смуглявий із пласкою головою, покритою густо набриоліненим волоссям, — нагадував корсиканського крамаря. Він був, мабуть, кульгавим: перед ним на поруччі висіла масивна бамбукова тростина з гумовою п'яткою. Цей охоронець мав отримати спеціальний дозвіл, — подумав Бонд, знаючи, що для запобігання насильству будь-які палиці й тростини у гральних залах заборонені. Він виглядав випещеним та відгодованим. Рот тримав напіввідкритим,

оголюючи гнилі зуби. Густі чорні вуса, тильна сторона долонь, покладених на поруччя, поросла теж чорними волосками. Вочевидь така сама рослинність покривала більшу частину його кремезного тіла. Без одягу, подумав Бонд, у нього напевне зовсім непристойний вигляд.

Гра тривала без несподіванок, шальки терезів не схилялися на користь жодного. Третя партія в «залізці» й бакара — свого роду звуковий бар'єр. Удача може залишити гравця першого та другого разу, але якщо не пощастило тричі — це повне фіаско. Він укотре опиняється на землі. Зараз була саме така ситуація. Ні банкometу, ні будь-кому з гравців не посміхалась удача. Однак потроху, невблаганно гроші текли до банку, становлячи сукупно вже близько десяти мільйонів франків. Бонд не мав і гадки щодо того, скільки Ле Шифру вдалося виграти за два останні дні. Можливо, мільйонів п'ять, отже, капітал банкometа навряд чи перевищував двадцять мільйонів.

Насправді, сьогодні вдень Ле Шифр сильно програвся, і тепер у нього залишилося тільки десять мільйонів.

Бонд, з іншого боку, до першої години ночі виграв чотири мільйони, і зараз його капітал становив двадцять вісім мільйонів.

Будучи задоволеним перебігом гри, він, проте, не розслаблявся. Ле Шифр не виказував жодних емоцій. Він продовжував грати, як автомат, мовчазно, лише зрідка тихо віддавав круп'є розпорядження щодо ставки при відкритті нового банку.

За межами великого столу, де панувала напружена тиша, атмосфера величезного залу була куди гучнішою: з інших столів, де грали в «залізку», рулетку й «тридцять-сорок», линув гомін, який переривали гучні оголошення круп'є і раптові вибухи сміху чи збуджені вигуки розчарування.

У глибині, за кулісами невблаганно відраховував свій відсоток з кожного повороту рулетки, з кожної покладеної карти невидимий метроном казино — товстосум-ненажера із «зеро» замість серця.

Годинник Джеймса Бонда показав десять на другу, коли хід гри за великим столом круто переломився.

Греку на першому номері, як і раніше, не щастило. Він програв півмільйона при першій роздачі та стільки ж при другій. Третього разу він спасував, коли в банку було два мільйони. Другий номер — Кармель Дилейн — ставку також не підтримала, як і леді Денверс на номері три.

Дюпони переглянулися.

— Приймаю, — мовила місіс Дюпон й одразу ж програла «натуральній» комбінації банкомета, в якого виявилось вісім очок.

— Un banco de quatre millions^[124], — проголосив круп'є.

— Банко, — мовив Бонд, відсовуючи від себе пачку банкнот.

Він втупився в очі Ле Шифра. Тоді кинув оком у свої дві карти і коротко мовив:

— Ні.

Бонд мав на руках п'ятірку. Ситуація була загрозливою.

Ле Шифр перегорнув карти — валет і четвірка. Ляснувши долонею по «сабо», витягнув трійку.

— Sept a la banque, — оголосив круп'є. — Et cinq^[125], — додав, відкриваючи карти Бонда. Підсунув до себе пачку банкнот, відлічив чотири мільйони, а решту повернув Бонду. — Un banco de huit millions^[126].

— Suivi, — мовив Бонд.

І знову програв «натуральній» дев'ятці.

За дві партії він програв дванадцять мільйонів. Тепер у його розпорядженні залишилося шістнадцять мільйонів франків — саме стільки, скільки було треба поставити на кін у наступному раунді.

Раптом Бонд відчув, як спітніли долоні. Капітал танув, як сніг на сонці. З підкресленою обачністю гравця, якому нарешті посміхнулася доля, Ле Шифр легко барабанив по столу пальцями правої руки. Бонд заглянув у супротивникові очі кольору мокрого базальту, в яких застигло насмішливе запитання: «Бажаєте, щоб вас обідрали за повною програмою?»

— Suivi, — тихо мовив Бонд.

Із правої кишені він витягнув банкноти, що там лишалися, разом із жетонами, а з лівої — пачку грошей і поклав перед собою. Жодним рухом він не видав, що це — його остання ставка.

У роті стало сухо, як у пустелі. Підвівши очі, він на місці охоронця з тростиною побачив Веспер із Феліксом Лейтером. Бонд не помітив, коли вони зайшли. Лейтер виглядав трохи схвильованим, але дівчина підбадьорливо посміхалася.

Позаду почулося легке постукування по поруччю. Він обернувся, щоб побачити гнилі зуби під чорними вусами.

— Le jeu est fait^[127], — сказав круп'є, і дві карти ковзнули до Бонда по зеленому сукну, яке вже не було таким гладким, а стало шерехатим, майже кудлатим, задушливим, неприродно-салатовим, як молода трава на свіжій могилці.

Світло з-під забраних під атласні абажури світильників, яке напочатку здавалося таким затишним, тепер зробило руки Бонда мертвотно-блідими, коли він при-підняв карти. Потім подивився ще раз.

Гірше бути не могло: король чирв і туз. Туз пік. Туз косився на нього, як павук «чорна удова».

— Карту, — мовив Бонд голосом, позбавленим емоцій.

Ле Шифр відкрив свої дві карти. Він мав даму та чорну п'ятірку. Зиркнувши на Бонда, витягнув із «сабо» товстим вказівним пальцем ще одну карту. Стіл завмер. Він перевернув карту і кинув її на сукно. Круп'є ретельно підчепив її лопаткою і передав Бонду. Карта була гарна, п'ятірка чирв, але Бонду червоне серце нагадало відбиток скривавленого пальця. Тепер він мав шість, а Ле Шифр — п'ять, але банкомет з п'ятьма очками міг і був зобов'язаний узяти іншу карту, щоби спробувати поліпшити свій стан за допомогою туза, двійки, трійки чи четвірки. Усі інші витягнуті карти означали програш.

Шанси були на боці Бонда, і тепер Ле Шифр невідривно дивився йому в очі. Мигцем глянувши у карту, він кинув її лицем догори.

Нею виявилася найкраща з можливих — четвірка, що давала в сумі дев'ять очок. Він виграв, причому цілком та повністю.

Бонд був звалений та вительбушений.

СМЕРТОНОСНИЙ СТВОЛ

Приголомшений програшем, Бонд сидів нерухомо. Він відкрив свій великий чорний портсигар і витягнув сигарету. Клацнув, розкривши дрібненькі щелепи «ронсона», запалив і поклав запальничку на стіл. Глибоко затягнувся, з ледь чутним присвистом випустив дим крізь зуби.

Що тепер? Повернутися до готелю і залягти у ліжко, щоб не бачити співчутливих поглядів Матіса, Лейтера та Веспер? Зателефонувати до Лондона, а завтра летіти додому, взяти таксі до Рідженс-парку, піднятися сходами, пройти коридором і нашттовхнутися на крижаний погляд М. по той бік столу, його облудливе співчуття, його «пощастить іншим разом», якого, звісно, ніколи не буде — ні разу, ні шансу, як сьогодні.

Він оглянув стіл, підняв очі на глядачів. Мало хто дивився на нього. Усі спостерігали, як круп'є відлічує гроші та збирає фішки в акуратні стоси перед банкометом. Вони жадали дочекатися, чи хтось кине виклик негаданій низці везіння — величезному банку з тридцятьма двома мільйонами франків.

Лейтер щез, напевне не бажаючи дивитися Бонду в очі після розгромного програшу. Тільки Веспер виглядала на диво спокійною та підбадьорливо посміхалась. Але вона нічого не розуміє у грі, подумав Бонд. Лейтер навіть не здогадується про прикрість поразки, що його спіткала.

До Бонда наблизився служник, зупинився, нахилився і поклав на стіл поруч з ним важезний конверт, товстий, як словник. Промимривши щось із приводу каси, відійшов.

Серце Бонда забилося сильніше. Він узяв важкий конверт без жодних написів, поклав на коліна під столом і відкрив нігтем великого пальця, наразі помітивши, що клей навіть не засохнув.

Усе ще не вірячи своїм очам, хоча й розуміючи, що це правда, він намацав товсті пачки банкнот. Обережно переклав їх до кишень; у руках залишився аркушик паперу, прикріплений до верхньої пачки. Бонд крадькома розгорнув його під столом. Там був лише один рядок,

написаний чорнилом. «Допомога за планом Маршалла^[128]. Тридцять два мільйони франків. З найкращими побажаннями від США».

Бонд глितнув. Піднявши голову, подивився на Веспер. Фелікс Лейтер стояв поруч з дівчиною і посміхався. Бонд посміхнувся у відповідь та підняв руку на знак подяки. Потім спробував остаточно заспокоїтись і стерти з пам'яті усі сліди відчуття безвиході, яке засмоктало його кілька хвилин тому. Це було відтермінування, але тимчасове. Чудес більше не буде. Цього разу він має виграти — якщо тільки Ле Шифр не набрав свої п'ятдесят мільйонів, якщо тільки він продовжить грати!

Круп'є закінчив підрахунок комісійних, обміняв купюри Бонда на фішки і висипав їх великою купою посередині столу.

На кону стояло тридцять дві тисячі фунтів. Можливо, подумав Бонд, Ле Шифру потрібна ще одна гра, менша, на кілька мільйонів, щоб досягти мети. Тоді він забере свої п'ятдесят мільйонів франків і залишить стіл. Назавтра нестача у профспілковій касі буде погашена, і його позиції зміцняться.

Але Ле Шифр не виказував жодних ознак готовності завершити гру, і Бонд із полегшенням визнав, що напевне перецінив ресурси супротивника.

Єдина надія, подумав Бонд, — знищити його зараз. Не ділити банк зі столом, не брати частину, а піти ва-банк. Для Ле Шифра це стане справжнім потрясінням. Він розлютиться, навіть якщо ставка буде десять чи п'ятнадцять мільйонів, і, звісно, він не очікує, що хтось виставить проти банку аж тридцять два мільйони. Можливо, Ле Шифр не здогадується, що Бонд повністю програвся, але розуміє, що резервів у його розпорядженні мало. Про вміст конверта він не здогадується, інакше обнулив би банк і почав гру заново з п'ятисот тисяч франків.

Розрахунок виявився правильним.

Ле Шифру бракувало вісім мільйонів.

Нарешті він кивнув.

— Un banco de trente-deux millions^[129], — почувся голос круп'є.

За столом запанувала тиша.

— Un banco de trente-deux millions.

Гучно, урочистим голосом *chef de partie* повторив ставку, сподіваючись повернути крупних гравців із сусідніх столів, де грали в «залізку». Крім того, це була чудова реклама. В історії бакара таку

ставку зробили лише раз — 1950 року в Довілі. Конкурент — казино «Де ля форе» в Ле-Туке — й близько не підходило до такої суми.

І тоді Бонд нахилився вперед.

— *Suivi*, — тихо мовив.

Навкруги здійснювався здивований гомін. Новина відразу ж облетіла казино. Люди повалили до столу. Тридцять два мільйони! Більшість із них не зароблять такі гроші за все життя. Таку суму може накопичити хіба що за кілька поколінь. Справжнє багатство!

До столу підійшов один з управителів казино і переговорив із *chef de partie*. Той збентежено повернувся до Бонда:

— *Excuse-moi, monsieur. La mise*^[130]?

Це означало, що Бонд має пред'явити гроші, аби продовжити гру. Звісно, їм було відомо, що Бонд — заможний клієнт, але йшлося про тридцять два мільйони! Траплялися випадки, коли клієнти у відчай робили ставки без су в кишені, а потім радісно сідали у в'язницю в разі програшу.

— *Mez excuses, monsieur Bond*^[131], — додав *chef de partie* улесливо.

Бонд вивалив на стіл велику пачку банкнот, і поки круп'є заходився перелічувати купюри по десять тисяч франків — найкрупніший номінал, що випускають у Франції, — перехопив погляд Ле Шифра, яким той обмінявся з «корсиканцем», котрий стояв за спиною Бонда.

Тієї ж миті Джеймс відчув, як щось тверде уткнулося в низ спини, там, де спинка крісла мала виріз, а низький голос з південнофранцузьким акцентом м'яко, але настійливо прошепотів у праве вухо:

— Ця штука стріляє, мес'є. І абсолютно безшумно. Я можу рознести вам половину спини, і ніхто не почує. Ви ніби знепритомнієте, а я буду вже далеко. Зніміть ставку, рахую до десяти. Покличете на поміч — стріляю.

Голос звучав упевнено. Бонд йому вірив. Ці люди показали, що без вагань переступлять межу. Тепер стало зрозумілим призначення тростини. Бонд знав цей тип зброї. Ствол має всередині кілька м'яких каучукових гасильників, що поглинають звук пострілу, але не заважають вильоту кулі. Цю зброю винайшли під час війни і застосовували для замовних убивств. Одну таку Бонд випробував сам.

— *Un*^[132], — мовив голос.

Бонд повернув голову. Позаду, нахилившись, стояв «корсиканець» і щиро посміхався з-під чорних вусів, немов бажав удачі гравцю. В шумному натовпі він відчував себе безпечно.

Гнилі зуби зімкнулися.

— Deux^[133], — прошепотів той з посмішкою.

Бонд озирнувся навкруги. Ле Шифр спостерігав за розвитком ситуації. Очі блищали, рот розкрився, він натужно дихав, немов бракувало кисню. Чекав, що Бонд подасть знак круп'є чи раптово осяде в кріслі зі спотвореним від болю обличчям.

— Trois^[134].

Бонд перевів погляд на компаньйонів. Веспер жваво розмовляла з Феліксом Лейтером, вони посміхалися. Дурні. Де Матіс? Де його хвалені люди?

— Quatre^[135].

А інші глядачі довкола — натовп базік-дурнів. Невже ніхто не розуміє, що коїться? Невже ні .chef de partie, ні круп'є, ні служник нічого не бачать?

— Cinq^[136].

Круп'є акуратно складав стоси купюр. Chef de partie посміхнувся і вклонився Бонду. Як тільки закінчать рахувати гроші й ставка буде прийнята, він оголосить «Le jeu e fait», і тоді, ще до того, як «корсиканець» дорахує до десяти, зброя вистрелить.

— Six^[137].

Бонд прийняв рішення. Це його шанс. Він обережно поклав руки на край столу, схопився за нього і посунувся назад, відчуваючи, як небезпечна тростина сильніше уп'ялася в куприк.

— Sept^[138].

Chef de partie повернувся до Ле Шифра й запитально підняв брови, очікуючи, коли банкомет кивком дасть згоду на початок гри.

Несподівано Бонд хитнувся на кріслі та з усієї сили • беркицьнувся назад. Швидкий ривок зламав перекладину спинки, заодно вибив тростину з рук охоронця, який не встиг натиснути на курок.

Бонд упав на підлогу, майже під ноги глядачів, перекотився через голову. Спинка крісла розлетілася вщент. Пролунали перелякані вигуки. Глядачі відсахнулись, але відразу ж отямилась і допомогли

Бонду піднятися та обтруситися. Служник із chef de partie підбігли разом. Скандалу треба уникнути за будь-якої ціни.

Бонд схопився за поруччя. Вигляд у нього був розгублений і засоромлений. Він витер рукою лоба.

— Раптове запаморочення, — пояснив. — Нічого страшного — хвилювання, задуха.

Із усіх боків лунали співчутливі вигуки. Звісно, така напружена гра! Месьє бажає відмовитися від гри, прилягти, повернутися до себе? Може, викликати лікаря?

Бонд похитав головою. З ним уже все гаразд. Він попросив вибачення у гравців. І банкомета.

Принесли нове крісло; Бонд сів і поглянув на Ле Шифра. Крім приємного відчуття бути живим, він спізнав тепер мить тріумфу, оскільки прочитав на жирному блідому обличчі супротивника вираз страху.

За столом жваво обговорювали подію. Сусіди Бонда з обох боків схилилися до нього і навперейми стурбовано заговорили про спеку, нестачу кисню, тютюновий дим та ремствували на пізню годину.

Бонд увічливо відповідав на співчуття. Мимохідь обернувся на юрбу, яка стояла позаду. «Корсиканця» й слід пропав, а служник шукав того, хто загубив бамбукову тростину. На вигляд вона була непошкоджена, але кудись подівся гумовий оскіп. Бонд подав тому знак.

— Якщо віддасте її ось тому джентльменові, — показав на Фелікса Лейтера, — то він обов'язково передасть її хазяїну. Це його знайомий.

Служник уклонився.

Бонд похмуро подумав, що навіть поверхового огляду досить, аби Лейтер зрозумів причину, навіщо він виставив себе посміховиськом перед народом.

Знову повернувшись до столу, Джеймс постукав пальцем по зеленому сукну, даючи зрозуміти, що готовий продовжити гру.

ШЕПІТ ЛЮБОВІ, ШЕПІТ НЕНАВИСТІ

— La partie continue^[139], — гучно оголосив chef de partie. — Un banco de trente-deux millions.

Глядачі повитягували шиї. Ле Шифр із такою силою лягнув відкритою долонею по «сабо», що той аж задеренчав. Потім, немов замислившись, витягнув інгалятор з бензедрином і пирснув у носа.

— Брудна тварина, — прошепотіла місіс Дюпон, яка сиділа ліворуч від Бонда.

До Бонда повернулась чіткість думок. Він дивом уникнув смертельного нападу і ще не повністю оговтався від жаху та спітнів під пахвами. Але вдалий трюк з кріслом начисто стер усі спогади жахливої низки невдач, в яку недавно потрапив.

Він зробив із себе посміховисько. Гру зупинили принаймні на десять хвилин — нечувана затримка для респектабельного казино. Проте тепер у «сабо» на нього чекали карти. Вони не мають підвести. Бонд відчув, як загупало серце при думці, що зараз станеться.

Була друга година ночі. Крім щільного натовпу навкруги великого столу, гра тривала за трьома столами «залізки» та на стількох же рулеткових.

У тиші, що раптом повисла за їхнім столом, Бонд почув звіддалік голос круп'є:

— Neuf. Le rouge gagne, impair et manque^[140].

Знамення? Але кому? Йому чи Ле Шифру?

Дві карти ковзнули до нього по зеленому сукну моря.

Як восьминіг, котрий зачаївся під каменем, Ле Шифр спостерігав за супротивником з іншого боку столу.

Бонд простягнув праву руку і повільно потягнув карти до себе. Чи звеселиться серце? Може, випала дев'ятка чи хоча б вісімка?

Він припідняв кінчики карт, прикривши їх долонею. Жовна скорчило так, що занили щелепи, тіло напружилося, немов готове до захисту.

Дві дами, обидві червоної масті.

Вони хитрувато посміхалися до нього з-під долоні. Гірше не буває.
Порожнє місце. Нуль. Бакара.

— Карту, — мовив Бонд, із усіх сил намагаючись не виказати голосом безнадійності. Він відчував, як очі Ле Шифра свердлять його

МОЗОК.

Банкомет повільно перевернув свої карти обличчям догори. Йому випало три очки — король та чорна трійка.

Бонд повільно випустив хмаринку сизого диму. Шанс залишався. Тепер насправді настав момент істини. Ле Шифр ляснув по «сабо», витягнув карту — карту долі для Бонда — і повільно відкрив її. Дев'ятка, чарівна дев'ятка чирв — карта, що у циганському ворожінні означає «шепіт любові, шепіт ненависті», карта, котра віщувала Бонду беззаперечну перемогу.

Круп'є обережно підсунув карту вперед. Ле Шифру вона нічого не казала. У Бонда могло бути одне очко, і в такому разі він отримував десять, тобто нічого, чи бакара, як це звалось. А могло бути два, три, чотири чи навіть п'ять очок. Тоді з цією дев'яткою він одержував максимум чотири.

Ситуація, коли у гравця на руках три очки і він отримує дев'ятку — одна з найбільш спірних у бакара. Шанси майже рівні за будь-якого рішення — брати чи не брати додаткову карту. Бонд віддав банкомету можливість вирішувати цю дилему самому. Оскільки з його дев'ятьма очками банкомет міг тільки зрівнятися з ним, якщо витягне шість, у миролібнішій ситуації він, найімовірніше, вже розкрив би свої карти.

Карти Бонда лежали на столі — дві невиразними блідо-рожевими «сорочками» догори, та відкрита дев'ятка чирв. Ле Шифру ця дев'ятка могла сказати правду або низку різноманітної брехні.

Справжній секрет містився під двома рожевими «сорочками», там, де пара дам цілувала зелене сукно.

Піт виблискував крапельками по обох боках гачкуватого носа банкомета. Кінчиком товстого язика він обливав червоні потріскані губи. Кинув ще один погляд на карти Бонда, потім зиркнув на свої, відтак знову на карти Бонда.

Його туша здригнулася, він дістав карту зі «сабо». Перегорнув. Усі за столом витягнули шиї. Чудова карта, п'ятірка.

— Huit a la banque^[141], — оголосив круп'є.

Бонд сидів не рухаючись, і Ле Шифр не витримав, а хижо посміхнувся. Він зрозумів, що виграв.

Круп'є лопаточкою, майже вибачливо, потягнувся через стіл. Ніхто не сумнівався, що Бонд програв.

Лопатка перегорнула дві рожеві карти номіналом догори. Веселі червоні дами радісно посміхнулися присутнім.

— Et le neuf^[142].

Сидячі за столом разом видихнули, здійнявся неймовірний гомін.

Бонд не зводив очей з Ле Шифра. Товстун відкинувся на спинку крісла, немов при серцевому нападі. Його рот двічі відкрився і закрився у німому протесті, рукою Ле Шифр схопився за горло, тоді відсахнувся. Його губи посірішали.

Круп'є підсунув до Бонда велику гірку фішок. Бан-комет рвучко витягнув із внутрішньої кишені пачку банкнот і жбурнув її на стіл.

Круп'є перелічив купюри.

— Un banco de dix millions^[143], — виголосив і поклав на сукно десять великих фішок номіналом по мільйону.

«Ставка на смерть», — подумав Бонд. Ця людина досягла межі, звідки повороту нема. Він ставить на кін останні гроші. Він зараз у тому стані, в якому я перебував годину тому, і, як я, робить відчайдушний крок. Але якщо він зараз програє, жодна жива душа не допоможе йому, другого дива не станеться.

Відкинувшись у кріслі, Бонд запалив сигарету. На столику поруч хтозна-звідки з'явилися напівпорожня пляшка «Кліко» та бокал. Не запитуючи, кому він завдячує таким щедрим дарунком, Бонд наповнив бокал до вінця і двома довгими ковтками осушив його.

Потім сів, поклавши руки на стіл перед собою, наче борець джиу-джитсу, який чекає на сигнал до двобою.

Гравці зліва затихли.

— Банко! — вигукнув Джеймс, напряму звертаючись до Ле Шифра.

І знову дві карти пустилися через стіл, але цього разу круп'є спрямував їх так, щоб вони опинилися в зеленій лагуні точнісінько між долонями Бонда.

Той прикрив їх правицею, мимохідь глянув на них і кинув обидві на середину столу.

— Le neuf, — оголосив круп'є.

Ле Шифр очманіло дивився на свою пару чорних королів.

— Et le bassarat, — сказав круп'є і посунув до Бонда стос фішок.

Ле Шифр провів їх поглядом, поки ті не приєдналися до інших мільйонів, що вишикувалися стрімкими рядами в тіні лівої руки Бонда,

тоді важко підвівся і, не сказавши ні слова, пройшов за спинами гравців до виходу. Там відстебнув кінець оксамитового ланцюжка, кинув його на підлогу й пішов крізь натовп, який розступився перед ним. Люди дивилися з цікавістю та перестрахом, немов від нього віяло смертю. Потім Бонд загубив його слід.

Вставши, Джеймс витягнув з купи перед собою стотисячюфранкову фішку і посунув через стіл у бік chef de partie. Він перервав гарячкуваті висловлювання подяки і попросив круп'є віднести виграш до каси. Інші гравці почали залишати свої місця. Без банкомета нема гри, та ще й о пів на третю. Бонд обмінявся приязностями зі сусідами зліва і справа, потім пірнув під поруччя та приєднався до Веспер і Фелікса Лейтера.

Утрюх вони підійшли до каси. Бонда запросили до офісу ради директорів казино. На столі громадилася купа фішок, яку він поповнив вмістом своїх кишень.

Загалом виявилось трохи більше сімдесяти мільйонів франків.

Бонд узяв частину, що належала Феліксові Лейтеру, банкнотами, решту — сорок мільйонів — чеком «Креді Ліонне». Його гаряче привітали з виграшом та щиро запросили завітати до казино знову.

Бонд ухилився від прямої відповіді. Він повернувся до бару і вручив Лейтеру його гроші. За пляшкою шампанського вони обговорили гру, потім американець вивудив з кишені й поклав на стійку кулю сорок п'ятого калібру.

— Зброю я віддав Матісу, і він забрав її зі собою, — сказав Лейтер. — Ваша вистава спантеличила його не менше, ніж нас. Коли це сталося, він зі своїми людьми перебував позаду натовпу, тому охоронцеві Ле Шифра вдалось утекти без особливих зусиль. Можете уявити, як вони картали себе, коли побачили тростину! Матіс дав мені кулю, щоб показати, чого ви уникнули. Головка кулі має хрестоподібний надпил, як у кулі «дум-дум». Вас би розірвало на шматки. Але повісити це на Ле Шифра неможливо. Той кульгавий прийшов сам. Матіс віднайшов реєстраційну картку. Звісно, надана у ній інформація виявилася брехнею. Він отримав дозвіл пронести тростину, оскільки пред'явив посвідчення інваліда війни. Ці люди серйозно підготувались. Із тростини зняли відбитки пальців і беленографом^[144] відправили до Парижа, отже, на завтра у нас буде більше інформації, — Фелікс Лейтер вибив з пачки нову сигарету. —

Як там не є, але добре те, що добре закінчується. Наостанок ви знатно вительбушили Ле Шифра, хоча, маю визнати, якогось моменту я перенервувався. Гадаю, ви також.

Бонд посміхнувся.

— Той конверт — найчарівніше, що зі мною траплялось. Я думав, мені кінець. Чесно кажучи, неприємне відчуття. Таки правда, що друзі пізнаються в біді. Одного дня я вам віддячу.

Він підвівся.

— Я тільки зайду до готелю, щоби звільнитися від цього, — поплескав себе по кишені. — Нема бажання вештатися навкруги з цим смертним вироком. Упевнений, що Ле Шифр не заспокоїться. А потім відсвяткуємо перемогу. Як вам мій план?

Бонд повернувся до Веспер. Відтоді, як закінчилася гра, дівчина не мовила ні слова.

— Може, вип'ємо перед сном по бокалу шампанського в нічному клубі? Називається «Галантний король». Туди можна дістатися через загальний зал. Клуб достатньо приємний.

— З радістю, — відповіла Веспер. — Поки ви віднесете свій виграш, я піду припудрю носика. Зустрінемося у вестибюлі.

— А щодо вас, Феліксе? — Бонд сподівався залишитися з дівчиною удвох.

Лейтер поглянув на нього й одразу все зрозумів.

— Я би краще трохи поспав до сніданку, — відізався він. — День видався важким, і гадаю, що Париж завтра попросить мене зачистити все до кінця. Лишилися деякі «хвости», які треба підтягнути, але ви не переймайтеся. Це моя турбота. Я пройдуся з вами до готелю. Заразом відконвоюю галеон із золотом до порту.

Вони пішли вулицею, залитою місячним сяйвом. Обидва тримали пальці на курках. О третій годині ночі на вулицях зустрічалися люди, а перед будівлею казино було припарковано кілька автомобілів.

Прогулянка обійшлася без пригод.

У готелі Лейтер наполіг на тому, щоб супроводити Бонда до номера. Там було так, як Бонд його залишив шістьма годинами раніше.

— Жодного комітету з урочистої зустрічі, — зауважив Лейтер. — Але не вірю, що вони не вдадуться до останньої спроби. Може, краще скласти вам обом компанію?

— Вам насправді треба відпочити, — сказав Бонд. — За нас не турбуйтеся. Без грошей я їм не цікавий, а щодо чека, то зможу про нього подбати. Дякую за все, що ви для мене зробили. Сподіваюся, ми ще попрацюємо разом.

— Домовилися, — сказав Лейтер, — за умови, що ви, коли знадобиться, витягнете дев'ятку. А також прихопите зі собою Веспер, — додав сухо. Потім вийшов і зачинив за собою двері.

Бонд залишився наодинці з гостинністю свого номера.

Після гомінкого казино і напруженої тригодинної гри за великим столом він був радий залишитися на самоті й хоча б ненадовго побути в товаристві своїх піжам на ліжку та гребінців на туалетному столикові. Джеймс зайшов до туалетної кімнати, освіжив обличчя холодною водою та прополоскав рот їдким зубним еліксіром. Садна на потилиці й на правому плечі ще боліли. Він згадав, що двічі за день ледь уникнув загибелі, й ця думка його звеселила. Що далі — сидіти та чекати всю ніч на прихід незваних гостей, чи, може, Ле Шифр уже на шляху до Гавра або Бордо, куди спробує втекти подалі від очей та куль СМЕРШу.

Бонд стелав плечима. «Кожен день має досить своєї турботи^[145]». Він подивився у дзеркало і запитав сам себе, наскільки міцні моральні засади Веспер. Джеймс жадав її холодного та гордовитого тіла. Бажав побачити сльози і бажання в байдужих очах, схопити чорне волосся і змусити гнучке тіло схилитися перед ним. Його очі звузилися, відбиток у свічаді набув хижого вигляду.

Відвернувшись, він витягнув з кишені чек на сорок мільйонів франків та згорнув його в кілька разів. Потім відчинив двері, визирнув назовні, перевірів коридор. Залишив двері відчиненими і напружив слух, щоб почути кроки або шум ліфта, тим часом узявся за діло, озброєний маленькою викруткою.

Через п'ять хвилин він критично поглянув на роботу, додав у портсигар свіжих сигарет, зачинив і замкнув двері, пройшов коридором, вестибюлем й опинився на вулиці, залитій місячним сяйвом.

«LA VIE EN ROSE^[146]»?

Вхід до «Галантного короля» був декорований семи-футовою позолоченою картинною рамою, що колись, можливо, містила портрет якогось аристократа на повний зріст. Вхід був у дальньому куті «кухні» — загального залу для гри в рулетку та буль, де за деякими столами ще тривала гра. Джеймс узяв Веспер під руку, щоб допомогти їй переступити через золочений поріг, він переборов сверблячку позичити трохи грошей у касі та зробити максимальну ставку за найближчим столом. Проте розумів, що це була б зухвала та недоречна Ієн Флемінг витівка *roug epater la bourgeoisie*^[147]. Виграє він чи програє, але це стане викликом фортуни, яка щойно поставилася до нього більш як доброзичливо.

Нічний клуб був затишним і затемненим, освітленим лише свічками в позолочених канделябрах, м'які промінці яких багатократно повторювалися настінними дзеркалами у також позолочених рамах. Стіни були задраповані темно-вишневим атласом, крісла і банкетки — плюшем такого ж відтінку. В дальньому куті зали тріо музик — рояль, електрогітара та ударні — ненав'язливо награвали «La vie en rose». Атмосфера немов просякла спокусою. Бонду здавалося, що усі столики зайняли закохані пари, які згорають від пристрасті.

Їм надали столик у куту біля дверей. Бонд замовив пляшку «Veuve Clisquot»^[148], а також яєчню з беконом.

Деякий час вони мовчки слухали музику, потім Бонд сказав:

— Як чудово сидіти тут поруч з вами, чудово, що усе вже позаду. Прекрасне завершення дня, справжня нагорода.

Він очікував, що дівчина усміхнеться, але вона скупомовила:

— Справді так.

Здавалося, вона пірнула в музику. Дівчина обперлася ліктем об стіл, підборіддя поклала на руку — але на тильний, а не лицьовий бік — і Бонд помітив, як кісточки її пальців побілили, наче від напруження.

Вона палила, тримаючи сигарету, що запропонував їй Бонд, великим, вказівним і середнім пальцями правої руки — так художник

тримає олівця та, хоча затягувалася вона спокійно, занадто часто струшувала попіл.

Бонд помітив усі ці маленькі деталі, бо Веспер, як і раніше, залишалася для нього загадкою, а йому дуже кортіло, щоб вона розділила з ним відчуття теплоти та ліричного настрою, котрий охопив його. Проте він сприйняв її стриманість, яка йшла, здавалося, від бажання Веспер захиститися від нього, чи, може, то просто була реакція на його учорашню холодність, яку вона сприйняла за нехтування.

Бонд запасся терпінням. Вони пили шампанське і розмовляли про події нинішнього дня, про Матіса та Лейтера, а також про можливі наслідки для Ле Шифра. Бонд виказав обачність і не виходив за межі того, про що Веспер інструктували у Лондоні.

Дівчина відповідала байдужим тоном. Сказала, що вони, звісно, помітили обох охоронців Ле Шифра, але не надали уваги тому факту, що той із тростиною став позаду крісла Бонда. Ніхто не міг повірити, що вони зважаться на замах у казино. Одразу як Бонд із Лейтером пішли до готелю, вона зателефонувала до Парижа і повідомила представнику М. про результати гри. Довелося висловлюватись інакомовно, й агент на іншому кінці дроту мовчки вислухав та повісив слухавку. Її проінструктували діяти саме таким чином. М. наказав тримати його в курсі в будь-який час дня чи ночі.

На цьому її розповідь закінчилася. Вона пила шампанське маленькими ковтками, зрідка піднімаючи очі на Бонда. Не посміхалася. Бонд відчув розчарування. Він випив більшу частину шампанського і замовив нову пляшку. Коли принесли яєчню, вони мовчки взялися за їжу.

О четвертій, коли Бонд збирався вже попросити принести рахунок, до їхнього столика підійшов метрдотель і, запитавши міс Лінд, передав їй записку. Дівчина взяла її і перебігла очима.

— О, це від Матіса, — мовила вона. — Каже, щоб я вийшла у вестибюль; у нього є для вас повідомлення. Напевне, він не у вечірньому одязі чи щось таке. Повернуся за хвилину. А потім підемо додому, — вона стримано посміхнулася. — Боюсь, я не в найкращому гуморі сьогодні. Трохи перенервувалася. Вибачте.

Бонд пробубонів формальне заперечення та ввічливо підвівся, зачепивши стіл.

— Я попрошу рахунок, — мовив Джеймс наздогін, проводжаючи дівчину поглядом.

Бонд сів і запалив сигарету. Раптом відчув, як на нього навалилася страшена втома. Духота в приміщенні стала нестерпною, як тоді, у казино. Він попросив рахунок і зробив останній ковток шампанського. Воно здалося гірким, як зазвичай здається гірким перший бокал. Бонд із задоволенням побачив би зараз привітне обличчя Матіса і послушав би останні новини, може, навіть вітання.

Раптом записка, адресована Веспер, здалася йому дивною. На Матіса це не схоже. Він радше запропонував би зустрітися в барі казино або сам завітав до нічного клубу, незважаючи на одяг. Вони посміялись би усі разом. Йому було що розповісти Бонду, більше ніж Джеймс міг розповісти йому. Про арешт болгарина, який напевне розказав багато цікавого, про погоню за людиною з тростиною, а також що робив Ле Шифр опісля того, як залишив казино.

Бонд струсив заціпеніння, швидко розрахувався і, не дочекавшись, коли принесуть решту, вийшов з-за столу, проігнорувавши побажання «на добраніч» від метрдотеля та швейцара, майже бігом рушив до виходу. Ще перетинаючи гральну залу, Бонд роздивився величезний вестибюль, вилаяв себе і прискорив ходу. Бо у вестибюлі була лише пара службовців казино й кілька чоловіків та жінок, які забирали речі в гардеробі.

Ані Матіса. Ані Веспер.

Бонд прискорив біг. Діставшись виходу, окинув поглядом сходи наліво і направо та кілька автомобілів, припаркованих біля казино.

Підійшов портє.

— Бажаєте таксі, месье?

Бонд жестом відсторонив того і побіг сходами, вдивляючись у нічну темряву. Свіже нічне повітря приємно холодило скроні.

Він добіг до середини сходів, коли почув здушений крик. Хтось звучно зачинив дверцята машини десь справа. З різким гулом запрацював двигун, і з темряви на смугу, освітлену місяцем, вирулив «Сітроен»-жук. Заскрипіли на рінні двору казино передні покришки, задня частина авто розгойдувалася на м'яких ресорах, немов на задньому сидінні точилася запекла боротьба.

Викидаючи з-під коліс дрібні камінці, машина з гарчанням рвонула до воріт. Із заднього відчиненого вікна вилетіла маленька темна річ і

впала на клумбу. Ще раз дзизнули покритишки, «Сітроен» різко вискочив ліворуч на бульвар, водій перемкнув швидкість на другу передачу, двигун перестав ревіти, як оглашений, і машина, прослизнувши між крамницями, взяла курс на прибережне шосе.

Бонд здогадався, що у квітах знайде вечірню сумочку Веспер.

Він схопив її, вибіг до яскраво освітленого ганку казино і почав порпатись у ній, не звертаючи уваги на порт'є, який вештався поруч.

Усередині, проміж звичайних жіночих речей, він віднайшов зім'яту записку.

«Не могли би ви на хвилинку вийти до мене у вестибюль? Маю новини для вашого супутника. Рене Матіс».

ЧОРНИЙ ЗАЄЦЬ ТА СІРИЙ ГОНЧАК

Фальшивка! Відверта фальшивка!

Бонд щодуху кинувся до «Бентлі», дякуючи Богові за ідею підігнати машину сюди після вечері. Він утопив педаль газу, стартер завівся з півоберту, і рев двигуна заглушив бурмотіння портъє, який ледве встиг відскочити убік, коли задні колеса викинули на його штани з лампасами фонтанчики гравію.

Як тільки за воротами машина повернула ліворуч, Бонд похмуро почав шукати очами передньопривідний з низькою посадкою «Сітроен». Тоді швидко перемкнув передачу, набрав швидкості й кинувся навздогін, насолоджуючись рокотом двигуна, що луною відбивався від стін будинків короткої центральної вулиці міста.

Скоро він виїхав на прибережне шосе — широку автостраду, прокладену через піщані дюни, про яку з ранкової поїздки дізнався, що вона має відмінне покриття та світловідбивачі на поворотах. Джеймс набирав оберти, розігнавши авто з вісімдесяти до дев'яноста, величезні фари фірми «Маршал»^[149] прорубували в темряві світловий тунель завдовжки майже півмилі.

Він був упевнений, що «Сітроен» поїхав цією дорогою, бо чув, у якому напрямку лунав звук двигуна машини, а на поворотах усе ще не осіла курява. Бонд сподівався з хвилини на хвилину побачити віддалене світло фар. Стояла затишна та ясна ніч, тільки над морем напевне висів легкий літній туман, оскільки здалеку через рівні проміжки було чути гудки пароплавів, немов мукання залізних корів, які паслися на узбережжі.

Розганяючи машину все швидше, Бонд подумки кляв Веспер, а з нею і М., який нав'язав йому на це завдання її.

Сталося саме те, чого він боявся. До біса тих дурнувятих дамочок, які вбили собі в голову, що спроможні виконувати чоловічу роботу. Чому, дідько забирай, їм не сидиться вдома серед каструль та сковорідок! Чому б їм не зайнятися своїми сукеночками та плітками і

не залишити чоловічу роботу чоловікам? І треба було цьому трапитися саме зараз, коли він виконав завдання так блискуче! Як примудрилася Веспер потрапити на такий старий трюк і дати себе захопити! Тепер за неї вимагатимуть викуп, немов за кляту героїню з клятих коміксів. Дурнувата сучка.

Від думки, в якій халепі опинився через неї, Бонд аж закипав.

Звісна річ. Тепер мова піде про прямий обмін. Дівчина проти чека на сорок мільйонів. Що ж, у таку гру він не гратиме, навіть не мрійте. Вона не перший рік у розвідці, тож розуміла, на що йшла. Він навіть М. не турбуватиме з цього приводу. Завдання важливіше, ніж дівчина. Звісно, ситуація погана. Красива дамочка, але він не піддасться на вудочку. Та нізащо! Він спробує наздогнати «Сітроен» і готовий стріляти, але якщо під час перестрілки вона загине, що ж — шкода. Він виконуватиме свою роботу — спробує врятувати дівчину, перш ніж її встигнуть десь сховати, але якщо не наздожене, повернеться до готелю і просто ляже спати. На ранок питає Матіса, куди поділася дівчина, і покаже йому підроблену записку. Якщо Ле Шифр вийде на Бонда і спробує обміняти гроші на дівчину, він не вживатиме жодних заходів і навіть нікого не повідомить. Міс Лінд отримає те, чого заслужила. Якщо портъє надумає пробовкнутися про те, свідком чого став уночі, Бонд викрутиться і заявить, що мав п'яну сварку на особистому ґрунті.

Джеймс кипів, лютуючи від несподіваних проблем, поки гнав автівку прибережним шосе, машинально проходячи повороти та видивляючись візки велосипедистів,

які поспішали до Руаялю. На прямих ділянках дороги турбонагнітач Amherst Villiers підхльостував усіх двісті п'ятдесят коней, що ховалися під капотом «Бентлі», й двигун тоненько скиглив од напруги. Число обертів зростало, а стрілка спідометра минула позначку 110 миль за годину, наблизившись до 120.

Бонд знав, що швидко наздоганяє. «Сітроен», та ще й навантажений, ледь видасть більше вісімдесяти навіть на такій дорозі. Тож знизив швидкість до сімдесяти, увімкнув протитуманні ліхтарі, пригасивши обидва «маршали». Тепер, коли йому перестало заважати сліпуче світло власних фар, він чітко побачив за мильо-дві попереду відблиск іншої автівки.

Джеймс помацав рукою під приладовою дошкою, витягнув з прихованої кобури довгоствольний армійський «кольт» сорок п'ятого калібру і поклав на пасажирське сидіння поруч. Із такої зброї, якщо дорога і надалі залишатиметься рівною, він міг розраховувати влучити у колесо чи поцілити в бензобак «Сітроена» зі ста ярдів.

Потім він знову увімкнув великі фари і додав газу. На душі було легко та спокійно. Життя Веспер більше не становило проблеми. Обличчя Бонда у блакитнявому світлі приладової дошки виглядало суворим, але незворушним.

Попереду в «Сітроені» було троє чоловіків та дівчина.

Вів машину Ле Шифр, його велике, дебеле тіло схилилося вперед, руки легко тримали кермо. Поруч сидів коротун, який прийшов у казино з тростиною. Лівою рукою він тримався за масивний важіль, що стирчав трохи вище підлоги і нагадував той, що регулює висоту крісла водія.

Позаду сидів довготелесий головоріз. Він розслаблено відкинувся на спинку, втупився у стелю, вочевидь, дика гонитва його ніскілечки не цікавила. Правою рукою він ніжно пестив оголене ліве стегно Веспер, яка лежала поруч.

Якби не ноги, оголені вище стегон, Веспер нагадувала б радше лантух. Її довгу чорну оксамитову сукню задерли догори над руками та головою і зав'язали зверху мотузкою. На рівні обличчя в оксамиті прорізали дірку, щоб дівчина могла дихати. Її навіть не зв'язали, але вона лежала нерухомо, тіло здригалось у такт гойданню машини.

Ле Шифр зосередився на дорозі, час від часу поглядаючи у дзеркало заднього виду, в якому відбивалося сліпуче світло фар бондівського автомобіля. Він виглядав безтурботно, хоча зайця від гончака відділяло не більше милі, й Ле Шифр навіть скинув швидкість із вісімдесяти до шістдесяти. А зараз, перед поворотом ще сповільнився. За кілька сотень ярдів шляховий знак показав примикання другорядної дороги.

— Підготуйся! — різко кинув Ле Шифр охоронцеві поруч.

Той ще міцніше вчепився за важіль.

За сто ярдів до перехрестя Ле Шифр пригальмував до тридцяти. У дзеркалі вогні машини Бонда показалися з-за повороту.

Ле Шифр, здалося, прийняв рішення.

— Allez!^[150]

«Корсиканець» із силою рвонув важіль догори. Кришка багажника відчинилась, як щелепи акули. Почулося брязкотіння по дорозі, немов машина тягнула за собою довгий ланцюг.

— Coupez!^[151]

«Корсиканець» опустив важіль, і брязкотіння припинилося.

Ле Шифр поглянув у дзеркало. Машина Бонда увійшла в поворот. Ле Шифр різко пригальмував і звернув ліворуч на вузьку дорогу, того ж моменту вимкнувши фари.

Він зупинив машину, три чоловіки відразу вискочили із салону і, пригинаючись за невисоким чагарником, побігли до перехрестя, тепер уже яскраво освітленого фарами «Бентлі». Кожен стискав у руці револьвер, а довгий ще тримав у правиці щось схоже на велике чорне яйце.

«Бентлі» зі завиванням летів прямо на них, немов вантажний експрес.

МУРАШКИ ПО ШКІРІ

Увіходячи в поворот та усім тілом допомагаючи великому автомобілю подолати вигин дороги, Бонд розмірковував над планом дій, коли відстань між двома машинами ще зменшиться. Він був упевнений, що супротивник спробує за першої-ліпшої нагоди з'їхати на другорядну дорогу. Отже, промайнувши поворот і не побачивши вогнів попереду, Джеймс найперше скинув швидкість, а помітивши попереду шляховий знак, приготувався загальмувати.

Стрілка спідометра показувала шістдесят, коли він наблизився до чорного клаптика на правій стороні дороги, який нагадував тінь від дерева на узбіччі. Зреагувати не встиг. Під крилом автомобіля несподівано виникла доріжка із сталевих шипів. Наступної миті вона опинилась уже під колесами.

Бонд машинально вдарив по гальмах та вчепився з усіх сил у кермо, щоб запобігти неминучому занесенню автомобіля ліворуч, але вже за частку секунди втратив контроль. Гуму з покришок авто здерло, диски проорали борозни в асфальті, від удару Бонда жбурнуло на підлогу. Важку машину розвернуло на шосе, кинуло на узбіччя і знову винесло на трасу; передні колеса задерлися догори, машина стала дибки, фари поцілили в небо. На частку секунди, осівши на бензобак, машина завмерла, нагадуючи величезного жука-богомолу, а потім повільно перекинулася назад, зминаючи кузов і трощачи скло.

В оглушливій тиші, що раптом запала, переднє ліве колесо ще трохи пооберталось і зі скрипом зупинилося.

Ле Шифру та його головорізам залишалось пройти кілька ярдів до автомобіля.

— Ховайте зброю і витягніть його, — наказав він різко. — Я вас прикрию. Обережніше з ним. Труп мені ні до чого. І поквартесья, починає світати.

Громили заметушилися, присіли, один витягнув довгого ножа, розпорів збоку відкидний верх кабриолета і схопив Бонда за плечі. Той був непритомний і не рухався. Інший охоронець протиснувся поміж насипом та перекинутою машиною і через розбите вітрове скло

вивільнив ноги Бонда, затиснуті між кермом та відкидним верхом автомобіля. Дюйм за дюймом вони удвох витягли його крізь проріз.

Обидва спітніли, забруднилися землею і машинною оливою, коли нарешті поклали Бонда на асфальт.

Худорлявий перевірів пульс Джеймса й із силою кілька разів ляснув того по щоках. Джеймс застогнав і ворухнув рукою. Худорлявий ляснув його ще раз.

— Достатньо, — кинув Ле Шифр. — Зв'яжи йому руки й віднеси у машину. Ось, тримай, — він кинув тому моток електродроту. — Спочатку виверни кишені й дай мені його пістолет. Можливо, він має при собі іншу зброю, але це з'ясуємо згодом.

Він узяв речі, що худорлявий знайшов у Бонда, і разом з «береттою», не дивлячись, засунув у свої просторі кишені. Залишивши своїх людей вовтузитися з полоненим, пішов до машини. На обличчі Ле Шифра не було ні радості, ні хвилювання.

Саме біль від проводу, що врізався у зап'ястя, повернув Бонда до тями. Тіло ломило так, немов відлупцювали битою, але коли його силоміць поставили на ноги й підштовхнули до ґрунтівки, де двигун «Сітроена» працював на холостих обертах, Джеймс зрозумів, що усі кістки цілі. Проте він усе одно перебував не в тому стані, щоби планувати втечу, тому не ремствуєючи, дався заштовхнути на задне сидіння.

Бонд відчував себе повністю пригніченим та безсилим як морально, так і фізично. За останні двадцять чотири години йому довелося пережити занадто багато випробувань, і цей останній ворожий випад, здавалося, зовсім вибив ґрунт із-під ніг. Цього разу дива не станеться. Ніхто не знає, куди він поїхав, і до ранку його не спохопляться. Розбитий ущент «Бентлі» скоро знайдуть, але минуть години, поки з'ясують, хто власник.

Ще Веспер. Він скопив погляд ліворуч: вона лежала за худорлявим, який знову відкинувся на спинку і сидів із заплющеними очима. Першим відчуттям було презирство. Чортова дурепа, дозволила скрутити себе, немов курча, а тепер валяється тут із сукнею на голові, немов непотріб. Але раптом злість щезла. Її оголені ніжки виглядали по-дитячому безпорадно.

— Веспер, — прошепотів Джеймс.

Відповіді не було, і серце Бонда раптом захололо, але за мить дівчина ворухнулася.

Раптом довгаль ребром долоні врізав йому по грудях:

— Мовчати!

Бонд навпіл зігнувся від болю і спробував захиститись, але отримав міцного запотиличника, що змусив його вигнутися дугою і зі свистом видихнути крізь зуби.

Довгаль бив професійно сильно і впевнено, ребром долоні. Від його точних та невимушених рухів віяло безнадією. Він знову відкинувся на сидінні, заплющивши очі. Такі персонажі завдавали страху вже своїм упевненим спокоєм. Бонд сподівався, що матиме шанс убити цього мерзотника.

Раптом багажник машини відчинився, почувся сталевий ляскіт. Бонд подумав, що вони чекали на третього співучасника, який забрав із дороги смужку зі шипами. Дещо подібне використовували бійці французького руху Опору проти німецьких штабних машин.

Джеймс не міг не відзначити серйозну підготовку та винахідливість супротивників. Може, М. недооцінив їхню спритність? Бонд переборює бажання звинувачувати у провалі Лондон. Він мав здогадатися, помітити незначні сигнали, що вони надавали, і вжити відповідних заходів. Бонд сіпнувся від думки, що розпивав шампанське в «Галантному королі», а тим часом ворог готувався завдати контрудару. Джеймс кляв себе і свою пихатість, яка дозволила йому повірити в те, що битва вже виграна, а ворог утікає.

За весь цей час Ле Шифр не сказав ані слова. Тільки-но багажник зачинився, третій співучасник, котрого Бонд одразу розпізнав як «корсиканця», плюхнувся на сидіння поруч з Ле Шифром, машина дала задній хід і вирулила на головну дорогу. Потім Ле Шифр перемкнув передачі, швидко розігнався до сімдесяти і поїхав уздовж узбережжя.

Почало розвиднюватися. Бонд прикинув, що зараз близько п'ятої, а через милю-другу зрозумів, що вони ось-ось дістануться повороту до вілли Ле Шифра. Слід було відразу здогадатися, що саме туди вони везуть Веспер. Тепер, коли він зрозумів, що дівчина була лише приманкою, щоби вполювати велику рибу, вся картинка склалася.

А вона була неприємною. Уперше з моменту викрадення Бонд посправжньому злякався. Спиною побігли мурашки.

За десять хвилин «Сітроен» вивернув ліворуч, проїхав сотню ярдів вузьким пугівцем, частково зарослим травою, обминув кілька занедбаних потинькованих колон і в'їхав на запусчене подвір'я, огорожене високою стіною. Машина зупинилася перед облупленими дверима, колись білими. Над іржавим дзвінком висіла дерев'яна табличка з написом маленькими сріблявими літерами: «Les Noctambules»^[152], а нижче — «Sonnez SVP»^[153].

Судячи з деталей бетонного фасаду, які встиг помітити Бонд, то була типова французька приморська вілла. Він жваво уявив, як покоївка, котру поспіхом найняла місцева агенція нерухомості, вимітає здохлих мух та провітрює затхлі кімнати перед початком нового курортного сезону. Раз на п'ять років кімнати білять, підправляють

дерев'яні частини фасаду, щоб на кілька наступних тижнів вілла стала уособленням заможності та достатку. Потім за роботу беруться зимні зливи та ув'язнені комахи, і вілла швидко набуває занедбаного вигляду.

Але ця вілла сьогодні вранці, на думку Бонда, чудовим чином стане корисною планам Ле Шифра. Від часу захоплення у полон дорогою їм не здибався жоден інший будинок, а зі своєї ранкової прогулянки Бонд пам'ятав, що найближча ферма — за кілька миль на південь.

Коли його більш як відчутним стусаном ліктем під ребра запросили вийти з машини, Джеймс зрозумів, що вони з Веспер будуть у повному розпорядженні Ле Шифра, принаймні кілька годин, і що ніхто йому не завадить. Холодок знову пробіг спиною.

Ле Шифр відчинив двері ключем і зник усередині. Веспер, яка виглядала принизливо непристойно при ранковому світлі, штовхнула слідом за ним під акомпанемент похитливих жартів французькою з боку чолов'яги, якого Бонд про себе називав «корсиканцем». Джеймс увійшов сам, не даючи довгалю зачіпки зайвий раз його штовхнути.

Вхідні двері зачинили на ключ.

Ле Шифр стояв на порозі кімнати праворуч. Він націлив у Бонда скоцюрблений палець, що нагадував павучу лапку, жестом наказуючи увійти.

Веспер повели коридором у дальню кімнату задньої частини будинку. Раптом Бонд зважився.

Різно розвернувшись, він ударив ногою довгаля по гомілці. Громило скрикнув від болю, а Бонд кинувся коридором за Веспер. Не маючи іншої зброї, крім ніг, він не намислив кращого плану, як тільки максимально нашкодити головорізам і, можливо, якщо вдасться, обмінятися з Веспер хоча б кількома словами. Розраховувати на щось більше не доводилося. Він мав сказати їй, щоб вона не здавалася.

Коли «корсиканець» повернувся на шум, Бонд був поруч. Замахнувшись правою ногою, він поцілив тому в пах.

Із швидкістю блискавки «корсиканець» відсахнувся до стіни коридору, і коли нога Бонда чиркнула по його стегну, він дуже вправно, навіть дещо ніжно, перехопив її лівою рукою у щиколотці й різко вивернув.

Бонд утратив рівновагу, ліва нога відірвалася від землі. Уже в повітрі він перекинувся і, вдарившись об стіну, впав на підлогу.

Якусь мить він просто лежав, бо не міг вдихнути. Потім худорлявий наблизився, посмиком схопив за петельки і припечатав до стіни. В руці він тримав пістолета. Худий запитливо подивився в очі Бонду. Потім неквапливо нахилився і з усього розмаху вдарив його стволом пістолета в пах. Джеймс застогнав і повалився на коліна.

— Наступного разу, якщо він буде, отримаєш по зубах, — проказав довгаль поганою французькою.

Грюкнули двері. Веспер та «корсиканець» зникли. Бонд повернув голову праворуч. Ле Шифр зробив кілька кроків коридором і знову поманив Бонда скоцюрбленим пальцем. Нарешті вперше з моменту викрадення він заговорив:

— Ходімо, друже мій. Ми гаємо час.

Англійською він розмовляв без акценту. Голос був низький, м'який, неквапливий. Повністю позбавлений емоцій. Так каже лікар, викликаючи з приймальні наступного пацієнта, який щойно нервово сварився з медсестрою.

Бонда знову охопили слабкість та безвілля. Тільки справжній майстер джиу-джитсу був спроможний вирубати його, як «корсиканець» — спритно і без метушні. А холодна розважливість, з якою худорлявий відплатив йому тією ж монетою, також відзначалася неквапливістю і навіть артистизмом.

Бонд покійно пішов коридором. Унаслідок своєї незграбної спроби вчинити супротив цим людям він отримав лише кілька нових болісних синців.

У супроводі худорлявого Джеймс переступив поріг кімнати. Тепер точно знав, що цілком та безсуперечно перебуває в їхній повній владі.

ДОРОГИЙ МІЙ ХЛОПЧИКУ

Кімната була великою, голою та убого обставленою у стилі французького ар-нуво^[154]. Важко було визначити її призначення — чи то вітальня, чи їдальня — оскільки хиткий на вигляд буфет, на якому хизувалися жовтогаряче з кракелюрами блюдо для фруктів і два фарбовані дерев'яні свічники, що займав більшу частину стіни напроти входу, різко контрастував з вицьвілою рожевою софою на протилежному боці кімнати.

Стола, що мав би стояти в центрі під ліпною розеткою з гіпсу на стелі, не було; на його місці лежав невеличкий квадратний замизканий килимок футуристичного дизайну в контрастних брунатних тонах.

Біля вікна було розташоване недоречне тут тріноподібне крісло з різьбленого дуба з червоним оксамитовим сидінням, поруч — низький столик із порожньою карафкою для води та двома склянками і ще одне легке крісло з круглим плетеним сидінням без подушок.

Напівзіснуті венеційські штори перешкоджали виду з вікна, але пропускали смужки вранішнього сонячного світла на вбоге умеблювання, частину стіни з веселими паперовими шпалерами та бруднуваті коричневі дошки підлоги.

Ле Шифр указав на плетене крісло.

— Це підійде якнайкраще, — звернувся до худого. — Підготуй його швидко. Якщо чинитиме супротив, зроби боляче, але не переборщуй.

Він повернувся до Бонда. Широке обличчя не відображало жодних емоцій, в круглих очах застигла знеохота. — Роздягайтесь. Якщо будете пручатися, Базиль зламає вам палець. Ми — люди серйозні, й ваше здоров'я нас не цікавить. Ваше життя чи смерть залежатиме від перебігу бесіди.

Він зробив знак довгалю і вийшов з кімнати.

Дії того здалися спочатку незрозумілими. Він відкрив складаний ніж, яким недавно розпорів брезентовий верх автомобіля Бонда, схопив маленьке крісло і вправним рухом вирізав кругле сидіння.

Потім, наблизившись до Бонда, тицьнув у нагрудну кишеню піджака відкритого ножа, немов то була авторучка. Розвернувши Джеймса обличчям до світла, розв'язав дрiт на зап'ястях. Потім різко відскочив убік з ножом у правій руці.

— Vite^[155].

Бонд стояв, розтираючи почервонілі зап'ястя та розмірковуючи, скільки часу виграє, якщо не виконає наказ. Але довго роздумувати не довелося. Довгаль зробив швидкий крок убік і, схопивши вільною рукою за комір смокінга, смикнув униз так, що руки Бонда опинилися стягнутими за спиною. Бонд моментально відреагував на цей старий поліцейський трюк — упав на коліно, але разом з ним присів і довгаль, приставивши ножа до його спини. Бонд відчув, як лезо ковзнуло вздовж хребта. Затріщала тканина під гостро заточеним ножом, руки разом звільнилися, а смокінг повиснув двома половинками на ліктях.

Вилаявшись, Бонд підвівся. Довгаль зайняв початкову позицію, ніж напogотів. Бонд скинув половинки розірваного смокінга на підлогу.

— Allez^[156]! — мовив довгаль, демонструючи ознаки нетерпіння.

Бонд подивився тому в очі й почав повільно розстібати сорочку.

До кімнати беззвучно увійшов Ле Шифр. Він приніс кухоль, від якого пахло кавою. Француз поставив посудину на столик біля вікна, а поруч поклав дві речі суто хатнього вжитку — трифутову з плетеної лози вибивачку для килимів на гнучкому держаківі та обробний ніж.

Зручно влаштувавшись у троноподібному кріслі, він налив каву в одну зі склянок. Носком зачепив плетене крісло з вирізаним сидінням і поставив перед собою.

Бонд стояв посеред кімнати абсолютно голий; на білій шкірі проступали бузково-сині синці. Зі сірого виснаженого обличчя можна було зрозуміти: він здогадується, що на нього чекає.

— Присідайте, — Ле Шифр кивнув на крісло перед собою.

Бонд підійшов і сів.

Довгаль витягнув шматок проводу і вправно прив'язав зап'ястя до підлокітників крісла, а щиколотки — до передніх ніжок. Потім, кілька разів пропустивши дрiт під пахвами, затягнув його за спинкою крісла. Вузли зав'язав майстерно, тож надії, що вони попустять, не було. Пути боляче уп'ялися в плоть Бонда. Широко розставлені ніжки крісла не давали змоги його перекинути.

Він став справжнім полоненим — голим та безпорадним.

Його сідниці та уся нижня частина тіла з причандаллям випирала крізь проріз крісла.

Ле Шифр кивнув охоронцеві, той тихо вийшов з кімнати й зачинив двері.

На столі лежала пачка «Голуаз» і запальничка. Ле Шифр запалив сигарету та зробив великий ковток кави. Потім підняв плетену вибивачку для килимів і, прилаштувавши держално у себе на коліні, завів плаский трилисник на підлогу прямо під кріслом Бонда.

Опісля пильно, майже з ніжністю заглянув в очі бранця та різким рухом п'ясті змахнув вибивачкою.

Результат виявився приголомшливим.

Тіло Бонда вигнулося дугою у рефлексивному спазмі, обличчя скорчилось у німому зойку, губи розтягнулись, ощиривши зуби. Голова відкинулася назад, жили на шії здулися. На мить усі м'язи тіла закам'яніли, а пальці на руках та ногах скоцюрбилися і побіліли. Потім тіло обм'якло, шкіра спітніла. Бонд глухо застогнав.

Ле Шифр дочекався, поки бранець розплющить очі.

— Бачиш, дорогий мій хлопчику? — він посміхався широкою, доброю посмішкою. — Тепер ситуація зрозуміла?

Крапля поту зірвалася з підборіддя Бонда і впала на оголені груди.

— А зараз повернемося до справи і подивимося, наскільки швидко ми зможемо залагодити становище, в яке ви так необачливо потрапили, — француз із насолодою затягнувся сигаретою і повчально постукав по підлозі під кріслом Бонда своїм жахливим катувальним інструментом.

— Мій любий хлопчику, — мовив Ле Шифр батьківським тоном, — гра в індіанців закінчилась. Усе закінчилось. Вам не поталанило втрутитись у гру для дорослих, і ви побачили, наскільки вона може бути болісною. Вам зарано, любий хлопчику, грати в ігри для дорослих, і з боку вашої лондонської неньки доволі необачно посилати вас сюди з відерцем та совочком для піску. Дуже необачно і дуже прикро для вас. Але облишмо жарти, друже, хоча, я впевнений, що ви жадаєте слухати продовження моєї повчальної казочки.

Раптом він облишив жартівливий тон і кинув на Бонда погляд, повний неприхованої злості.

— Де гроші?

Джеймс відповів порожнім поглядом налитих кров'ю очей.

Новий замах вибивачки — і тіло Бонда скрутило пекельною судомою.

Ле Шифр почекав, поки серце жертви трохи заспокоїться і Бонд підніме вії.

— Гадаю, маю вам пояснити, — сказав Ле Шифр. — Я намірюся продовжувати завдавати болю найчутливішим частинам вашого тіла доти, доки не отримаю відповіді на своє запитання. Ні милосердя, ні жалість мені не відомі. На допомогу в останню хвилину вам ніхто не прийде, а втекти звідси неможливо. Це вам не романтичний авантурний роман, де лиходій урешті-решт буде повалений, а герой отримає медаль і одружиться з красунею. Шкода, але таке в реальному житті не трапляється. Якщо і надалі будете опиратися, вас мордуватимуть, допоки внаслідок тортур ви не опинитеся на межі божевілля, а тоді ми приведемо дівчину і займемося нею на ваших очах. Якщо і це не допоможе, вас обох уб'ють найбільшнім способом, а я із жалем залишу ваші трупи та відбуду за кордон, де на мене чекає симпатична хатинка. Там я займусь якоюсь корисною і дохідною справою й дотягну до глибокої мирної старості в колі люблячої родини, яку неодмінно заведу. Отже, як бачиш, мій любий хлопчику, я нічим не ризикую. Якщо віддасте гроші — добре. Ні — знижу плечима й піду геть.

Він зробив паузу і поворушив вибивачкою. Плоть Бонда зщулилася від легкого дотику лози.

— Але ви, друже мій, можете сподіватися лише на те, що я позбавлю вас від подальшого болю і залишу жити. На що-небудь інше надіятися недоречно. Отже, що робимо?

Бонд заплющив очі, приготувавшись до нового болю. Знав, що в тортурях найгірший саме початок. Агонія зростає за параболою, досягаючи піку, згодом нерви притуплюються і реагують на біль слабше доти, доки людина не зомліває або не настає смерть. Єдине, що залишалося, — це молитись, аби кульмінація настала швидше, і сподіватися на те, що його дух протримається до моменту вільного падіння у провалля.

Колеги, які пережили тортури японського й німецького полону і вижили, розповідали, що під кінець стає тепло, огортає приємна знемога, що веде до сексуального осяяння, коли біль перетворюється на справжню насолоду, а ненависть та страх до катів — на

мазохістську пристрась. Найвищий прояв самовладання, як казали, — не виказувати, що досягнув стадії відчуження. Якщо кати дізнаються про це, жертву одразу вбивають, щоб не марнувати час, або надають можливість очуняти, відновити первісну чутливість нервів, і тоді починають спочатку.

Бонд трохи розплющив очі.

Ле Шифр саме на це й чекав, його тріпачка стрепенулась і заторохтіла, немов гримуча змія хвостом. Ле Шифр завдавав удару за ударом: Бонд загорлав, його тіло засіпалось у кріслі, немов маріонетка.

Ле Шифр припинив биття тільки, коли реакція змордованого тіла почала слабшати. Він посидів, сьорбаючи каву, насупившись як хірург при погляді на кардіограф під час важкої операції.

Коли вії Бонда здригнулися та відкрилися, Ле Шифр знову заговорив, але тепер уже з ознаками нетерплячки.

— Нам відомо, що гроші у вашій кімнаті, — сказав. — Ви отримали чек на сорок мільйонів франків і повернулися з ним до готелю, щоби сховати.

Бонд здивувався, що француз настільки впевнений у своїх словах.

— Як тільки ви пішли до нічного клубу, — продовжив Ле Шифр, — четверо моїх людей обшукали вашу кімнату.

Не інакше, як Мюнці підсобили, подумав Бонд.

— Ми виявили купу цікавих речей у ваших дитячих схованках. Поплавець в унітазі приніс нам кумедний довідник з кодами, а деякі папери ми знайшли за шухлядою столу. Усі меблі ми розібрали по дощечках, а одяг та штори пошматували на клаптики. Прочесали ваш номер дюйм за дюймом, усі прилади розкрутили. Шкода для вас, що ми так і не знайшли чека. Якби знайшли — ви би зараз спокійно спочивали у своєму ліжку, можливо, навіть з чудовою міс Лінд, а не сиділи б тут, — і він знову запрацював вибивачкою.

Крізь криваве марево болю Бонд подумав про Веспер. Можна тільки здогадуватися, що з нею зараз витворяють ті двоє головорізів. Вони з неї душу витягнуть, перш ніж відправлять до Ле Шифра. Джеймс згадав пухкі губки «корсиканця» та методичну жорстокість худорлявого. Бідна дівчинка, в яку халепу вона ускочила! Бідолашна маленька дурепа.

Ле Шифр знову заговорив.

— Катування — страшна річ, — мовив, попихкуючи новою сигаретою, — але для ката нічого складного, особливо, якщо твій пацієнт, — він посміхнувся точному терміну, — чоловік. Бачите, мій дорогий Бонде, з чоловіком нема потреби вдаватися до тонкощів. Цим простим інструментом, щоправда, як і будь-яким іншим, можна завдати чоловікові скільки завгодно чи скільки потрібно болю. Не вірте тому, що пишуть у романах про війну. Гірших тортур не буває. Вони не тільки заподіюють нестерпні муки, а й дають розуміння того, що чоловіча гідність поволі нищиться і, врешті-решт, якщо не здатися, втрапиш її назавжди.

— І це, дорогий мій Бонде, доволі сумна та страхітлива думка — довга низка фізичних і душевних страждань, а потім настає кошмарна мить, коли ви благодатимете прикінчити вас. Це все неминуче, якщо не скажете, де сховали чек.

Він націдив собі ще кави і випив залпом, залишивши на краєчках губ коричневі сліди.

Бонд розчепив пересохлі губи, намагаючись щось вимовити. Нарешті йому вдалося прохрипіти: «Пити». Він облизав розпухлим язиком порепані губи.

— Ну звісно, мій любий хлопчику, як егоїстично з мого боку, — Ле Шифр налив трохи кави в іншу склянку. На підлозі довкола крісла Бонда утворилося кільце з краплин поту. — Ми маємо змастити тобі язика.

Француз поклав вибиванку на підлогу між своїми товстими ногами, підвівся й обійшов Бонда ззаду. Зібравши його вологе від поту волосся в кулак, відкинув голову Джеймса назад і влив у рот трохи кави. Він наливав невеликими порціями, щоб той не захлинувся. Потім відпустив волосся, і голова Бонда упала на груди. Ле Шифр повернувся до крісла й підняв вибивачку.

Бонд підвів голову і ледь чутно прохрипів:

— Грошима ви не скористаєтеся, — голос звучав глухо, слова давалися важко. — Поліція їх відстежить.

Від знесилення його голова впала на груди. Він трішечки, лише трішечки перебільшував своє фізичне знесилення. Годилося будь-що, аби виграти трохи часу та відтермінувати катування.

— Ах, мій любий друже, зовсім забув сказати, — Ле Шифр хижо вищирився. — Після нашої партії ми знову зустрілися в казино; ви проявили шляхетність і погодилися на ще одну гру тет-а-тет. Галантний жест. Типовий для англійського джентльмена.

— На жаль, ви програли, і це засмутило вас настільки, що ви негайно вирішили покинути «Руаяль» у невідомому напрямку. Як справжній джентльмен ви залишили мені записку з такими поясненнями, щоб у мене не виникло проблем з отриманням готівки за чеком. Отже, як бачите, хлопчику мій, ми про все подбали, і вам не слід перейматися через такі дрібниці, — він видав смішок.

— То що, продовжимо? Часу в мене удосталь, і, чесно кажучи, мені страшенно цікаво дізнатись, як довго чоловік може витримати такого роду... хм... стимуляцію.

Він постукав вибивачкою по підлозі.

«Ось вона, межа, — подумав Бонд, і серце його впало. — «Невідомий напрямок» має означати — похований у землі чи кинутий у море, або, можливо, і це найпростіший варіант — розбився на власному «Бентлі». Тож, якщо помирати, то з музикою».

Надії на те, що Матіс чи Лейтер знайдуть його вчасно, він не плекав, проте лишався шанс, що вони встигнуть спіймати Ле Шифра, поки той не заліг на дно. Зараз приблизно сьома, і це значить, що машину, найімовірніше, знайшли. Вибір, звісно, між поганим та дуже поганим, але чим на довше він затримає Ле Шифра, тим вірогідніше, що розплата все-таки настане.

Бонд підняв голову й пильно подивився Ле Шифру в очі. Білки взялися червоними прожилками лопнутих судин, і тепер очі виглядали, як дві чорні смородини, що плавають у кривавому желе. Широке обличчя набуло жовтуватого відтінку в місцях, де волога шкіра не заросла густою чорнявою щетиною. Сліди від кави в куточках губ надавали обличчю веселого вигляду, а світло, що проникало крізь венеційські штори, робило усього Джеймса смугастим.

— Та пішов ти... — рівним голосом мовив Бонд.

Ле Шифр зітхнув і взявся за роботу з подвоєною люттю. Час од часу він ричав, як дикий звір.

ОБЛИЧЧЯ, ВИСІЧЕНЕ ЗІ СКЕЛІ

Як дивно чути третій голос! Допоки ритуал езекуції передбачав лише двох учасників на фоні жахливої мізансцени катування. Крізь полуду запаморочення Бонд насилу зрозумів зміст слів. Тоді раптом пам'ять наполовину повернулася. До нього дійшло, що він знову може бачити та чути, як чув тепер тишу, що запанувала в кімнаті після щойно сказаних слів. Джеймс бачив, що Ле Шифр повільно підняв голову і на його обличчі проступив вираз щирого здивування та розгубленості, який поступово змінився страхом.

— Сидіти, — спокійно мовив голос.

Бонд почув кроки позаду крісла.

— Кинь його, — мовив голос.

Джеймс побачив, як Ле Шифр покійрно розтиснув пальці, й ніж гучно впав на підлогу.

Із обличчя француза Бонд відчайдушно намагався прочитати, що коїться у нього за спиною, але бачив лише розгубленість і жах. Губи Ле Шифра заворушились, одначе змогли видати лише верескливий зойк. Товсті щоки затремтіли, немовби він збирався зі силами дещо сказати, дещо запитати. Руки збуджено заметушились на колінах. Права на мить потягнулася до кишені, але відразу ж безвільно впала. Його круглі вирлаті очі на частку секунди здригнулись, і Бонд зрозумів, що на Ле Шифра наставили пістолета.

На мить запала тиша.

— СМЕРШ.

Слово нагадувало радше шипіння. Воно було найдоречнішим у ситуації, що склалась, і пояснень не потребувало. Термінальне пояснення. Останнє слово перед небуттям.

— Ні, — забубонів Ле Шифр. — Ні... — й осікся.

Мабуть, він хотів щось пояснити, попросити вибачення, але з обличчя того, хто стояв у Бонда за спиною, стало зрозумілим: це — справа марна.

— Обох твоїх людей страчено. Ти йолоп, крадій і зрадник. Мене послали з Радянського Союзу прикінчити тебе. Тобі пощастило, бо у

мене є час тільки на те, щоби пристрелити тебе. Я отримав наказ при можливості вбити тебе найболіснішим способом. Від тебе у нас суцільні проблеми.

Низький голос завмер. Опустилася тиша, що переривалася тільки хриплим диханням Ле Шифра.

Десь за вікном зацвірінькала птаха, почувись інші звуки природи, що прокидалася. Смужки від сонячного сяйва проникали крізь жалюзі та яскравішали, а краплі поту на обличчі Ле Шифра блищали помітніше.

— Ти визнаєш себе винуватим?

Бонд із усіх сил намагався зберегти притомність. Він водив очима і потрусив головою, щоби збадьоритись, але його нервова система немов заніміла, м'язи не слухалися. Зміг сконцентруватися лише на округлому білому обличчі з вираженими очима, що маячило просто перед ним.

Тонка цівка слини сочилася з напіврозкритого рота та стікала підборіддям.

— Так, — прошепотіли губи.

Почувся глухий удар, не гучніший за викид повітряної бульбочки з тюбика зубної пасти, і несподівано у Ле Шифра відкрилося нове, третє око прямо посередині між двома, там, де лоб переходив у м'ясистий ніс. Маленьке чорне око без брів чи вій.

На секунду всі троє очей витріщалися кудись у простір, а потім обличчя осунулось і завалилося набік. Двоє природних очей втупились у стелю, важка голова перекотилася на праве плече, а тоді все тіло перевисло через підлокітник крісла, немов Ле Шифра ось-ось знудить. Почулося легке дряпання каблуків об підлогу, і він остаточно завмер.

Висока спинка крісла байдужо дивилася на мертве тіло у своїх обіймах.

Позаду Бонда почувся легкий шурхіт. Чиясь рука схопила його за підборіддя і задерла голову назад.

Джеймс дивився в чорні пронизливі очі, що виднілись у вузьких прорізах чорної маски. Поміж крисами капелюха та піднятим коміром бежевого макінтоша промайнуло обличчя, немов висічене зі скелі. Більше Бонд углядіти не встиг, оскільки голову відпустили і вона впала на груди.

— Тобі пощастило, — мовив голос. — У мене нема наказу вбити тебе. Упродовж дня ти двічі unikнув смерті. Можеш передати своїм, що СМЕРІШ залишає жити або випадково, або помилково. Спочатку ти врятувався випадково, зараз — помилково, оскільки у мене нема наказу вбити усіх іноземних шпигунів, котрі вештаються побіля зрадника, як мухи довкола собачої купи.

— Але я залишу тобі мою візитку. Ти — азартний гравець і граєш у карти. Хтозна, можливо, одного дня ти гратимеш проти нас. Тоді всі й дізнаються, що ти — шпигун.

Праворуч Бонд почув кроки, потім клацання відкритого ножа. В полі зору з'явилася рука під сірим одягом. З-під забрудненої манжети показала широка волохата зовні долоня, що стискала, немов авторучку, тонкий стилет. Лезо на мить зависло над правицею Бонда, примотаною дротом до підлокітника. Воно провело три лінії на тильній стороні долоні. Четвертий поріз об'єднав їхні кінці з одного боку, якраз вище кісточок. Кров, що виступила з надрізів, утворила перекинуту літеру «т», і закапала на підлогу.

Цей біль і близько не міг зрівнятися з тим, який щойно довелося витримати Бонду, але виявився достатнім, щоб він знову знепритомнів.

Кроки швидко перетнули кімнату. М'яко зачинилися двері.

У тиші, що запанувала, життєрадісний гомін нового дня линув крізь зачинені вікна. Високо на лівій стіні танцювали два рожеві сонячні «зайчики» — то світло відбивалося від двох калюжок крові, за кілька футів одна від одної.

Разом із тим, як сонце підіймалося вище, рожеві плями неквапом повзли стіною, поволі більшаючи.

БІЛИЙ САВАН

Коли сниться, ніби щось сниться, значить, ви ось-ось прокинетесь.

Упродовж наступних двох діб Джеймс Бонд постійно перебував у такому стані, причому непритомним. Він спостерігав, як один сон поступається місцем іншому і не докладав жодних зусиль, щоби втрутитися в їхній перебіг, незважаючи на те, що здебільшого йому снилися кошмари, й прежахливі. Він розумів, що перебуває у ліжку, лежить на спині, але не може ворухнутись, а в одне зі своїх провітлень навіть спостерігав тіні людей у кімнаті довкола, хоча й не пробував розплющити очі й повернутися до світу живих.

Він відчував себе безпечніше у темряві та міцно тримався за неї.

На ранок третього дня його розбудив особливо кривавий кошмар, і він очуняв у холодному поті. На чолі відчув чинось долоню, немов зі сну. Спробував підняти руку та скинути її, але руки не ворухилися, зафіксовані по боках ліжка. Усе тіло було перебинтоване, вкрите чимось на кшталт великого білого савану від грудей до п'яток, і це перекривало поле зору. Бонд видав мудрувату багатоповерхову лайку, але це відібрало у нього всі сили, тому останні епітети захлинулися. Ринули сльози відчаю і жалості до себе.

Почувся жіночий голос, і мало-помалу смисл слів почав доходити до Бонда. Голос звучав ласкаво, і Джеймс почав усвідомлювати, що його заспокоюють і що це голос друга, а не ворога. Повірити було важко. Він був упевнений, що досі перебуває у полоні та з хвилини на хвилину розпочнуться нові тортури. Бонд відчув, що його обличчя утерли прохолодною м'якою серветкою із запахом лаванди, і знову провалився у сон.

Коли кілька годин по тому він розплющив очі вдруге, то зрозумів, що кошмари відступили і він відчувається затишно та мляво. Сонце заливало кімнату яскравим світлом, а через відчинене вікно линули звуки саду. Здалеку доносився шум хвиль, що набігали на берег. Бонд ворухнув головою — почулося шурхотіння спідниці; медсестра, яка сиділа у головах ліжка, піднялася і з'явилась у полі зору. Дівчина була миловидною; вона усміхнулась і виміряла Бонду пульс.

— Що ж, я рада, що ви нарешті прийшли до тям. Ніколи у житті не чула такої страшної лайки.

Бонд усміхнувся у відповідь.

— Де я? — спитав і сам здивувався тому, як твердо та чітко звучить його голос.

— Ви в лікарні в Руаялі, а мене прислали з Англії доглядати за вами. Нас тут двоє. Мене звати сестра Гібсон. А тепер, будь ласка, полежте спокійно, а я скажу лікареві, що ви прийшли до тям. Ви були непритомні відтоді, як вас привезли. Ми дуже хвилювалися.

Заплющивши очі, Бонд подумки обмацав тіло. Найбільше боліли зап'ястя, щиколотки і права рука, яку порізав росіянин. Усередині тіла болю не відчувалося — напевне, діяла місцева анестезія. Решта тіла ніла, немов його дубцювали палицями. Пов'язки туго стягували шкіру, а коли повертав голову, щетина шкрябала по простирадлу. Судячи з відчуттів, Джеймс не голився щонайменше три дні, а це означало, що від ранку катування минуло дві доби.

Він почав подумки складати перелік питань, але відчинилися двері й до палати увійшов лікар у супроводі медсестри. За спинами мелькнула знайома постать Матіса, і хоча він широко посміхався, вигляд мав стурбований. Матіс приклав палець до вуст, навшпиньки відійшов до вікна і сів.

Лікаря — молодого француза із розумним обличчям — Друге бюро спеціально надіслало сюди для оздоровлення Бонда. Фахівець наблизився і приклав руку до лоба, вивчаючи температурний графік, що висів на спинці ліжка.

А потім відверто перейшов до справи.

— Я розумію, що у вас багато запитань, дорогий містере Бонд, — мовив лікар чудовою англійською, — і я можу відповісти на більшість із них. Не хочу, щоб ви дарма витрачали сили, отже, коротко викладу основні факти, а потім дозволю вам трохи поспілкуватися з месье Матісом, якому треба дещо з'ясувати. Насправді, зараз ще зарано для подібних бесід, але я хочу спочатку повернути вам душевний спокій, а потім займемося вашим фізичним оздоровленням.

Сестра Гібсон присунула лікареві стілець і вийшла з палати.

— Ви тут майже дві доби, — продовжив той. — Вашу машину фермер знайшов дорогою на ринок в Руаяль і повідомив про аварію поліцію. Через деякий час про це дізнався месье Матіс, який одразу

виїхав до вілли «Опівнічники» зі своїми людьми, де віднайшов вас з Ле Шифром, а також вашу подругу міс Лінд. Шкоди їй не заподіяли і, за її словами, насильства вона не зазнала. Дівчина була в стані шоку, але зараз повністю одужала й відпочиває у готелі. Начальство у Лондоні наказало їй залишитись в Руаялі та бути у вашому розпорядженні доти, доки ви не одужаєте настільки, що зможете повернутися в Англію.

— Охоронці Ле Шифра мертві, убиті пострілами в потилицю з пістолета тридцять п'ятого калібру. Судячи з виразу обличчя, можна припустити, що вони вочевидь не чули і не бачили нападника. їх знайшли в одній кімнаті з міс Лінд. Ле Шифр також убитий пострілом у перенісся зі зброї того самого калібру. Ви були свідком його смерті?

— Так, — відповів Бонд.

— Ви отримали серйозні пошкодження, але зараз вашому життю ніщо не загрожує, хоча крові втрачено багато. Якщо все піде за планом, ви одужаєте за кілька днів і жодна з функцій організму не постраждає, — лікар невесело посміхнувся. — Боюся, наступні кілька днів ви страждатимете від болю, але я зроблю усе, що в моїх силах, аби позбавити вас від страждань. Тепер, коли ви опритомніли, вам звільнять руки, але мусите якомога менше ворушитися. Сиділка має вказівки фіксувати ваші руки під час сну. Насамперед вам треба відновити сили. На цей момент ви все ще перебуваєте під впливом сильного фізичного та психічного шоку, — лікар зробив паузу. — Довго вас катували?

— Близько години, — відповів Бонд.

— У такому разі дозвольте привітати вас із тим, що ви взагалі вижили. Небагато чоловіків витримали б таке. Можливо, це вас втішить. Месьє Матіс може підтвердити, що свого часу мені довелося лікувати пацієнтів, які зазнали катувань, але жоден з них не проходив через те, що випало вам.

Лікар допитливо подивився на Бонда, потім звернувся до Матіса:

— У вас десять хвилин, після чого ви маєте покинути палату. Якщо у пацієнта підскочить температура, ви пожалкуєте.

Потім обдарував обох широкою усмішкою і вийшов.

Підійшовши, Матіс зайняв стілець лікаря.

— Чудовий хлопець, — зауважив Бонд. — Він мені подобається.

— Дуже відданий справі, — відгукнувся Матіс. — Насправді чудовий хлопець, я тобі коли-небудь про нього розповім. До речі, він вважає тебе надзвичайною людиною, і я з ним згодний.

Але це зачекає. Як ти здогадуєшся, питань у нас чимало. Мене смикають із Парижа і, звісно, з Лондона. Та що казати, навіть з Вашингтона через нашого приятеля Лейтера. До слова, — раптом пригадав Матіс, — у мене для тебе особисте послання від М. Він персонально зателефонував мені. Звелів переказати тобі, що він вражений. Я спитав, чи це все, й М. додав: «Скажіть, що в Казначействі зітхнули з полегшенням» і повісив слухавку.

Бонд задоволено усміхнувся. Його найбільше втішило, що М. сам зателефонував Матісу. Це нечувано. Навіть існування М., не кажучи про його особу, завжди ретельно приховували. Можна уявити, який переполох це спричинило у найсекретнішій організації, де застережні заходи піднесені на вищий рівень.

— Із Лондона того дня, коли ми знайшли тебе, прибув високий худорлявий чоловік з однією рукою, — продовжив Матіс, знаючи з власного досвіду, що саме такі дрібні деталі повеселять і зацікавлять Бонда передусім. — Він організував сиділок і подбав про усе інше. Навіть віддав твою машину в ремонт. Здається, він — бос Веспер. Із нею він провів багато часу і надав чіткі інструкції піклуватися про тебе.

«Начальник відділу «С», — подумав Бонд. — Про мене піклуються за вищим розрядом».

— Гаразд, — сказав Матіс, — давай до справи. То хто вбив Ле Шифра?

— СМЕРШ, — відповів Бонд.

Матіс присвиснув.

— Ух ти, — мовив шанобливо. — Отже, вони таки полювали на нього. Який він був на вигляд?

Бонд стисло описав події аж до моменту смерті Ле Шифра, випустивши несуттєві деталі. Це далось йому нелегко, і він зрадив, коли закінчив говорити. Змушений знову пригадати пережитий кошмар, Джеймс відчув, як спітнів лоб, а все тіло відгукнулося тупим болем.

Матіс зрозумів, що зайшов надто далеко. Голос Бонда послабшав, очі затуманилися. Закривши блокнот, що тримав у руках, Матіс

торкнувся плеча Джеймса.

— Вибач, друже мій, — мовив. — Усе позаду, ти в безпеці. Операція завершена, і результат пречудовий. Ми оголосили, що Ле Шифр пристрелив двох спільників, а потім укоротив собі віку, аби уникнути слідства стосовно розтрати профспілкової каси. У Страсбурзі й на півночі — повне безладдя. Його вважали справжнім героєм та стовпом комуністичної партії Франції. Вся та історія з борделями і гральними домами сильно підірвала вплив організації, і тепер вони гасають, немов очманілі. Нині компартія заявила, що він схибнувся. Невдала ідея, враховуючи недавній нервовий зрив у Тореза^[157]. Виходить,

немов усі їхні великі вожді трохи не в собі. Тільки Богові відомо, як вони з цим упораються.

Матіс побачив, що його ентузіазм спричинив позитивний ефект — очі Бонда заблищали.

— І остання загадка, — сказав Матіс, поглянувши на годинника, — а потім обіцяю піти геть. Лікар з мене ось-ось шкуру спустить. Щодо чека. Де він? Де ти його сховав? Ми теж прочесали весь номер. І нічого не знайшли.

Бонд посміхнувся.

— Він у номері, — сказав, — відносно, звісно. На дверях кожного номера висить пластикова табличка з номером кімнати. На зовнішньому боці, як ти розумієш. Коли тієї ночі Лейтер пішов од мене, я просто відчинив двері, згвинтив табличку, засунув туди складений у кілька разів чек і пригвинтив назад. Він, як і раніше, там. — Бонд знову посміхнувся. — Я радий, що кмітливим французам є чому навчитися в дурних англійців.

Матіс радісно розсміявся.

— Розумію, що ти так відплатив мені за Мюнців. Тепер ми квити. До речі, ми їх теж схопили. Вони виявилися дрібною рибчиною, їх найняли випадково. Ми простежимо, щоб вони отримали по кілька років.

Він поспішно підскочив, оскільки цієї миті в кімнату увірвався лікар і, зиркнувши на Бонда, гаркнув на Матіса:

— Геть! І щоб я вас більше не бачив!

Матіс устиг тільки бадьоро махнути Бонду, нашвидкуруч попрощатись, як його виперли за двері. Джеймс почув справжню бурю

швидкою французькою, яка вщухала в міру того, як вони віддалялися коридором. Бонд відкинувся на подушках, повністю виснажений, але значно пожвавішавши від почутого. Він спіймав себе на тому, що думає про Веспер, але швидко поринув у неспокійний сон.

Залишилося ще кілька питань, на які у нього не було відповідей, проте вони могли зачекати.

ПРИРОДА ЗЛА

Одужував Бонд швидко. Коли через три дні Матіс прийшов відвідати його вдруге, той сидів на ліжку, руки були вільними. Нижня частина тіла все же залишалася під саваном, але Бонд виглядав жвавим і лише деколи морщився від болю.

Вигляд у Матіса був пригнічений.

— Ось твій чек, — сказав Бонду. — Мені страшенно приємно було таскати в кишені сорок мільйонів франків, але тобі краще поставити уступний напис, щоб я міг покласти гроші на твій рахунок у «Креді Ліонне». Жодних слідів твого приятеля зі СМЕРШу. Жодних зачіпок. На віллу він дістався вочевидь на велосипеді, оскільки ні ти, ні обидва головорізи нічого не почули. Яке неподобство! Ми знаємо мізерно мало про СМЕРШ, та й у Лондоні відомо не більше. У Вашингтоні сказали, що у них є деяка інформація, але вона виявилася звичайними домислами та чутками політемігрантів. Сам розумієш, це однаково, як розпитувати пересічного англійця з вулиці про Секретну службу або француза — про Друге бюро.

— Найімовірніше, він дістався до Берліна чи Варшави з Ленінграда, — сказав Бонд. — Ну, а звідти легко потрапити в будь-який куточок Європи. Напевно, він уже вдома й дістав прочухана за те, що залишив мене жити. Гадаю, у них неабияке досє на мене у зв'язку з парочкою завдань, котрі М. доручив після війни. Впевнений, він пишається своєю витівкою вирізати мітку.

— До речі, що це має означати? — спитав Матіс. — Лікар сказав, що порізи нагадують перевернуту друковану літеру «т» і нічого не означають.

— Я бачив порізи кілька разів, коли мене перебинтовували, і впевнений, що це російська буква «Ш». Вона справді нагадує перекинуту латинську «т». Тут є смисл, оскільки «СМЕРШ» означає «СМЕРть Шпіонам», отже, він заклеїв мене як шпигуна. Це прикро, бо гадаю, що М. обов'язково відправить мене до шпиталю на пересадку шкіри, тільки-но я з'явлюсь у Лондоні. Хоча це вже більше не важливо. Я вирішив подати у відставку.

Матіс, відкривши рота, витріщився на Бонда.

— У відставку? — недовіжливо перепитав. — Якого біса? Навіщо? Відвівши очі, Бонд узявся вивчати перебинтовані руки.

— Коли мене катували, — мовив, — мені раптом сподобалося бути живим. Перш ніж Ле Шифр взявся до справи, він сказав одну фразу, яка чомусь закарбувалась у пам'яті: «Грати в індіанців». Це те, чим я, на його думку, займаюсь. І я чомусь подумав, що він, можливо, правий.

— Розумієш, — продовжив Бонд, і далі роздивляючись пов'язки на руках, — коли ти молодий, здається, що межа між добром і злом очевидна, та з роками розрізнити їх стає важче. У школі без зусиль розділяєш людей на злодіїв та героїв, і мрієш, що коли подорослішаєш, станеш героєм і вбиватимеш злодіїв.

Він подивився Матісу в очі.

— Що ж, за кілька останніх років я вбив двох злочинців. Першого — в Нью-Йорку. Японський шифрувальник, який зламував наші коди на тридцять шостому поверсі Ар-Сі-Ей Білдінга^[158] Рокфеллерівського центру, де містилось японське консульство. Я винайняв кімнату на сороковому поверсі сусіднього хмарочоса і через вікно міг бачити його за роботою. У напарники мені надали колегу з нашої Нью-Йоркської філії, а також два «ремінгтони» 30/30 з телескопічними прицілами та глушниками. Ми пронесли їх в офіс і кілька днів вичікували влучного моменту. Мій напарник вистрелив на секунду раніше. Його завданням було пробити у вікні дірку, щоб дати мені змогу через неї влучити в япошку. В них у Рокфеллерівському центрі товсте скло, щоб не чути шуму з вулиці. Усе вийшло якнайкраще. Як і очікували, перша куля відхилилася від цілі й полетіла хтозна-куди. Я вистрелив одразу після нього через отвір, зроблений першою кулею. Влучив японцю прямо в рота, якого той роззявив, коли витріщився на розбите скло. — Бонд задумливо затягнувся.

— Робота була виконана на «відмінно». Красиво та чисто. Дистанція — триста ярдів. Жодного особистого контакту. Наступного разу в Стокгольмі пройшло не так гладко. Наказали вбити норвезького подвійного агента, який працював на німців. Йому вдалося викрити двох наших людей, яких схопили і, наскільки розумію, стратили. З різних причин завдання мало бути виконано безшумно. Місцем виконання я вибрав його спальню, а зброю — ніж. Так от, помирав він довго.

— За ці два завдання мене нагородили номером з двома нулями. Я відчував себе дуже розумним та здобув репутацію крутого і надійного хлопця. Подвійний нуль у нашому відомстві означає, що під час виконання завдання ти спроможний убити ворога холоднокрівно.

— Усе це, звісно, благородно, — продовжив Бонд, поглянувши на приятеля. — Герой розправився з двома злочинцями, але коли герой Ле Шифр починає вбивати лиходія Бонда, причому лиходій Бонд думає, що він ніякий не лиходій, відкривається інший бік медалі. Й уже незрозуміло, хто справжній герой, а хто лиходій. Природно, — додав Джеймс, побачивши, що Матіс збирається заперечити, — коли виникає тема патріотизму, все одразу стає на свої місця. Але розумування про добро та зло трохи застарілі. Сьогодні ми боремось із комунізмом. Гарзд. Але якби я жив півсторіччя тому, той консерватизм, який маємо нині, впритул наближається до того, що тепер називається комунізмом, проти якого нас закликають воювати. У наш час історія розвивається інтенсивно, і герої постійно міняються місцями з лиходіями.

Матіс приголомшено дивився на Бонда. Потім постукав по скроні й поклав руку на плече товариша.

— Хочеш сказати, що наш дорогий Ле Шифр, який доклав максимум зусиль, щоб перетворити тебе на євнуха, не належить до категорії злочинців? — спитав він. — Що ти верзеш! Можна подумати, він відбив тобі мізки, а не... — Матіс жестом показав на нижню, сповиту бинтами, частину тіла. — Зачекай, поки М. кине тебе боротися з черговим Ле Шифром. Готовий закластися, ти побіжиш вистрибом. А щодо СМЕРШу?.. Маю зазначити, мені не подобається, що ці хлопці вештаються Францією і вбивають тих, хто, як вони вважають, зрадив їхній режим. Ти просто чортів анархіст! — він сплеснув руками і безвільно їх опустив.

Бонд розсміявся.

— Гарзд, — сказав. — Для прикладу, наш друг Ле Шифр. Доволі легко назвати його злочинцем, принаймні, мені легко, оскільки він змусив мене страждати. Якби він попався мені зараз, я без вагань убив би його, але тільки через особисту ненависть, а не через якісь там високі моральні міркування чи для слави вітчизни.

Бонд глянув на Матіса, щоби зрозуміти, наскільки він натовив приятеля своїм інтроспективним самоаналізом матерій, які для Матіса були тільки питанням службового обов'язку.

Той у відповідь посміхнувся.

— Продовжуй, друже мій. Страшенно цікаво бачити нового Бонда. Ви, англійці, такі дивні! Немов китайські скриньки, які вкладають одну в одну. Поки доберешся до середини, сім потів зійде. В результаті отримувеш розчарування, хоча сам процес повчальний та цікавий. Давай, шквар! Наводь аргументи! Можливо, якимось я навіть зможу скористатись у розмові зі шефом, коли наступного разу мені закортить здихатися неприємного завдання, — він уїдливо посміхнувся.

Бонд проігнорував репліку і повів далі.

— Для того, щоб пояснити різницю між добром та злом, ми створили два образи, що уособлюють крайності, — чистісінько-біле та брудно-чорне — й нарекли їх Богом і Дияволом. Правда, тут ми трохи змахлювали. Образ Бога настільки кришталево чистий, що можна розгледіти кожну волосину в його бороді. А Диявол як виглядає? На кого схожий? — і з цими словами Бонд тріумфально поглянув на Матіса.

— На жінку, — пирснув Матіс.

— Дуже дотепно, — відгукнувся Бонд. — Але чим більше міркую над цим, тим гірше розумію, на чиєму я боці. Мені стає шкода Диявола та його підручних, таких, як наш добрий знайомий Ле Шифр. У Диявола були паскудні часи, а я завжди прагнув ставати на бік знедолених. Ми не даємо бідоласі жодного шансу. Є Книга Добра про чесноти та як поводитися гарно, але нема Книги Зла, що вчила б, як бути поганим. У Диявола нема ні пророків, щоби скласти свої Десять заповідей, ані команди послідовників, аби записати його біографію. Щодо нього уся справа пущена на самоплив. Про нього ми не знаємо нічого, крім байок, що розповідають нам батьки та вчителі. Нема книги, з якої ми б дізналися про природу зла в усіх його проявах, як нема ні притч про лихих людей, ані прислів'їв чи іншого фольклору. Ми маємо тільки живі приклади людей, яких вважаємо менш добродішними, ніж інші, й то, тільки покладаючись на власну інтуїцію.

— Отже, — продовжив Бонд, розпалюючись, — Ле Шифр слугував чудовій, життєстверднувальної ідеї, можливо, навіть найкращій і найблагороднішій місії у світі. Своє життя, яке я через своє недоумство допоміг зруйнувати, він поклав на створення еталона аморальності, тільки завдяки якому і може існувати критерій добра. Нам була надана рідкісна можливість за той недовгий проміжок взаємного спілкування

чекають, як знищити тебе, твоїх друзів, твою Батьківщину. М. розповість тобі про них. І тепер, коли ти натрапив на справжнього лиходія, розумієш, наскільки підступним буває зло, й боротимешся з ним, щоб захистити себе та людей, які тобі дорогі. Ти не зволікатимеш, вагаючись, бо знаєш, що то за люди і на що вони здатні. Можливо, станеш розбірливішим у виборі завдань, аби бути точно впевненим, що мішень, яку тобі пропонують, по-справжньому чорна. Таких чорних мішеней насправді хоч греблю гати. Тобто роботи — непочатий край, і ти її виконуватимеш. А коли закохаєшся, споважнієш, заведеш дружину та дітей, про яких треба буде дбати, виконувати її стане ще простіше.

Матіс відчинив двері й уже з порога сказав:

— Оточи себе живими людьми, Джеймсе. За них простіше битися, ніж за абстрактні принципи, — він посміхнувся. — Тільки не зрадь себе — сам раптом не стань людиною. Інакше втратимо відмінного робота.

І, махнувши рукою на прощання, зачинив двері.

— Гей! — крикнув Бонд.

Але кроки Матіса швидко вщухли у кінці коридору.

ВЕСПЕР

Наступного дня Бонд попрохав, щоб його провідала Веспер. Раніше бажання бачити її не виникало. Казали, що вона щоденно навідується до лікарні та розпитує про його стан, передавали від неї і квіти. Бонд квітів не любив, тож попросив сиділку віддавати їх іншим пацієнтам. Після другого випадку букетів більше не приносили. Бонд не намагався образити Веспер, просто терпіти не міг жіночі атрибути довкола себе. Йому здавалося, що квіти потребували взаємної подяки тому чи тій, хто їх подарував, або натякали на деяку симпатію та ніжність, і Джеймса це втомлювало. Він ненавидів телячі ніжності, від них у нього починався приступ клаустрофобії.

Сама думка, що доведеться пояснювати все це Веспер, засмучувала, як бентежила необхідність поставити кілька запитань щодо останніх подій, котрі його насправді турбували. Її відповіді вочевидь виставлять її дурепою. Але він мав надати М. повний звіт про операцію, в якому не бажав виставляти Веспер у поганому світлі. Це могло позбавити її роботи.

Проте, мав визнати Бонд, він сам уникав відповіді на найболючіше питання.

Лікар не раз обговорював із Джеймсом поранення. І щоразу наголошував, що ніяких наслідків для здоров'я жорстока екзекуція не матиме. Він обіцяв, що здоров'я Бонда відновиться повністю і жодна функція організму не буде порушена. Однак власні спостереження та відчуття не надавали оптимізму. Синці й набряки нестерпно боліли, тільки-но закінчувалася дія знеболювальних. Але найбільше постраждав його гонор. Година в кімнаті з Ле Шифром змусила повірити у неминучість власної імпотенції. Це залишило глибоку рану в душі, яку не могли загоїти лікарі.

Від того дня, коли Бонд уперше зустрів Веспер у барі «Ермітаж», вона викликала бажання, приваблювала його і, якби тоді, в нічному клубі, події розвивалися за іншим сценарієм, якби Веспер зробила крок назустріч, не було б викрадення, а вечір вони б закінчили в одному ліжку. Навіть згодом, у «Сітроені», дорогою до вілли, коли, Бог

свідок, у нього і без неї турбот вистачало, її непристойна нагота викликала сильне сексуальне бажання.

Тепер, коли Бонд міг побачити її знову, йому стало страшно. Страшно, що його тіло та душа не відгукнуться на її чуттєву красоту. Страшно, що не відчує пробудження бажання близькості й кров не заграє у жилах. Він розцінював цю першу після викрадення зустріч як свого роду тест, відповіді на який намагався уникнути. Оце була істинна причина, чому він вирішив почекати й відтягнув їхню зустріч на тиждень. Бажав би відтермінувати її ще, але треба писати звіт про операцію, і тепер будь-якого дня з Лондона мав прибути емісар, щоб отримати повну картину з усіма подробицями, отже, нинішній день був нічим не кращим за завтрашній, і якщо Бонду судиться дізнатися найгірше, час нічого не змінить.

На восьмий день він нарешті виказав бажання побачити Веспер, коли, прокинувшись зранку, відчув себе посвіжілим та відпочилим.

Невідомо чому Джеймс очікував побачити дівчину блідою та хворобливою після випробувань, що випали на її долю. І зовсім не сподівався побачити високу засмаглу красуню в кремовій шовковій сукні з чорним поясом, яка весело упурхнула в кімнату, чарівно усміхаючись.

— Боже правий, Веспер! — мовив Бонд та незграбно помахав рукою. — Виглядаєте ви абсолютно приголомшливо. Пригоди вам на користь. Звідки такий розкішний загар?

— Відчуваю страшенну вину, — відповіла дівчина, підсідаючи поруч, — але поки ви лежали тут, я щодня ходила на пляж. Лікар прописав сонячні ванни, і мій бос не заперечив, отже, я подумала: якщо сидітиму цілими днями в номері, вам це не допоможе. Тож знайшла прекрасний пляж, беру зі собою ланч та книгу і не повертаюсь в місто до вечора. У тому напрямку курсує автобус, ще трохи по дюнах — і ви на місці. Намагаюся не звертати уваги на той факт, що це по дорозі на ту віллу, — її голос затремтів.

При згадуванні інциденту очі Бонда спалахнули.

Дівчина хоробро продовжила, незважаючи на відсутність реакції з його боку.

— Лікар вважає, що скоро вам дозволять встати. Я подумала... я подумала, можливо, згодом ми могли б з'їздити туди разом. Лікар каже, що морські купання будуть вам на користь.

Бонд хмикнув.

— Тільки Богові відомо, коли я знову зможу купатися, — сказав. — Лікар верзе нісенітниці. Та й коли дійде до такого черга, мені краще робити це наодинці. Не хочу нікого жахати. Не кажучи про все інше, — він кинув красномовний погляд на простирadlo. — Моє тіло — мішанина синців та порізів. А ви розважайтеся, нема потреби себе обмежувати.

Веспер уразили несправедливість та гіркота його слів.

— Вибачте, — пробурмотіла вона. — Я просто думала. .. Я намагалась... — її очі налилися сльозами. Вона глтинула. — Я просто хотіла... вас підтримати.

Її голос зірвався. Вона жалібно подивилася на Бонда, а коли побачила в його очах лише осуд, не витримала, затулила обличчя руками і розридалася.

— Вибачте, — мовила приглушено голосом. — Мені дуже шкода, — однією рукою вона намацала в сумочці носовичок. — Це моя вина, — вона приклала хусточку до очей, — я розумію...

Нарешті Бонд зласкавився. Він витягнув з-під простирadла забинтовану руку і поклав на коліно дівчини.

— Усе гаразд, Веспер. Прошу вибачити, я повівся грубо. Це від заздрощів, що ви ніжитеся на сонечку, а я прикутий до ліжка. Тільки-но здоров'я поліпшиться, обов'язково поїдемо з вами на той пляж. Ви праві, саме це мені й потрібно. Буде чудово опинитися на свободі.

Веспер вдячно потиснула йому руку, піднялася та підійшла до вікна. З хвилину приводила себе до ладу, потім повернулася до ліжка.

Бонд з ніжністю дивився на неї. Як усі суворі, загартовані жителями чоловіки, він був схильний до сантиментів. До того ж Веспер дуже вродлива і його приваблювала. Він вирішив не травмувати її запитаннями.

Джеймс пригостив дівчину сигаретою, і деякий час вони базікали про візит начальника підрозділу «С» та про реакцію Лондона на розгром Ле Шифра.

Із її слів Бонд зрозумів, що кінцева мета операції досягнута блискавично. Цю історію в подробицях смакували в усьому світі, а журналісти провідних англійських і американських газет ринули до Руаяля у спробі розшукати ямайського мільйонера, який розорив Ле Шифра за картярським столом. Вони вийшли на Веспер, але вона скерувала їх хибним шляхом. За її словами, Бонд сказав, що збирається в Канни та Монте-Карло спробувати й там щастя. Погоня перемістилася на південь Франції. Матіс за допомогою поліції позамітав усі сліди, і газетярам не лишилося нічого іншого, як зосередитися на страсбурзьких аспектах розтрати й паніці у лавах французьких комуністів.

— До речі, Веспер, — сказав Бонд через деякий час, — що саме сталося, коли ви залишили мене у нічному клубі? Я бачив лише момент викрадення.

І він кількома словами переказав їй сцену біля казино.

— Напевне, я просто розгубилася, — винувато відповіла Веспер, відводячи очі. — Не побачивши Матіса у вестибюлі, вийшла на ганок, і порт'є запитав, чи я, бува, не міс Лінд, а тоді сказав, що чоловік, який надіслав записку, чекає на мене в машині біля сходів. Мене це чомусь не здивувало. Ми з Матісом були знайомі лише кілька днів, і я не знала, як він працює, отже, просто підійшла до авто. Воно стояло праворуч у затінку. Тільки-но наблизилася, Ле Шифр зі своїми поплічниками вискочили з-за сусідніх машин і задерли сукню мені на голову.

Веспер зашарілася.

— Прийом нібито дитячий, — вона кинула винуватий погляд на Бонда, — але страшенно ефективний. Одразу стаєш безпорадною полонянкою і, хоча я кричала, не думаю, що мене почули. Звісно, я брикалась із усіх сил, але даремно, бо нічого крізь тканину не бачила, а руками допомогти не могла. Немов зв'язане курча. Мене підхопили і засунули на заднє сидіння. Я пручалась як могла, і коли машина рушила, вони намагалися зав'язати вузол на сукні над головою, тоді я вивільнила руку і викинула сумочку через вікно. Сподіваюся, це допомогло.

Бонд кивнув.

— Я діяла інстинктивно. Подумала, що ви не знатимете, що трапилось, і мені стало страшно. Тож зробила перше, що спало на думку.

Бонд розумів, що метою зловмисників був саме він, і якщо б Веспер не викинула у вікно сумочку, це зробив би Ле Шифр, як тільки він вийшов на сходи.

— Звісно, це допомогло, — відгукнувся Джеймс, — але чому не подали жодного знаку, коли після аварії мене захопили і кинули в машину, а я з вами заговорив? Я дуже хвилювався. Подумав, що вас оглушили.

— Здається, я знепритомніла, — пояснила Веспер. — Від нестачі повітря зомліла, а коли отямилася, вони прорізали дірку в сукні. Я була напівнепритомна і погано пам'ятаю, як опинилася на віллі. Тільки коли ви кинулися до мене по коридору, зрозуміла, що вас також схопили.

— Вони вас не скривдили? — запитав Бонд. — Чи, може, чіплялися, поки мене катували?

— Ні, — заперечила Веспер. — Вони кинули мене на крісло. Пили і грали в карти — здається у «белот» — а потім заснули. Гадаю, саме тому агентів СМЕРШу і вдалось з ними розправитися. Вони зв'язали мені ноги і посадили в крісло обличчям до стіни. Я не бачила, хто то був, але чула дивні звуки. Думаю, завдяки їм і опам'яталася. Почула, наче тіло падає з крісла на підлогу, кроки, що віддалялися, клацання дверей. Далі — нічого, поки за кілька годин у будинок не увірвалися поліцейські з Матісом. Я майже увесь час була немов у напівсні. Не знала, що вони роблять із вами, — її голос затремтів, — хоча одного

разу мені здалося, що чула крик. Немов здалеку. Думаю, то був крик. Але тоді вважала, що то галюцинації.

— Боюся, то була не галюцинація, — відгукнувся Бонд. Веспер торкнулася його руки. Її очі були повні сліз.

— Це жахливо, — мовила. — Те, що вони накоїли з вами. Це моя вина. Якби я тільки... — вона закрила обличчя руками.

— Усе нормально, — заспокоїв її Бонд. — Нічого плакати над розлитим молоком. Усе закінчилось, і, слава Богу, вас не скривдили, — він поплескав дівчину по коліну. — Вони збиралися зайнятися вами, тільки-но впораються зі мною. Нам є за що подякувати СМЕРШу. Гарзд, забудьмо про це! Вашої вини тут точно нема. Будь-хто спіймався б на ту вудочку. Усе в минулому, — додав уже весело.

Веспер вдячно глянула на нього крізь сльози.

— Обіцяєте? — спитала. — Я думала, ви ніколи мені не вибачите. Я... я спробую загладити вину. Ще не знаю як...

«Загладити вину?» — повторив Бонд про себе і поглянув на неї. Вона усміхнулась, і Бонд усміхнувся у відповідь.

— Стережіться! — віджартувався. — Можу спіймати вас на слові.

Дівчина пильно подивилась йому в очі й нічого не сказала, але Бонд зрозумів, що недоговорений виклик прийнятий. Вона потиснула йому руку і підвелася.

— Домовилися, — сказала.

Цього разу вони обоє розуміли, про що йдеться.

Веспер узяла з ліжка свою сумочку і підійшла до дверей.

— Можна провідати вас завтра? — запитала серйозним тоном.

— Будь ласка, Веспер, — відгукнувся Бонд. — Мені приємно. А поки вивчайте місцевість. Буду мріяти про те, чим ми займемося, коли одужаю. Згодні?

Із секунду вони вдивлялись одне в одного. Потім дівчина вийшла і зачинила за собою двері. Бонд прислухався до її кроків, поки вони не ущухли.

ЧОРНИЙ ФУРГОН

Від того дня Бонд одужував швидко. Сидячи у ліжку, написав М. звіт. Побіжно торкнувшись непрофесійних, на його думку, дій Веспер, акцентував на викраденні, наділивши нападників перебільшеними макіавеллівськими рисами. Схвально відгукнувся про холонокровність та мужність Веспер упродовж усієї операції і жодним чином не обмовився про те, що деякі її вчинки здалися йому дивними.

Щодня його провідувала Веспер, і він нетерпляче очікував її приходу. Вона жваво розказувала, як проводить час, про вилазки на узбережжя, а також про ресторани, які відвідувала. Дівчина заприятелювала зі шефом поліції та з одним із директорів казино; ті наперебівки розважали її і час од часу надавали машину. Вона пильнувала за ремонтом «Бентлі», який доставили в кузовну майстерню в Руані, а також організувала пересилання нового одягу з лондонської квартири Бонда. Його дорожній гардероб був повністю пошматований. Шукаючи сорок мільйонів франків, кожен шов розпороли, тканину порізали на шмаття. Про справу Ле Шифра вони не розмовляли. Іноді Веспер розповідала кумедні історії про відділ «С», куди її перевели із Жіночої допоміжної служби ВМС^[160]. Бонд теж розказав дещо зі своїх пригод.

Він спіймав себе на думці, що спілкуватися з Веспер легко, чим був приємно здивований.

Із жінками Джеймс поводився здебільшого стримано, лише іноді виказуючи пристрась. Довгий шлях до зваблення втомлював не менше, ніж з'ясування стосунків, що закінчувалися розривом. Неминуча послідовність схеми навіювала на нього тугу. Події, що розвивалися за стандартним сценарієм, — сентиментальні розмови, легкі дотики рук, поцілунки, пристрасні поцілунки, злиття тіл, апогей у ліжку, багато сексу в ліжку, менше сексу в ліжку, потім нудьга, сльози та остаточне розчарування — здавалися йому бридкою облудою. Ще більше він терпіти не міг мізансцени актів тієї п'єси — зустріч на вечірці, ресторан, таксі, його квартира, її квартира, потім

уїк-енд біля моря, знову зустрічі у квартирах, потім хитрощі та виверти і бурхливий розрив на чийомусь ганку під дощем.

Але стосунки з Веспер у таку схему не вкладалися.

У смутку та нудоті лікарняної атмосфери щоденні приходи дівчини стали для Бонда оазою втіхи, ковтком свіжого повітря. Їхня несилувана дружня бесіда мала прихований відтінок пристрасті. За рамками світських розмов залишалася родзинка — обіцянка, про яку кожен пам'ятав і яка мала бути дотримана в належному місці у належний час. А над усім цим ширяли тінь його недуги і танталові муки повільного одужання.

Подобалося це Бонду чи ні, але паросток його почуттів уникнув ножиць і був готовий розпуститися квіткою.

Одужання тривало своєю чергою, і відчувати це було приємно. Джеймсу дозволили вставати. Потім дозволили виходити у сад. Спочатку короткі прогулянки, поїздки на автомобілі, й нарешті одного вечора, коли з Парижа прилетів лікар, він оголосив, що Бонд повністю одужав. Веспер привезла йому одяг, він попрощався з медсестрами, і таксі забрало їх з лікарні.

Минуло три тижні відтоді, коли Бонд перебував на межі життя та смерті; стояв липень, і гаряче сонце підсмажувало дюни й море. Джеймс насолоджувався кожною миттю життя.

Кінцева мета подорожі залишалася загадкою. Бонд не мав жодного бажання повернутися до великих готелів Руаяля, і Веспер пообіцяла знайти щось за містом. Не вдаючись у деталі, вона загадково сповістила, що знайшла місце, яке йому точно сподобається. Джеймсу було приємним її піклування, і він приховував свою капітуляцію за саркастичними зауваженнями — охрестив місце, куди прямували, Тру-сюр-Мер^[161], оскільки дівчина визнала, що воно на узбережжі, й почав вихвалити принади сільського життя з туалетами на вулиці, блошицями в ліжку і тарганами.

Поїздка була трохи зіпсована дивною пригодою.

Поки авто їхало вздовж берега моря в напрямку «Опівнічників», Бонд розповів у деталях про шалену погоню в «Бентлі» та показав поворот, на якому сталась аварія, а також точне місце, де поклали стрічку зі шипами. Він попросив водія пригальмувати і висунувся з вікна, щоб Веспер побачила глибокі борозни на асфальті, зроблені

дисками його автівки, поламани вітки чагарника і олив'яну пляму, де машина перекинулася.

Веспер слухала неуважно, постійно човгаючись на сидінні, й відповідала уривчасто. Кілька разів Бонд зауважив, що дівчина поглядала назад у дзеркало заднього виду, але коли нарешті вибрав момент подивитися туди, вони саме проминули поворот, тож Джеймс нічого не помітив.

Нарешті він узяв її за руку.

— Веспер, що вас бентежить? — спитав.

Дівчина удавано посміхнулася.

— О, нічого! Раптом мені здалося, що нас переслідують. Це просто нерви. Тут повнісінько привидів.

Вона нервово хихикнула і знову зиркнула назад.

— Дивіться!

Веспер була на межі паніки. Бонд слухняно озирнувся. І справді, за чверть милі позаду на високій швидкості за ними їхав чорний фургон.

Джеймс розсміявся.

— Дивно, якби ми їхали цією дорогою самі, — заявив. — Навіщо комусь нас переслідувати? Ми нічого поганого не вчинили, — він поплескав її по руці. — Напевно, це якийсь комівояжер середнього віку з партією політури поспішає до Гавра. Зараз він мріє, найімовірніше, про обід та зітхає за коханкою, яка залишилась у Парижі. Справді, Веспер, не підозрюйте бідолаху в усіх смертних гріхах.

— Сподіваюся, ви праві, — мовила вона недовірливо. — До речі, ми майже на місці.

Дівчина замовкла і відвернулася до вікна.

Бонд відчував її напруженість. Він посміхнувся про себе над тим, що прийняв за наслідок їхньої недавньої пригоди, але все ж вирішив заспокоїти Веспер. Тільки-но вони пригальмували біля з'їзду на путівець, що вів до моря, Джеймс наказав водієві зупинитись одразу за поворотом.

Приховані високими кущами, вони удвох з Веспер припали до заднього вікна.

Коли до мирних звуків літнього дня додався гуркіт авто, що наближалось, дівчина міцно стиснула руку Бонда. Чорний фургон

промчав мимо, не знизивши швидкості, за склом промайнув профіль водія.

Правда, здалося, що той поглянув у їхній бік, хоча над тином, за яким вони сховалися, висіла весело розмальована вивіска з написом «L'Auberge du Fruit Defendu, crustaces, fritures»^[162]. Бонд був упевнений, що погляд водія привабила саме вона.

Коли рокіт двигуна фургона згаснув удалині, Веспер знову забилаь у свій куточок. Обличчя її зблідло.

— Він дивився на нас, — мовила. — Я ж казала. Я знала, що за нами стежать. Тепер вони знають, де ми.

Бонд не приховував роздратування.

— Маячня! — кинув. — Він роздивлявся це панно, — і вказав Веспер на вивіску.

Це трохи підбадьорило дівчину.

— Ви справді так думаєте? — перепитала вона. — Ну, звісно, ви праві. Яка ж я дурна! Не знаю, що на мене найшло.

Веспер нахилилася до перегородки, що відокремлювала салон від водія, і наказала їхати далі. Потім відкинулася на сидінні й повернула радісне обличчя до Бонда. Від блідності не лишилось і сліду. — Мені дуже соромно. Досі не можу повірити, що усе закінчилось і більше нема кого боятися, — потиснула йому руку. — Напевне, я здаюся вам дурепою?

— Звісно, ні, — відповів Бонд. — Насправді зараз ми нікого не цікавимо. Забудьмо. Справу завершено. Це — наша відпустка, та й у небі ні хмаринки. Хіба не так?

— Еге ж, — вона легенько труснула головою. — Я божеволію. Ми вже під'їжджаємо. Дуже сподіваюся, що місце вам сподобається.

Вони подалися вперед. Жвавість повернулася до обличчя Веспер, а від недавнього інциденту залишився тільки маленький знак запитання, що повиснув у повітрі. Але й він розтанув, як тільки показалися піщані дюни, море та скромний маленький готель серед соснового гаю.

— Не дуже розкішний, — винувато мовила Веспер, — але тут чисто і кухня пречудова, — вона стурбовано подивилася на свого супутника.

Хвилюватися не було чого. Бонду місце сподобалося з першого погляду: настил, що тягнувся майже до лінії прибою, двоповерховий будиночок із веселими темно-червоними маркізами над вікнами, що

стояв над півмісяцем затоки із золотим піском та синьою смутою моря. Скільки разів за своє життя Джеймс мріяв просто звернути з головної дороги, знайти забутий усіма відлюдний куточок на зразок цього, де можна не думати ні про що на світі, й із ранку до ночі не вилазити з води? Тепер у його розпорядженні цілий тиждень. Та Веспер. Він подумки перебирав перлове намисто днів відпочинку.

Вони в'їхали на подвір'я за будинком. Хазяїн готелю та його дружина вийшли зустріти гостей.

Месьє Версуа — чоловік середнього віку, який утратив руку на Мадагаскарі^[163] в лавах Вільних французьких військ — товаришував із начальником поліції Руаяля, й саме комісар порадив цей пансіон Веспер і навіть власноруч зателефонував хазяїну. В результаті, найтепліший прийом був гарантований.

Мадам Версуа, у фартушині та з дерев'яною ложкою в руці, відірвалася від приготування обіду і разом з чоловіком вийшла привітатися. Вона була молодшою за чоловіка, круглолиця, миловидна та приязна. Бонд припустив, що дітей у них нема й усі нерозтрачені душевні сили вони Віддають друзям та кільком постійним комірникам і, можливо, домашнім улюбленцям. Він подумав, що життя тут далеко не легке і що в пансіоні взимку, коли море починає штормити й у соснах завиває вітер, тут зовсім самотньо.

Хазяїн провів гостей до кімнат.

Веспер відвели двокімнатний номер, Бонда розмістили поруч, у кутовому номері, одне вікно якого виходило на море, інше — на дальній берег бухти. Між номерами містилася ванна кімната. Приміщення були бездоганно чистими, зручними та просторими.

Хазяїн зрадів, коли гостям кімнати сподобалися. Він повідомив, що обід^[164] буде поданий о сьомій тридцять і що *madame la patronne*^[165] готує запечених омарів у топленому маслі. Поскаржився, що сьогодні в пансіонаті тихо й мало гостей — вівторок, а люди приїжджають на вихідні. Узагалі, сезон видався не найвдаліший. Зазвичай у них зупиняються багато англійців, але тепер за кордоном не найкращі часи, отже, тепер англійці їздять у Руаяль на уїк-енд, а потім повертаються додому, програвши усі гроші в казино. Не те, що у старі часи. Месьє Версуа філософськи знизав плечима. Але так було завжди — новий день не схожий на старий, а нове сторіччя на попереднє...

— Цілком погоджуюся, — хитнув головою Бонд.

ХВИЛЯ ПРИСТРАСТІ

Вони розмовляли на порозі номера Веспер. Коли хазяїн пішов, Бонд штовхнув дівчину всередину і зачинив двері. Потім обняв її за плечі й поцілував у щоки.

— Це справжній рай, — мовив.

Очі Веспер блищали. Вона поклала долоні на руки Бонда. Він наблизився впритул і охопив її за талію. Дівчина відкинула голову назад і привідкрила рота назустріч.

— Люба моя, — прошепотів Бонд і уп'явся в губи Веспер. Він розціпив її зуби язиком, відчуваючи, як її язик несміливо, а потім з наростаючою пристрасстю відповідає на його пестощі. Його руки помандрували нижче, стиснули її стегна, водночас він увесь притулився ще щільніше. Важко дихаючи, дівчина відірвала уста і завмерла, також притиснувшись усім тілом. Джеймс потерся щокою об її щоку, разом з тим відчуваючи твердість її грудей. Він провів рукою по волоссю та, відкинувши голову дівчини назад, знову припав до її губ. Вона відштовхнула його і без сил упала на ліжко. Ще мить вони жерли одне одного поглядами.

— Вибачте, Веспер, — видихнув Бонд. — Я не хотів... ось так зразу.

Вона похитала головою, не спроможна мовити й слова, наче буря почуттів позбавила її мови.

Бонд сів поруч. Вони дивились одне на одного із млосною ніжністю, поки буря пристрастей вирувала в їхніх жилах.

Веспер нахилилась і поцілувала його в куточок рота, потім відкинула зі спітнілого чола Джеймса пасемко чорного волосся.

— Дорогий, дай мені сигарету, — попросила, обводячи кімнату неухважним поглядом. — Не пам'ятаю, куди я поклала свою сумочку.

Бонд запалив сигарету й передав її Веспер. Вона глибоко затягнулась і, тихо зітхнувши, повільно випустила дим через напівзатулений рот.

Бонд обняв дівчину, але та підвелася, підійшла до вікна й завмерла, повернувшись до Джеймса спиною.

Він зиркнув на свої руки — вони ще трохи тремтіли.

— До обіду мені треба привести себе до ладу, — мовила Веспер, дивлячись у вікно. — Чому б тобі не сходити покупатись? Я розпакую речі.

Уставши з ліжка, Бонд підійшов до дівчини та обняв її. Накрив долонями груди й відчув, як набрякли її соски. Вона притиснула його руки до себе міцніше, але продовжувала дивитись у вікно.

— Не зараз, — прошепотіла.

Джеймс нахилився і приклав губи до її шиї. На мить він ще міцніше притулив дівчину до себе, потім відпустив.

— Звичайно, Веспер, — сказав.

Підійшовши до дверей, поглянув назад. Дівчина не ворухнулася. Йому чомусь здалося, що вона плаче. Він зробив крок назад, але зрозумів, що зараз слова будуть недоречними.

— Любове моя, — мовив тихо, вийшов і зачинив за собою двері.

У своєму номері Бонд сів на ліжку. Від щойно пережитого вибуху почуттів на нього наринала знемога. Він розривався між бажаннями розтягнутися на ліжку або зануритись у цілющі води моря. З хвилину зважував варіанти, потім підійшов до валізи і витягнув білі льняні купальні шорти і темно-синю піжаму.

Джеймс терпіти не міг піжами і завжди спав голим, допоки під кінець війни у Гонконзі не знайшов чудовий компромісний варіант. Піжамна куртка, майже до колін, без гудзиків але з поясом на талії та широкими рукавами, що не доходили до ліктів. У результаті вийшов зручний нежаркий одяг. Бонд натягнув куртку поверх шортів; вона приховала усі синці та подряпини, за винятком тонких білих шрамів на зап'ястях і щиколотках, а також відмітини від СМЕРШу на правій руці.

Сунув ноги в темно-сині шкіряні сандалі, спустився сходами, вийшов з готелю і вирушив дощатим настилом на пляж. Обходячи будівлю, подумав про Веспер, але стримався і не поглянув, чи вона все ще стоїть біля вікна. Якщо дівчина його і побачила, то нічим себе не виказала.

Бонд ішов краєм моря по твердому золотистому піску, поки будівля пансіону не зникла з поля зору. Тоді скинув піжамну куртку, коротко розбігся і пірнув у невисокі хвилі. Дно в цьому місці круто спадало вниз, він проплив під водою стільки, скільки вистачило повітря, роблячи потужні гребки руками і насолоджуючись м'якою прохолодою

довкола. Виринувши на поверхню, відкинув волосся з лоба. Була майже сьома вечора, і сонце не припікало так нещадно. Скоро воно сховається за дальньою крайкою бухти, проте зараз світило просто йому в очі, тож він ліг на спину і поплив через бухту, наздоганяючи сонце.

Коли вибрався на берез майже за милю від місця, де увійшов у воду, тіні вже покрили місце, де Бонд залишив одяг, але він ще мав час полежати на твердому піску, щоб висохнути, поки сутінки остаточно не поглинуть берег.

Скинувши шорти, оглянув тіло. Від поранень зосталося лише кілька слідів. Джеймс знизав плечима та ліг на пісок; розкинувши руки й ноги у формі зірки, дивився у порожнє блакитне небо і думав про Веспер.

Почуття до неї були змішаними, і ця плутанина його дратувала. Усе мало відбутися просто. Він намірявся переспати з нею за першої слушної нагоди, бо, по-перше, жадав її, а по-друге, і Джеймс визнавав це, щоб якнайшвидше випробувати, чи повністю повернулася до нього чоловіча сила. Він розраховував насолодитися Веспер кілька днів тут, а в Лондоні вони бачитимуться час од часу. Потім невідворотно настане розрив, який усе спростить, оскільки вони обоє працюють в одній конторі. Якщо щось піде не за планом, він зможе попроситися на завдання за кордон чи, і таку можливість Бонд не відкидав, піти у відставку та вирушити подорожувати, про що завжди мріяв.

Але ця дівчина зачепила його за живе, і за останні два тижні почуття до неї дещо змінилися.

Із Веспер було легко та просто. Водночас у ній залишалося дещо нерозгадане, і це підігрівало його зацікавлення. Хоча вона відкривалася потроху, Бонд відчував, що скільки б часу вони не провели разом, у її серці завжди залишиться заповідний сад, доступ до якого йому закритий. Вона була чуйною та уважною, але не безвільною і не поступалася гордим норовом. Тепер, коли він дізнався про глибоку чуттєву палкість дівчини, жадання оволодіти її тілом тільки загострилось, але він розумів, що близькість щоразу матиме солодкий присмак насильства. Фізичне єднання перетвориться на хвилюючу подорож без розчарування, що неодмінно чекає на кінцевій станції. Веспер, думав Бонд, віддаватиметься жадібно, невситимо

насолоджуючись інтимними втіхами у ліжку, але при цьому не дозволятиме повністю заволодіти собою.

Оголений, Джеймс лежав на піску, намагаючись відігнати знаки, що прочитав у небі. Він озирнувся: тіні від мису майже дісталися місця його лежання.

Бонд піднявся, струсив зі себе пісок. Подумав, що після повернення треба прийняти душ. Потім неуважно підняв купальні шорти і почвалав пляжем. Тільки діставшись піжамної куртки, зрозумів, що повністю голий. Не утруднюючи себе надяганням шортів, накинув на плечі куртку і пішов до готелю.

На той момент Джеймс прийняв остаточне рішення.

FRUIT DEFENDU [\[166\]](#)

Повернувшись до номера, Бонд був зворушений тим, що усі його речі дбайливо розкладені, а у ванній кімнаті зубна щітка та приладдя для гоління акуратно примощені на половині скляної полички. Іншу половину займали речі Веспер — зубна щітка, пара пляшечок і баночка з кремом для обличчя.

Перевіrivши флакони, Джеймс здивувався, бо один містив нембутал — снотворні пігулки. Здається, події на віллі відбилися на нервах Веспер сильніше, ніж він уявляв.

Ванна була наповнена, поруч з рушником на стільці стояв флакон із дорогою есенцією для купання.

— Веспер! — покликав Бонд.

— Так?

— Це занадто. Я відчуваю себе якимось марнотратним жиголо.

— Мені наказали дбати про тебе. Я тільки виконую наказ.

— Люба, ванна — ідеальної температури. Вийдеш за мене заміж?

Вона фиркнула.

— Тобі потрібна служниця, а не дружина.

— Я хочу тебе.

— А я хочу омарів зі шампанським, тож ворушися!

— Гаразд, гаразд! — відгукнувся Бонд.

Він насухо витерся, одягнув білу сорочку і темно-сині штани. Розраховував, що Веспер одягнеться також просто, але коли вона без стуку постала на порозі його кімнати, вдягнена у блакитну льняну блузку, що гармонувала з кольором очей, та бордову плісировану бавовняну спідницю, був приємно здивований.

— Не можу більше чекати. Я помираю з голоду. Мій номер прямо над кухнею, й аромати, що звідти долинають, зводять із розуму.

Бонд підійшов і обняв дівчину за талію. Вона оберлася на його руку, і вони спустилися на терасу, де, в місці, куди падало світло з безлюдної їдальні, для них накрили столик.

Шампанське, яке Бонд замовив після приїзду, охолоджувалось у позолоченому відерці. Він наповнив два бокали, а Веспер розклала на

тарілки смачненький домашній паштет із печінки та підсмажені рум'яні французькі хлібці з кубиками жовтого масла, поданого у льоді.

Дивлячись одне одному в очі, вони випили вино, і Бонд знову налив бокали по вінця.

За обідом він розказав Веспер про своє купання, потім вони побалакали, чим займуться зранку. Протягом вечора обоє намагались уникати проявів почуттів, але в очах дівчини Бонд бачив таке саме жадання прийдешньої ночі, яке відчував і він. Час від часу їхні руки та коліна стикалися, щоби хоч трохи зняти напругу томливого очікування близькості.

Коли омар був з'їдений, друга пляшка наполовину спорожняла, а вони щедро приправили суниці збитими вершками, Веспер глибоко зітхнула від задоволення.

— Я наїлась, як поросятко, — радісно сказала вона. — Ти завжди пригощаєш тим, що мені страшенно подобається. Мене ніколи так не балували, — кинула погляд у бік затоки, на гладі якої відбивався місяць. — Чим це я таке заслужила? — в її голосі чулися насмішкуваті нотки.

— Ти про що? — здивувався Бонд.

— Ну не знаю! Мені здається, люди отримують те, що заслуговують. Можливо, я також заслужила те, що маю, — вона посміхнулася, і очі смішкувато звузились. — Адже ти майже нічого про мене не знаєш, — додала несподівано.

Бонда вразили серйозні нотки в голосі.

— Знаю достатньо, — відгукнувся він зі сміхом. — Принаймні, цього вистачить на завтра, на післязавтра й на після-післязавтра. Ти, якщо вже зайшла мова, також про мене майже нічого не знаєш, — він долив шампанське.

Веспер задумливо подивилася Бонду в очі.

— Люди — наче острови, — зауважила вона, — які відокремлені один від одного. І скільки б вони не зближувалися, між ними завжди буде море. Навіть якщо вони одружені п'ятдесят років.

Бонд розгублено подумав, що дівчина напевне впала у *vin triste*^[167]. Забагато шампанського наганяє тугу. Але раптом Веспер весело розсміялася.

— О, не роби таке обличчя, — вона нахилилась і накрила його долоню своєю. — Мене просто потягнуло на сентиментальність. І ще

відчуваю, що мій острів майже впритул наблизився до твого... — Веспер ковтнула ще шампанського.

Бонд полегшено розсміявся.

— Тоді пропоную об'єднатися й утворити півострів. Просто зараз, тільки-но покінчимо зі суницею.

— Та ні, — відповіла вона кокетливо. — Я хочу кави.

— І бренді, — парирував Бонд.

Набігла хмаринка. Вдруге за вечір. Ця також залишила маленький знак запитання, що повиснув у повітрі. Та він швидко розтанув від теплої та приязної атмосфери, що оточила обох.

Коли кава була випита, а Бонд потягував бренді, Веспер узяла сумочку і підійшла до нього ззаду.

— Я втомилася, — мовила, опустивши руку йому на плече.

Бонд поклав на її долоню свою, і на мить вони завмерли. Потім дівчина схилилася, легко торкнулася губами волосся Джеймса і пішла. За хвилину в її кімнаті спалахнуло світло.

Бонд палив, очікуючи, коли воно згасне. Тоді рушив слідом, затримавшись, щоб побажати доброї ночі хазяїну та його дружині й подякувати за чудовий обід. Вони обмінялися чемностями, і Джеймс піднявся нагору.

Було тільки половина на десяту, коли він увійшов до номера Веспер через ванну кімнату і зачинив за собою двері.

Місячне сяйво, що пробивалося крізь напівзачинені віконниці, пестило білість її тіла, розпластаного на широкому ліжку.

Бонд прокинувся у своїй кімнаті на світанку і деякий час лежав, перегортаючи солодкі спомини.

Потім тихенько зісковзнув з ліжка, натягнув піжамну куртку, прокрався повз двері номера Веспер і вийшов на пляж.

Море на світанку було гладеньким та спокійним. Маленькі рожеві хвилі ліниво лизали берег. Було прохолодно, але він скинув куртку і, оголений, пройшов краєчком прибою до місця, де купався учора. Там повільно увійшов в море та рушив уперед, поки вода не дійшла до підборіддя. Потім відштовхнувся від дна і, заплющивши очі й затиснувши рукою носа, пірнув, відчуваючи, як холодна вода огортає тіло та волосся.

Дзеркало затоки виглядало ідеально гладким, лише де-не-де вистрибувала риба. Під водою Бонд уявив собі ідилічну картинку, на

якій Веспер виходить із соснового гаю, а він лякає її, несподівано виринаючи з-під води.

Але коли за хвилину виринув з води, піднявши фонтан бризок, то був розчарований, бо навкруги не було ні душі. Він трохи поплавав, потім ліг на воду, а коли сонце піднялося вище, вибрався на берег і розтягнувся на спині, насолоджуючись споїм тілом, котре, як він дізнався минулої ночі, не втратило своїх можливостей.

Як і день тому, Джеймс вдивлявся у чисте безхмарне небо в пошуках відповіді.

Через деякий час підвівся і повільно пішов пляжем до місця, де залишив куртку.

Він вирішив сьогодні ж просити Веспер вийти за нього заміж. Був упевнений у своєму рішенні. Треба лише вибрати слушний момент.

ЧОРНА ПЛЯМА

Неквапливо пройшовши терасою і ступивши в сутінок вітальні, віконниці котрої були усе ще зачинені, Бонд здивувався, побачивши, як Веспер відходить від скляної телефонної кабінки біля вхідних дверей і тихесенько підіймається сходами.

— Веспер! — гукнув дівчину, вирішивши, що вона, мабуть, отримала якесь термінове повідомлення, що стосується їх обох.

Різко повернувшись, Веспер налякано піднесла руку до рота. Широко розкритими очима вона дивилася трохи довше, ніж того потребувала ситуація.

— Що сталося, люба? — спитав Бонд дбайливо, трохи побоюючись, щоб дещо несподіване не зруйнувало його плани.

— Ох, — видихнула вона, — як ти мене налякав! Я просто... телефонувала Матісу. Так, Матісу, — повторила. — Хотіла спитати, чи зможе він узяти для мене ще одну сукню. Пам'ятаєш мою подругу з бутику, про яку я казала? — дівчина заторохтіла скоромовкою, намагаючись надати словам переконливості. — Мені зовсім нічого вдягнути. Подумала, що застану його вдома, поки він не пішов на роботу. Номера своєї подруги не знаю. Вирішила зробити тобі сюрприз. Не очікувала, що ти піднявся так рано. Як водичка? Ти вже викупався? Треба було дочекатися мене.

— Водичка чудова, — відповів Бонд, не бажаючи, щоб Веспер нервувалася, хоча й відчував прикрість через її дитячий потяг до таємниць, який вона не вмiла приховувати. — Тобі сподобається. А потім поснідаємо на терасі. Я голодний, як вовк. Вибач, що налякав тебе. Просто не очікував побачити...

Він обійняв дівчину, але вона вивільнилась і побігла сходами догори.

— Я також не очікувала побачити тебе, — кинула, намагаючись надати нікчемності інциденту. — Ти з'явився, мов привид, наче потопельник. Увесь мокрий, волосся прилипло до лоба... — вона розсміялась, але, почувши, що сміх звучить неприродно, закашлялася. — Тільки б не застудився...

Вона продовжувала зводити свій замок із брехні, допоки Бонду закортіло дати їй ляпаса, наказати розслабитись і розказати правду. Натомість він підбадьорливо лягнув дівчину по дупці перед дверима її кімнати, наказав не баритись, а сходити викупатися.

І зайшов у номер.

Їхні ніжні стосунки добігли кінця. Наступні кілька днів перетворилися на хащі брехні та лицемірства, рясно оздоблені сльозами Веспер і спалахами тваринної пристрасті, якій вона віддавалася ненажерливо і яку нестача щирості в їхніх теперішніх стосунках робила огидною.

Кілька разів Бонд намагався зламати жахливу стіну недовіри. Знову й знову він повертався до телефонної розмови, але Веспер уперто дотримувалася первинної версії, тільки прикрашала її деталями, придуманими явно пізніше. Вона навіть дорікала Бонду, що той, мовляв, підозрює її в невірності.

Сцени закінчувалися зазвичай риданнями, що іноді переростали в істерики.

Із кожним днем атмосфера ставала дедалі нестерпнішою.

Бонду здавалося незбагненим, як людські стосунки за мить можуть перетворитися на тлін, тому він укотре пробував знайти пояснення цьому феномену.

Відчував, що Веспер така ситуація гнітила не менше, ніж його, а може, навіть більше. Але загадковий телефонний дзвінок, який дівчина роздратовано і, як здалося Бонду, навіть з острахом відмовлялася пояснити, повисла між ними грозовою хмарою, що ставала похмурішою на тлі нових секретів та недомовок.

Нарешті справи ще погіршилися того ж дня за ланчем.

Після сніданку, який став для обох великим випробуванням, Веспер заявила, що у неї розболілася голова і вона залишиться у номері подалі від сонця. Бонд, прихопивши книгу, вирушив у довгу прогулянку пляжем. Повертаючись назад, він переконав себе, що вони зможуть розв'язати ту проблему за ланчем.

Тільки-но всілися за стіл, він весело попросив у дівчини вибачення за те, що налякав її зранку, а потім змінив тему і почав розказувати, що побачив під час прогулянки. Веспер слухала не уважно й відповідала

менш як лаконічно. Вона копирсала виделкою у тарілці, уникала прямого погляду і тривожно оглядалася навсебіч.

Коли дівчина укотре не відреагувала на його репліки, Бонд припинив розмову і занурився в сумні думки.

Несподівано Веспер напружилася. Виделка дзенькнула об край тарілки й зі стуком упала на дерев'яний настил тераси.

Бонд підняв голову. Веспер, бліда, як полотно, дивилася кудись за його плече. Жах спотворив її обличчя.

Повернувшись, Джеймс побачив чоловіка, який зайняв місце за столиком на протилежному кінці тераси, далеченько від них. Той виглядав буденно, хіба що темнувато вдягнений. На погляд Бонда, прибулець нагадував ділову людину, яка подорожує узбережжям і натрапила на цей готель або випадково дорогою, або вибрала пансіонат навмання з мішленівського довідника^[168].

— Що таке, люба? — стурбовано запитав Джеймс.

Веспер, не відриваючись, дивилася на незнайомця.

— Чоловік з фургона, — мовила здушеним голосом. — Той, який нас переслідував. Я впевнена, це — він.

Бонд ще раз озирнувся. Хазяїн обговорював меню з новим клієнтом. Абсолютно звичайна сцена. Вони обмінялися посмішками з приводу якогось пункту із переліку страв; замовлення було зроблено, позаяк месє Версуа забрав меню, наприкінці вони обмінялися кількома фразами щодо вина, і хазяїн відійшов.

Чоловік, здається, помітив, що за ним спостерігають. Він повернувся і мигцем поглянув у бік парочки, але без жодної зацікавленості. Потім потягнувся до портфеля, що стояв на сусідньому стільці, дістав газету і, поклавши лікті на стіл, заглибився у читання.

Коли незнайомиць повернувся до них обличчям, Бонд помітив, що одне його око прикрите чорною плямою. Не пов'язка на тасьмі довкола голови, яка прикриває око, а щось ніби схоже на монокль. За винятком цієї деталі, чоловік виглядав дружелюбним, був середнього віку, зі зачесаним назад брунатним волоссям та, як помітив Бонд під час його бесіди з хазяїном пансіонату, великими білими зубами.

Джеймс звернувся до Веспер:

Тоді, люба, у нього невинний вигляд. Ти впевнена, що це — той самий чоловік? Дивно очікувати, що в готелі ми будемо єдиними постояльцями.

Обличчя Веспер усе ще нагадувало білу маску. Вона обома руками вчепилася за край стола. Бонду здалося, що дівчина ось-ось зомліє; він навіть підвівся, щоб підтримати її, але вона жестом зупинила його. Потім квапливо потягнулася за бокалом вина й одним духом вихилила його. Її зуби так сильно стукали об край бокала, що довелося тримати його обома руками. Поставивши бокал на стіл, вона похмуро глянула на Бонда:

— Упевнена, той самий.

Джеймс спробував урезонити дівчину, але вона пропустила умовляння повз вуха. Кілька разів кинувши через плече Бонда погляд, сповнений дивної приреченості, заявила, що у неї розколюється голова і до вечора бажає залишитись у кімнаті. Потім Веспер вийшла з-за столу і, не обертаючись, рушила до виходу.

Щоб заспокоїти її, Бонд замовив каву, а тим часом швидко пройшов на задній двір. «Пежо», що стояв там, насправді нагадував чорний фургон, який вони бачили недавно, але з таким самим успіхом це міг бути один з мільйонів інших, що їздять французькими дорогами. Джеймс заглянув усередину, але салон виявився порожнім, посмикав задні дверцята — зачинено. Запам'ятавши паризький номер автівки, Бонд швидко пройшов у вбиральню поруч з їдальнею, спустив там воду і вийшов на терасу.

Чоловік з чорною плямою, зайнятий ланчем, не звернув на нього уваги.

Джеймс опустився на стілець Веспер, щоб мати змогу бачити незнайомця.

За кілька хвилин той попросив рахунок, заплатив та пішов. Бонд почув, як у дворі запрацював двигун «Пежо», і автомобіль поїхав у напрямку Руаяля.

Месьє Версуа, коли той знову підійшов до столика, Джеймс пояснив, що мадам, на жаль, перегрілася на сонці. Вислухавши співчуття, а також міркування щодо того, яка небезпечна тутешня погода, Бонд мимохідь поцікавився недавнім відвідувачем:

— Він нагадав мені приятеля, який також утратив око. У нього така ж чорна накладка.

Хазяїн відповів, що ніколи раніше того не бачив. Ланч незнайомцеві сподобався, і він додав, що днями, коли знову проїжджатиме мимо, завітає на обід. Судячи з акценту, той —

швейцарець. Мабуть, якийсь роз'їзний агент, котрий торгує годинниками. Як, напевне, жахливо жити без ока! Та ще постійно стежити за тією клятою пов'язкою. Мабуть, уже звик.

— Це все дуже сумно, — погодився Бонд. — Вам теж не пощастило, — він кивнув на порожній рукав хазяїна. — А от мені пощастило.

Вони поговорили про війну. Потім Бонд піднявся.

— До речі, — сказав, — я маю заплатити за телефонний дзвінок, який мадам зробила зранку. Вона телефонувала до Парижа. Номер на Єлисейських, здається, — додав, пригадавши, що саме там міститься контора Матіса.

— Дякую, мес'є, але ми вже полагодили цю справу. Я вранці розмовляв із Руаялем, і дівчина на комутаторі сказала, що одна з моїх гостей телефонувала до Парижа, але абонент не відповів. Вони спитали, чи не хоче мадам зателефонувати ще раз. Прошу пробачити, мес'є, це просто вилетіло у мене з голови. Чи не може мес'є перепитати мадам? Але телефоністка сказала, що телефонували у район Інвалідів [\[169\]](#).

СПИ, МОЯ КРИХІТКО

Наступні два дні минули майже так само.

На четвертий день зранку Веспер поїхала до Руаяля. Таксі забрало її, а потім привезло назад. Вона пояснила, що в неї закінчилися ліки.

Увечері того ж дня вона з усіх сил намагалася бути веселою. Багато випила, а коли піднялися нагору, потягнула Бонда до спальні, й вони пристрасно кохалися. Його тіло відгукнулося на порив, але коли все скінчилося, вона уткнулася в подушку і розридалася. Бонд повернувся до своєї кімнати у розпачі.

Спав він погано, а вранці почув, як скригнули її двері, відтак — тихі кроки східцями. Він не сумнівався, що Веспер пішла до телефона. Згодом почув, як вона повернулася — напевне, Париж знову не відповів.

То була субота.

У неділю повернувся чоловік з одним оком. Що той приїхав, Бонд здогадався тільки-но за ланчем побачив обличчя Веспер. Ще раніше він переказав їй свою розмову з хазяїном, опустивши факт, що чоловік обіцяв повернутись. Аби зайвий раз не бентежити дівчину.

Бонд зателефонував Матісу в Париж, щоб той перевірів «Пежо». Автомобіль орендувала респектабельна компанія два тижні тому. Орендатор пред'явив швейцарський паспорт на ім'я Адольфа Геттлера і вказав адресу банку в Цюріху як місце проживання.

Матіс зробив запит до швейцарської поліції. Так, у банку відкритий рахунок на це ім'я. Ним майже не користувалися. Пан Геттлер, здається, має стосунок до годинникового виробництва. Якщо будуть висловлені конкретні звинувачення, можна провести офіційне розслідування.

На такі пояснення Веспер тільки стонула плечима.

Цього разу, побачивши чоловіка, вона відразу ж встала з-за столу й пішла до себе.

Бонд розмірковував. Закінчивши снідати, він піднявся до неї. Обоє дверей були зачинені, а коли він їх відімкнув, виявилось, що дівчина сидить у сутінках біля вікна, спостерігаючи, напевне, за незнайомцем.

Її обличчя скам'яніло. Він підвів дівчину до ліжка і присів поруч. Вони відсторонено сиділи, немов незнайомі в купе.

— Веспер, — мовив Бонд, тримаючи її руки у своїх, — так далі не можна. Треба з цим покінчити. Ми мучимо одне одного, і є тільки один спосіб розрядити ситуацію. Або ти розкажеш мені про все, або ми мусимо звідси поїхати. Негайно.

Дівчина мовчала, її руки були холодними і млявими.

— Люба, — знову озвався Джеймс, — ти так нічого і не скажеш? Знаєш, першого нашого дня тут, повернувшись із пляжу, я збирався попросити тебе вийти за мене заміж. Може, почнемо все спочатку? Що це за жахливий кошмар, який убиває нас!

Веспер мовчала, потім її щокою повільно скотилася сльоза.

— Ти справді хотів одружитися зі мною?

Бонд кивнув.

— О Господи! — скрикнула вона, обняла його і поклала голову йому на груди.

Бонд міцно притиснув її до себе.

— Розкажи, люба, — прошепотів, — що крає тобі

Вона трохи заспокоїлась і перестала схлипувати.

— Залиш мене саму ненадовго, — в її голосі зазвучала нова нотка. Нотка покірності. — Дай час подумати, — вона стиснула його обличчя руками, поцілувала в уста і з ніжністю подивилася в очі. — Любий, я намагаюся зробити так, щоб нам обом було добре. Прошу, повір. Але все так жахливо. Мені страшно... — вона знову схлипнула і схопилася за нього, мов дитина, якій наснилося щось страшне.

Він утішав її, лагідно гладив чорне волосся й ніжно цілував.

— А тепер іди, — сказала вона. — Мені треба пороз-мірковувати. Ми щось придумаємо.

Веспер витягла носовичок та витерла сльози.

Вона провела Бонда до порога, там вони знову міцно обнялися. Потім дівчина ще раз поцілувала його і виштовхнула за двері.

Того вечора до них повернулася радість близькості, яка виникла першого дня. Веспер була збудженою, і хоча інколи її сміх звучав дещо силувано, Бонд вирішив піді-грати. Лише під кінець обіду необачно сказана репліка змусила Веспер пригальмувати.

Вона погладила його долоню.

— Давай не будемо зараз про це, — сказала вона. — Забудьмо про те, що було. Це в минулому. Зранку я розкажу тобі все.

Веспер поглянула на нього, і раптом її очі наповнилися сльозами. Вона витягла зі сумочки носовичок і обережно витерла їх. — Налий мені шампанського, — попросила вона й хихикнула. — Хочу випити. Ти п'єш більше за мене, так нечесно.

Вони сиділи і пили разом, поки не покінчили з пляшкою. Веспер підвелася, трохи погойдуючись, схопилася за спинку стільця і знову хихикнула:

— Тепер я справді п'яна, — сказала. — Який сором! Будь ласка, Джеймсе, не соромся мене. Я напилася, щоби бути веселою. Ось тепер мені весело, — Веспер зайшла ззаду та скуйовдила долонею його чорне волосся. — Не барися, підіймайся скоріше до мене. Я страшенно тебе хочу.

Вона надіслала йому поцілунок рукою і зникла.

Наступні дві години вони любилися, повільно та пристрасно, переповнені радісним відчуттям закоханості, яке Бонд уже й не сподівався повернути. Усі бар'єри сором'язливості та недовіри, що розділяли їх, здавалось, упали, а слова, котрі вони шепотіли одне одному, знову набули щирості й чистоти. Навіть тінь недовіри вивітрилася.

— Іди до себе, — наказала Веспер, коли Бонд ненадовго задрімав у її обіймах.

Немов намагаючись забрати слова назад, дівчина міцно обняла його й зашепотіла ніжності, притиснувшись до нього усім тілом.

Коли Бонд нарешті встав і нахилився, щоб поправити волосся та поцілувати на прощання, Веспер простягнула руку до лампи й увімкнула світло.

— Подивися на мене, — сказала, — і дай подивитися на тебе.

Бонд опустил поруч з нею на коліна.

Веспер вдивлялась в обличчя, немов бачила його вперше. Потім потягнулась і обвила рукою шию. В її глибоких блакитних очах стояли сльози, коли вона притягнула його голову до себе й ніжно поцілувала в уста. Потім відпустила його і вимкнула лампу.

— На добраніч, любий мій, — прошепотіла.

Бонд схилився і поцілував дівчину, відчувши на губах солоний присмак сліз. У дверях він озирнувся.

— Спи, моя крихітко, — мовив. — Не турбуйся, тепер усе буде добре.

Він тихенько зачинив за собою двері й, відчуваючи, що його серце сповнене любові, пішов до себе.

КРОВОТОЧИВЕ СЕРЦЕ

Зранку хазяїн пансіону приніс листа.

Він увірвався в номер Джеймса, тримаючи конверт так, немов той палав.

— Сталося нещастя. Мадам...

Бонд зіскочив з ліжка, кинувся до ванної кімнати, але двері виявилися зачиненими. Він метнувся назад — через свою кімнату — коридором, повз перелякану покоївку.

Двері у номер Веспер були відчинені. Сонячне сяйво пробивалося крізь віконниці, освітлюючи кімнату. На подушці виднілось її чорне волосся, а під простирадлом вимальовувалися контури тіла, що застигло, наче витесане з каменю.

Бонд упав на коліна перед ліжком і відкинув покривало.

Вона спала. Здавалося, вона спала. Очі заплющені. У рисах милого обличчя нічого не змінилося. Вона виглядала такою, як завжди, проте... тепер була нерухомою, без пульсу, без дихання. Саме так. Без дихання.

Трохи згодом увійшов хазяїн, торкнув Бонда за плече і показав на порожню склянку на столику біля ліжка. На дні був осад. Поруч лежали книжка Веспер, пачка цигарок та сірники й ті жіночі дрібнички, що нагадують радше символи: люстерко, помада, носовичок. На підлозі валявся порожній флакончик з-під снодійного, той, який Бонд бачив у ванній у день приїзду.

Джеймс підвівся на ноги і спробував опанувати себе. Месьє Версуа простягав йому конверт, який Бонд нарешті взяв.

— Будь ласка, повідомте комісара поліції, — попросив Бонд. — Я буду в себе у кімнаті, якщо знадоблюся.

Не озирнувшись, Джеймс, як автомат, пройшов до себе.

Він присів на краєчок ліжка і деякий час дивився крізь вікно на безтурботне море. Потім поглянув на листа. На конверті великими округлими літерами були написані два слова «pour Lui^[170]».

Промайнула думка, що, напевне, Веспер навмисне залишила інструкції розбудити її раніше, щоб її знайшов не він.

Бонд перекинув конверт. Ще зовсім недавно її гарячий язичок торкався смужки клею, щоб заліпити листа.

Він глибоко зітхнув і розкрив конверта.

Лист виявився недовгим. Трохи затримавшись на перших рядках, Джеймс пробіг його швидко, тільки дихання прискорилося.

Потім Бонд віджбурнув листа, немов то був смертоносний скорпіон.

«Мій любий Джеймсе! (Так починався лист.)

Я кохаю тебе усім серцем, і поки ти читаєш ці рядки, сподіваюся, ти також ще мене кохаєш, оскільки за мить твоє почуття до мене помре. Отже, прощавай, моя любове, поки ми ще любимо одне одного. Прощавай, коханий мій.

Я — агент МВС^[171]. Так, я подвійний агент і працюю на росіян. Мене завербували через рік після закінчення війни, і відтоді я працювала на них. У мене був роман з поляком, який служив у британських ВПС. Я все ще кохала його, коли зустріла тебе. Ти зможеш з'ясувати, хто він. Він двічі нагороджений орденом «За бойові заслуги», а після війни М. тренував його, щоб закинути до Польщі. Його спіймали, катували і під тортурами він багато чого розповів, у тому числі про мене. Росіяни прийшли до мене й пообіцяли, що він житиме, якщо я погоджуся працювати на них. Він про це не знав, але йому дозволили писати мені листи. Вони приходили щомісячно п'ятнадцятого числа. Скоро я зрозуміла, що потрапила у замкнене коло. Мені була нестерпною думка про те, що п'ятнадцятого не отримаю листа. Що означатиме: його втрачено. Я намагалася передавати їм якомога менше інформації. Ти мусиш мені повірити. А потім з'явився ти. Це я розказала, хто отримав завдання в Руаялі та під яким прикриттям. Саме тому вони все знали про тебе задовго до прибуття і мали змогу встановити мікрофони. Ле Шифр також був у них під підозрою, але росіяни не знали, яке завдання тобі доручено, крім того, що це стосується Ле Шифра. Так я їм сказала.

Потім мені наказали не стояти позаду тебе в казино, а також простежити, щоб ані Матіс, ані Лейтер не опинились у тебе за спиною. Саме тоді їхня людина тебе ледь не застрелила. Потім мені наказали інсценувати своє викрадення. Напевне, ти дивуєшся, чому я

була такою небалакучою в нічному клубі — я знала, що станеться далі. Мене не чіпали, бо працюю на МВС.

Та коли я дізналося, що вони з тобою зробили, хоча тебе катував Ле Шифр, який до того ж виявився зрадником, я вирішила для себе, що далі так тривати не може. Но той момент я вже зрозуміла, що закохалась у тебе. Мені наказали вивудити у тебе деякі відомості, поки ти лежав у лікарні, але я відмовилася. Мене контролювали з Парижа. Я мала двічі на день телефонувати у район площі Інвалідів. Мені погрожували, а потім, коли нарешиті зняли контроль, я зрозуміла, що моєму коханцеві в Польщі напевне призначено померти. Вони боялися, що я заговорю, і тоді я отримала останнє попередження: якщо не послухаюся, за мене візьметься СМЕРШ. Я не звернула уваги, бо по вуха закохалась. А потім помітила в «Сплендіді» чоловіка з чорною пов'язкою і з'ясувала, що він цікавиться мною. Це сталося у переддень нашого приїзду сюди. Я сподівалася, що зможу від нього відірватися. Надумала віддатися тобі повністю, а потім утекти до Південної Америки через Гавр. Я мріяла мати від тебе дитину і десь далеко розпочати нове життя. Проте нас відстежили. Від них неможливо сховатися.

Я знала: якщо відкриюся тобі, нашому кохання настане кінець. Вибору не мала: або агенти СМЕРШу вб'ють мене і, разом, тебе, або я сама позбавлю себе життя.

Ось такі справи, любий мій. Ти не можеш змусити мене називати тебе інакше або казати, що я тебе не кохаю. Я заберу зі собою в могилу своє кохання та спомини про те, як гарно нам було разом.

Допомогти тобі не можу майже нічим. Паризький номер у районі площі Інвалідів — 55200. У Лондоні я ні з ким не зустрічалася. Зв'язок відбувався через продавця газет на Чарінг-Кросс 450.

Під час нашої першої зустрічі за ланчем ти розказав про одного чоловіка в Югославії, якого звинуватили у зраді. Він виправдовувався тим, що, мовляв, його закружляло у світовому вирі. Це і моє єдине виправдання. Це, а також любов до чоловіка, життя якого я намагалася врятувати.

Пізно, я стомилось, а ти поруч — за цими двома дверима. Маю бути сильною Ти можеш врятувати мені життя, але я більше ніколи не зможу поглянути в твої кохані очі.

Любий мій, любий!

В.

Бонд відкинув листа. Машинально стиснув пальці. Раптом дав собі ляпаса й підвівся. З хвилину він дивився на тихе море за вікном, потім страшно вилаявся уголос.

В очах стояли сльози, він змахнув їх.

Відтак Бонд натягнув сорочку, штани, з кам'яним обличчям спустився вниз і зачинився у телефонній кабінці.

Чекаючи на з'єднання з Лондоном, почав аналізувати факти, почерпнуті з листа Веспер. Усе зійшлося. Підозри та дивацтва останніх чотирьох тижнів, які він інстинктивно підмічав, але розум відмовлявся визнавати їх, тепер постали дороговказами.

Тепер він бачив у Веспер лише шпигунку. Їхнє кохання та свій смуток відкинув у дальній закуток пам'яті. Можливо, колись згодом він їх звідти витягне, холодно проаналізує, а потім з гіркотою засуне назад, разом з іншим сентиментальним непотребом, про який майже забув. Лишилися тільки її зрада відомству, своїй країні, а також збитки, які зрада їм заподіяла. Як професіонала його зараз хвилювали наслідки — агентів, «легенди» яких розробляли роками, тепер буде викрито, супротивник зламає коди, відбудеться витік інформації зі самого серця тієї секретної служби, що зосередилася на впровадженні агентури у Радянському Союзі.

Просто жахливо! Тільки Богові відомо, як це все полагодити.

Бонд заскреготів зубами. Раптом він пригадав слова Матіса: «Навкруги повно чорних мішеней». І ще: «А щодо СМЕРШу? Мені не подобається, що ці хлопці вештаються Францією та вбивають тих, хто, на їхню думку, зрадив їхній режим».

Бонд гірко посміхнувся.

Як швидко справдилися слова Матіса, а його власні недолугі міркування розвіялися, мов прах за вітром.

Поки він, Бонд, витрачав життя на ігри в індіанців (так, означення Ле Шифра виявилось бездоганно точним), справжній ворог працював тихо, неквапливо, холоднокровно, причому пліч-о-пліч.

Раптово у його уяві виникла Веспер, яка йшла коридором з документами в руках. Чи котила візок. Поки він — холонокровний секретний агент із двома нулями по-геройськи колував світом, граючи в індіанців, супротивник отримував усе на тарілочці.

Джеймс так сильно стиснув кулаки, що нігті впились у долоні. Від сорому Бонд аж спітнів.

Що ж, ще не пізно. Ось його мішень, просто поруч. Віднині він займеться СМЕРШем. Без СМЕРШу, цієї вбивчої зброї кари, МВС — лише купка звичайних розвідників, нічим не кращих за будь-яку іншу розвідку.

СМЕРШ — їхній ударний загін. Будь вірним, шпигуй старанно або помри. Без зайвих розмов і жалю тебе неминуче вистежать та ліквідують.

Така суть цього російського бездушного механізму. Страх був рушійною силою, з ним безпечніше рухатися вперед, аніж відступати. Наступай на ворога, і, можливо, куля обмине тебе. Відступи, зроби крок вбік чи зрадь — і тоді куля наздожене тебе напевне.

Віднині він оголошує війну тим, у руках кого батіг та пістолет. Шпигунське ремесло хай залишиться хлопцям у білих сорочках. Хай собі шпигують, нехай полюють на шпигунів. Він займеться тими ляльководами, які стоять у них за спиною, тими, хто примушує ставати шпигунами.

Задзвонив телефон, Бонд зняв слухавку.

На тому кінці був його «контакт» — офіцер зв'язку — єдина людина в Лондоні, якій він міг телефонувати з-за кордону. І тільки в крайньому разі.

Джеймс заговорив у слухавку:

— Два нулі сьомий біля апарата. Говорю по відкритій лінії. Це — надзвичайна ситуація. Ви мене чуєте? Передайте відразу ж: тридцять-тридцять була подвійним агентом, працювала на червоних... Так, чорт забирай, я сказав «була». Чортова сучка здохла.

Примітки

1

The Kings College of Our Lady of Eton beside Windsor — приватна британська школа для хлопчиків. Розташована за 30 км від Лондона на березі Темзи. Коледж заснував у 1440 році Генріх VI. Серед випускників 19 прем'єр-міністрів Великої Британії.

2

Reuters Group Plc. — британське агентство новин, яке заснував у 1851 році Пол Джуліус Рейтер. Працює 14 тис. співробітників у 91 країні світу.

3

The Kemsley Newspapers Group, створена у 1943 році, на той момент — найбільше видавниче об'єднання Великої Британії.

4

The Sunday Times — заснована в 1821 році — найпродаваніша недільна газета Великої Британії. В 1981 році газету придбав Руперт Мердок.

5

Раймонд Чандлер (1888-1959) — американський письменник, засновник жанру «крутого детективу» (разом з Дешиллом Хемметом та Джеймсом Кейном).

6

Сер Томас Шон Коннері (нар. 1930) — шотландський кіноактор, який зіграв у шести епізодах Бондіани, а також у 70 інших стрічках (містер Всесвіт 1950 р., «Оскар» (1988), чотири «Золотих Глобуси», п'ять премій БАФТА).

7

Із XVIII століття вулиця елітних butikів і крамниць у лондонському районі Мейфейр. На цій вулиці розташований аукціонний будинок Сотбіс.

8

(Нар. 1929 р.) - британський легкоатлет, лікар-невролог, чемпіон Європи 1954 року на дистанції 1500 метрів, командор ордена Британської імперії, кавалер ордена Пошани. Першим в історії пробіг одну милю швидше, ніж за 4 хвилини, хоча вчені стверджували, що це неможливо з погляду фізіології.

9

Маєток Блечлі-Парк у Мілтон-Кінгз, Бакінгемпширі - головне місце розташування Урядової школи кодів та шифрів Великої Британії. Фахівці вважають, що розробки з дешифрування (особливо «Енігми»), виконані у Блечлі, скоротили війну принаймні на два роки.

10

Джеймс Бонд, як і Ієн Флемінг курить сигарети, виготовлені вручну в компанії «Morland & Co.» - без фільтра та з трьома золотими смужками, що робить їх особливими. Тютюн, що використовують для їх виробництва, - балканських і турецьких сортів. Компанія «Morland & Co.», яка згодом припинила існування, була розташована за адресою Гросвенор-стріт 83 у Лондоні. У результаті підвищеного попиту, який ця марка сигарет отримала завдяки романам про Джеймса Бонда, компанія здобула згоду Флемінга на запуск у серію «James Bond Special» зі своїми славетними трьома золотими смужками і написом «Джеймс Бонд» на кожній сигареті.

11

Пригодницький роман 1903 року.

12

Роки виробництва 1963-1965 (всього вироблено 1023 авто)
Відрізняється чотирилітровим двигуном і п'ятиступеневою коробкою передач. Потужність 286 к. с.

13

Citroën 2CV - мікролітражний автомобіль потужністю 9, 12, 24, 29 (залежно від модифікації) кінських сил, що компанія випускала у 1949 - 1990 роках.

14

Американське задньопривідне люксове «купе», яке виробляли з 1955 до 1997 року.

15

Ідеться про Beretta 418 - малопотужний, майже жіночий пістолет на вісім патронів, що випускали у 1919-1958 роках. Після критичних зауважень знавця зброї майора Джеффри Бутройда Флемінг уже в «Докторі Но» (1962) замінив пістолет на «Вальтер ППК» калібру 7.65.

16

Роман 1901 року.

17

Роман Джозефа Конрада 1911 року.

18

William Le Queux (1864-1927).-англо-французький журналіст, дипломат та письменник.

19

Джон Бакен Твідсмур (1875-1940) - шотландський письменник, політик, дипломат, генерал-губернатор Канади. Найвідоміший шпигунським трилером «39 сходинок» (1915 р.), який у 1935 році екранізував Альфред Хічкок.

20

Збірка новел «Ешенден, або Британський агент» (1928 р.).

21

Ерік Емблер (1909-1998) - британський письменник, автор шпигунських романів, сценарист.

22

Грем Грін (1904—1991) - англійський письменник і драматург («Тихий американець» (1955), «Наш резидент у Гавані» та ін.). Фільмографія письменника охоплює 39 стрічок.

23

Де Карре (нар. 1931 р.) - англійський письменник, працівник британської розвідки, автор шпигунських трилерів («Шпигун, який прийшов з холоду» (1965), «Шпигуне, вийди геть» (1974), «Нічний адміністратор» (1993) та ін.).

24

Пародійна комедія, вільна інтерпретація твору Флемінга.

25

Джордж Смайлі (нар. 1915 р.) - офіцер розвідки, уявний персонаж романів Джона Де Карре «Шпигун, який прийшов з холоду»,

«Шпигуне, вийди геть», «Вбивство по-джентльменськи»).

26

Алан Джадд - літературний псевдонім Алана Едвіна Петті (нар. 1946 р.). Колишній солдат та дипломат, згодом аналітик безпеки й автор книг.

27

Приватна кімната (тут і далі - *франц.*).

28

Каса.

29

Касир.

30

Ведучий.

31

Chemin de fer («залізниця») - один з найпоширеніших варіантів гри в бакара.

32

Ідеться про класичний різновид гри. Варіанти гри в бакара -«залізниця», європейська (класична), американська (суміш європейської зі Chemin de fer), пунто-банко, макао, дев'ятка, мінібакара тощо.

33

La Boule - різновид рулетки. Обслуговує не круп'є, а бул'є, грають значно більшою кулькою, ніж у звичайній рулетці, поле розкреслене на 9 номерів.

34

Дякуємо, месьє Ксав'є.

35

Дякую, месьє Президент.

36

Гардеробник.

37

Royal Bank of Canada - найбільший канадський банк, дванадцятий у світі за ринковою капіталізацією, заснований у 1864 р. в Галіфаксі.

38

Медаль за заслуги, якою нагороджують цивільних та військових.

39

Малолітражний автомобіль, що випускала компанія «Morris» у 1948-1971 роках.

40

Один із головних королівських парків Лондона - між Вестмінстером та Кемденом. Окрім Лондонського зоопарку та центральної мечеті Лондона, що насправді там розміщені, Флемінг розташував тут штаб-квартиру британської секретної служби. З 1995 р. штаб-квартира MI-6 міститься на Vauxhall Cross 85.

41

Crédit Lyonnais - один із найстаріших банків Франції. Заснований у 1863 р. в Ліоні.

42

Шестизарядний револьвер компанії «Кольт». Виробляли в 1907-1947 роках.

43

(«СМЕРть Шпіонам») - відділ контррозвідки наркомату оборони

СРСР. Сформований у 1943 році для оборони тилу Червоної армії, боротьби з дезертирами, шпигунами та диверсантами. Підрозділ відрізнявся жорстокістю та безкомпромісністю у виконанні завдань. Згідно з офіційними джерелами, через СМЕРШ пройшли кілька мільйонів осіб, і близько чверті них було страчено.

44

Deuxième Bureau de L'Etat-major général - військова розвідка Франції (1871-1940 рр.). Незважаючи на розпуск організації в 1940 році, цей термін упродовж тривалого часу використовували як неофіційну назву розвідувальних служб Франції.

45

«Жовта стрічка».

46

«Закон щодо закриття домів розпусти та про посилення боротьби зі сутенерством».

47

Революційний метод вивчення іноземних мов, ініціатором запровадження якого став Максиміліан Берліц; основний акцент робили на усному спілкуванні учнів з учителем — носієм мови. Першу таку школу відкрили у 1878 р. в Провіденс, Род-Айленд, США.

48

Будинки побачень.

49

Поліція моралі.

50

Біржа.

51

Сильнодіючі антибіотики та гормональний препарат.

52

Округ у регіоні Нормандія, департамент Приморська Сена.

53

Муніципалітет регіону Нижня Нормандія.

54

Муніципалітет регіону О-де-Франс, департамент Па-де-Кале.

55

Ахмед Фуад II (нар. 1952 р.) - останній король Єгипту та Судану з династії Магомета Алі (царювала від 1805 р.) - успадкував трон після зречення Фарука I 26 липня 1952 р. в результаті т. зв. Липневої революції. Правив до 18 червня 1953 року, коли в країні було проголошено республіку.

56

Ідеться про НАТО (засноване 4 квітня 1949 р.), до якого в 1953 році належали з 14 країн. Нині в НАТО - 29 країн.

57

Особа без громадянства.

58

1 стоун — 6,350 кг.

59

Сорт темного французького тютюну.

60

Наркотична речовина, яку продавали в аптеках проти набряків.

61

Насправді вбивство сталося 20 серпня, але після удару льодорубом, який завдав Рамон Меркадер, Троцький прожив майже добу і помер 21 серпня. Можливо, в Англії у цей час настало вже 22 число. Вбивцю засудили на 20 років мексиканської в'язниці, а в 1960 році йому було надано звання Героя Радянського Союзу з нагородженням орденом Леніна.

62

Флемінг користується неповними відомостями, оскільки відділів у СМЕРШ, окрім політвідділу, адміністративно-фінансового і кадрів, було одинадцять за напрямками: 1. Агентурно-оперативна робота в Наркоматі оборони; 2. Робота серед військовополонених; 3. Боротьба з агентурою в тилу армії; 4. Робота за лінією фронту щодо виявлення агентів; 5. Керування роботою СМЕРШ у військових округах; 6. Слідство; 7. Перевірка персоналу; 8. Оперативна техніка; 9. Обшуки, арешти, зовнішнє спостереження; 10. Відділ «С» — спеціальних завдань; 11. Шифрувальний.

63

Символічно. Згідно з англійською традицією, такі двері відділяли частину господарів од прислуги. Крім того, вони мали відмінну звукоізоляцію.

64

Форін Офіс (Foreign Office) — Міністерство закордонних справ Великої Британії.

65

Тридцять та сорок — французька картярська гра, що відбувається на спеціальному столі. Дає гравцеві дуже великі шанси виграти.

66

До виходу Франції з НАТО в 1968 році у Фонтенбло були розташовані штаби та командні пункти НАТО в Центральній Європі.

67

Ворог підслуховує.

68

англійська пінта = 0,568 літра.

69

Супергетеродинний радіоприймач, що відрізняється високою чутливістю та селективністю.

70

Популярний французький вокальний колектив, заснований перед війною. Записали близько 350 платівок, співали разом з Едіт Піаф. Розпалися в 1985 році.

71

Мерія.

72

Trouville-sur-Mer — місто в регіоні Нормандія, розташоване за 40 км на південь від Гавра на узбережжі Ла-Маншу.

73

Еаух — води.

74

Deauville — місто неподалік Трувіля. Збудував у 1859 році герцог де Морні за порадою дружини — княгині Трубецької. В 1913 р. Коко Шанель відкрила тут свій перший бутик і запровадила моду на засмагу.

75

Марки мінеральної води.

76

Знаменитий готель класу люкс у стилі неокласицизму в Ніцці. Відкритий у 1913 році. Рожевий купол Королівського салону виготовлений у майстерні Ейфеля, а в самому готелі зупинялися Коко Шанель, Марлен Дітріх, Ернест Хемінгуей, Майкл Джексон та інші.

77

Режим Віші — колабораціоністський уряд Франції (1941-1944 рр.).

78

Старий порт.

79

Встановлювали на спортивних автомобілях «Формули-1».

80

Година аперитиву.

81

Обожнюю сухе (мартіні)... звісно, з «Гордонз» (джин англійського виробництва, рецепт якого знають лише 12 людей у світі).

82

Згодний, Дейзі. Але, знаєш, трохи лимонної цедри...

83

Коньяк з водою. Популярний післявоєнний напій: на одну частину коньяку — три частини води, що тільки підсилює аромат.

84

Ідеться, найімовірніше, про ром. Компанія заснована в 1862 р. на Кубі.

85

Шовк-сирець.

86

Сумка «ташка» на довгому ремені.

87

Говард (Хогі) Кармайл (1899-1981) — американський композитор, диригент та кіноактор. Працював із Луїсом Армстронгом, Фредом Астером, Бінгом Кросбі, Дюком Еллінгтоном, Гленом Міллером.

88

В'їзна брама.

89

Гаразд, до побачення.

90

Чорт.

91

Кляті.

92

Червоне та чорне.

93

Служитель.

94

Назва шотландського віскі.

95

Так, месьє.

96

Французький аперитив, відомий неповторним смаком; 85% -молодого вина, 15% — фруктові лікери з апельсина та плоди хінного дерева.

97

Буквально: «Не будемо злягатися з мухами» (Не будемо шукати вошей.).

98

Френк Сінатра (1915-1998) — американський актор та співак. Одинадцять (!) разів ставав лауреатом «Греммі», а також отримав «Оскар» (1953).

99

Період правління короля Едуарда VII з 1901 до 1910 року та охопно до початку Першої світової війни, час миру та достатку.

100

Стиль у європейському мистецтві кінця XVIII-початку XIX ст., який продовжував традиції класицизму. Характерний прагненням до величі та помпезності.

101

Вечір (*лат.*). Вечірня.

102

Телячі нирки.

103

Картопляне суфле.

104

Суниці.

105

Біфштекс.

106

Беарнський соус.

107

Артишоки.

108

Пречудово.

109

Один з найпрестижніших брендів шампанського.

110

Йосип Броз Тіто (1892-1980) — маршал, лідер Соціалістичної Федеративної Республіки Югославія з кінця Другої світової війни до своєї смерті. На похороні Тіто з ним прощалися 700 тис. осіб, 209 державних делегацій із 123 країн. Його похорон став наймасштабнішою церемонією XX століття.

111

Черевик — дерев'яний короб для картярських колод.

112

Ідеться про Бельгійське Конго (1908-1960). На момент отримання незалежності Конго була за промисловим розвитком другою в Африці країною після ПАР.

113

DuPont — американська хімічна компанія, одна з найбільших у світі. Заснована в 1802 році як пороховий завод.

114

Пані та панове, ставки зроблені. У банку — п'ятсот тисяч.

115

Ставка прийнята.

116

Ні.

117

Дев'ять у банку.

118

Та сім.

119

Банк, каса.

120

У банку мільйон.

121

Приймаю.

122

У банку два мільйони.

123

Роман (1937 р.) Джона Стейнбека (1902-1968).

124

У банку чотири мільйони.

125

Сім у банкомета. І п'ять.

126

У банку вісім мільйонів.

127

Ставка зроблена.

128

Програма економічної допомоги Європі після Другої світової війни. Запропонував 1947 року держсекретар США Джордж Маршалл. Діяла з 1948 до 1952 року, загальна сума становила 17 млрд. дол., з яких Велика Британія в рамках плану отримала 23%, Франція — 20%.

129

У банку тридцять два мільйони.

130

Вибачте, мес'є. Ваша ставка?

131

Прошу пробачити, мес'є Бонд.

132

Один.

133

Два.

134

Три.

135

Чотири.

136

П'ять.

137

Шість.

138

Сім.

139

Гру продовжено.

140

Дев'ять. Виграє червоне, лишка, низ.

141

Вісім у банку.

142

Та дев'ять.

143

У банку десять мільйонів.

144

Пристрій для передачі зображення на відстань, який винайшов у 1907 році Едуард Белен; дідусь факсу.

145

Євангелія від Матвія 6:34.

146

«Життя крізь рожеві окуляри» — пісня 1947 року, що стала візиткою Едіт Піаф (1915-1963). Пісню також виконували Марлен Дітріх, Мірей Матьє, Патриція Каас, Донна Саммер, Леді Гага, Мадонна та інші. У 1998 р. занесена до зали слави премії «Греммі».

147

Задля епатажу публіки.

148

«Вдова Кліко» — всесвітньо відома компанія-виробник шампанських вин, заснована в 1772 році; розташована в місті Реймс.

149

Відома французька компанія — виробник освітлювальних пристроїв для автомобілів, заснована у 1923 році.

150

Давай!

151

Ріж!

152

Вілла «Опівнічники».

153

Дзвоніть, будь ласка.

154

L'art Nouveau — напрям у мистецтві кінця XIX — початку XX сторіччя, характерний плавністю ліній, пластичністю та декоративністю (див. роботи Г. Клімта, А. Гауді, В. Городець-кого та ін.).

155

Швидше.

156

Давай.

157

Моріс Торез (1900-1964) — генеральний секретар Французької комуністичної партії, функціонер Комінтерну. 1950 року здоров'я Тореза різко погіршилось, і він подовгу лікувався в СРСР. Фактично керування партією перейшло до Жака Дюкло, хоча формально Торез перестав бути генсеком лише незадовго до смерті. Він помер на борту теплохода «Литва» на шляху в Ялту під час стоянки у Стамбулі. Похований на кладовищі Пер-Лашез.

158

Із 1988 р. називається Джі-І-Білдінг — хмарочос у стилі ар-деко на Мангеттені, збудований у 1931 р., який є центральним об'єктом Рокфеллерівського центру. Висота — 259 метрів.
кабінеті 5600 був офіс Рокфеллерів.

159

Донасьєн Альфонс Франсуа де Сад (1740-1814) — французький письменник, філософ; брав участь у Французькій революції. Найголовнішим принципом життя вважав досягнення найвищої особистої насолоди. За свої погляди і твори провів у в'язницях та психіатричних лікарнях більше 30 років, 10 яких — у Бастилії. Більшість творів написав саме під час ув'язнення.

160

WRNS — Women's Royal Naval Service — жіночий підрозділ, який існував у ВМС Великої Британії під час Першої та Другої світових війн. Девіз: «Вступи у Жіночі КВМС — звільни чоловіка для флоту». Жінки працювали кухарями, клерками, шифрувальниками, операторами РЛС, електриками, авіамеханіками, обслуговували корабельні гармати.

161

Букв. «Дірка-на-Морі».

162

Трактир «Заборонений плід». Морепродукти, смажена риба.

163

Ідеться про військову кампанію збройних сил Британської імперії з 5 травня до 6 листопада 1942 року з метою окупації підконтрольної урядові під орудою Віші французької колонії Мадагаскар та недопущення розгортання японського імперського ВМФ.

164

В англійців обід починається між 19 і 20 годинами.

165

Хазяйка.

166

Заборонений плід.

167

Меланхолія напідпитку.

168

Французька компанія — виробник шин, заснована в 1889 році. Відома також як видавець одного з найавторитетніших рейтингів ресторанів Європи — «Червоного гіда» (виходить з 1900 р.). Є також «Зелений гід» — туристичний путівник (видають із 1960 р.).

169

Les Invalides — архітектурна пам'ятка, будівництво якої розпочав Людовік XIV у 1670 р. як притулок для інвалідів війни. Сьогодні цей комплекс охоплює музеї, монументи та некрополь військових.

170

Для нього.

171

В оригіналі — МВД.